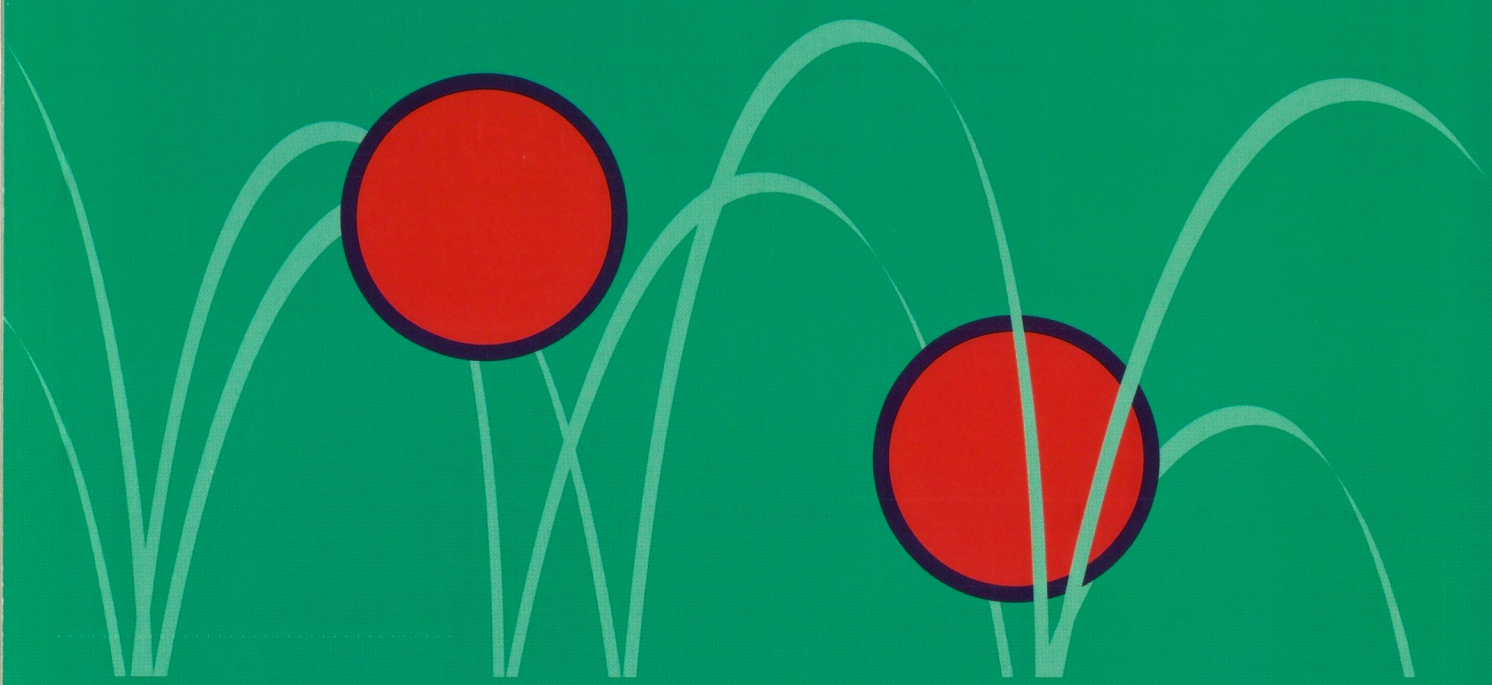

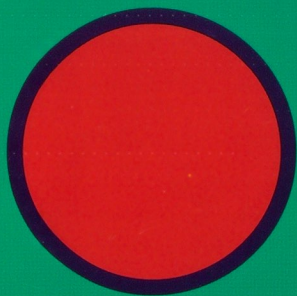
1:A BILAGAN

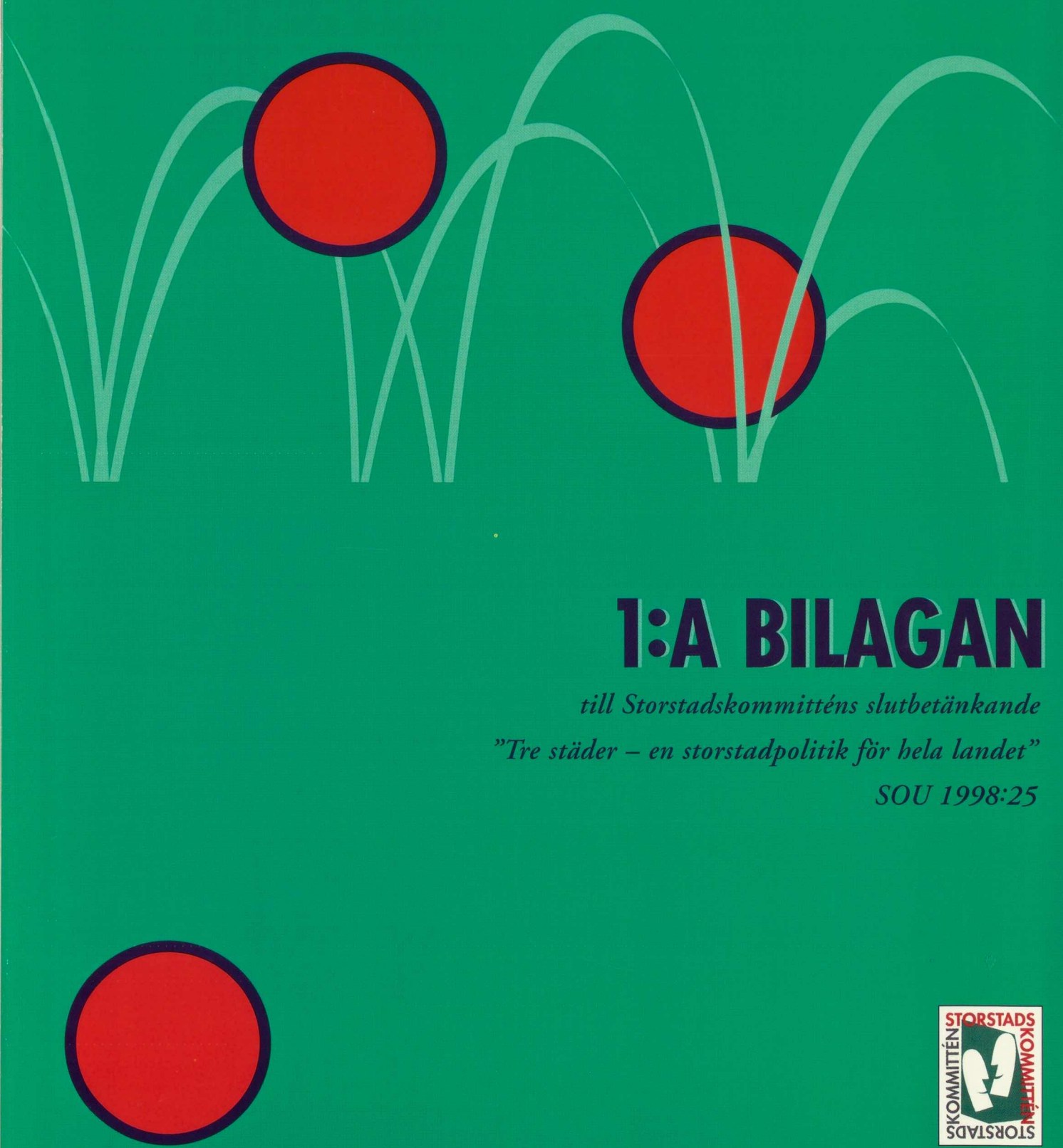
Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2015

National Library
of Sweden

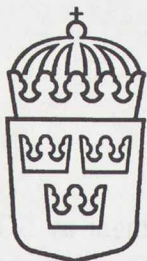
1:A BILAGAN

till Storstadskommitténs slutbetänkande

"Tre städer – en storstadpolitik för hela landet"

SOU 1998:25

Statens offentliga utredningar

1998:25

Socialdepartementet

Bättre trygghet vid arbetslöshet

Storstadskommittén och EU:s
strukturpolitik

Storstadsaktiviteter för arbetslösa

Storstadsaktiviteter för folkhälsan

Bilaga 1 till slutbetänkandet av Storstadskommittén
Stockholm 1998

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: fritzes.order@liber.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och Varför. Statsrådsberedningen, 1993.

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:

Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Distributionscentralen
103 33 Stockholm
Fax: 08-405 10 10
Telefon: 08-405 10 25

Bättre trygghet vid arbetslöshet

Patrik Joyce
Hans Nyström

1997-11-19

Dnr 398/97-5

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Ersättningen vid arbetslöshet	4
Vilka står utan ersättning?	4
Regler för arbetslöshetsförsäkringen	5
2 Uppdraget och alternativen	6
En kommunal utvecklingsgaranti	6
En statlig försörjningsgaranti	7
En statlig grundförsäkring vid arbetslöshet	7
Förstatligande av alla socialbidrag	8
3 Resultaten	9
En kommunal utvecklingsgaranti	9
En statlig försörjningsgaranti	10
En statlig grundförsäkring vid arbetslöshet	11
Förstatligande av alla socialbidrag	13

Bilagor

1 Individ- och familjeomsorg i kostnadsutjämn- ningen mellan kommuner	16
2 Beräkningar för sju kommuner vid ett förstatligande av alla socialbidrag	20
3 Definitioner och beräkningar	22
4 Tabeller	23
5 H-regioner med ingående kommuner i nummerordning (SCB)	39

Sammanfattning

En fjärdedel av alla arbetslösa eller 130 000 personer står utan arbetslöshetsersättning. Av dessa lever 114 000 personer på socialbidrag som kommunerna betalar ut. Omkring 30 procent av kostnaderna för socialbidragen beror på arbetslösheten. I storstäderna är andelen ännu högre. Statskontoret har på uppdrag av Storstadskommittén analyserat flera sätt att avlasta kommunerna från hela eller delar av kostnaderna för socialbidragen.

Statskontoret har i första hand beräknat vad det skulle kosta staten att låta kommunerna ge de som får socialbidrag av arbetsmarknadsskäl en utvecklingsgaranti som garanterar dem en arbetsmarknadspolitisk åtgärd efter högst 100 dagars arbetslöshet. Statskontoret har också beräknat vad det skulle kosta att dessutom ersätta socialbidragen med en behovsprövad statlig försörjningsgaranti eller en statlig grundförsäkring vid arbetslöshet. Statskontoret har även studerat konsekvenserna av att föra över hela kostnaden för socialbidragen från kommunerna till staten. Konsekvenserna av förslagen redovisas i tabell 1 nedan.

Tabell 1 Kostnader för olika förslag

Miljarder kr

Alternativ	Kostnad	Kostnader och intäkter		
Kommunal utvecklingsgaranti	1,0 - 1,5			
Statlig försörjningsgaranti	1,0 - 1,5	Stat: -2,8	Kommun: +2,4	Hushåll: +0,4
Statlig grundförsäkring vid arbetslöshet	1,0 - 1,5	Stat: a) -3,2 b) -3,6	Kommun: a) +1,8 b) +2,0	Hushåll a) +1,6 b) +1,4
Förstatligande av alla socialbidrag		Stockholms kommun förlorar cirka 450 kronor per invånare vilket motsvarar 0,3 miljarder kronor		

a) 4 800 kronor i månaden

b) 5 300 kronor i månaden

Den kommunala utvecklingsgarantin kostar mellan 1 och 1,5 miljarder kr beroende på hur dyra de åtgärder som ska ingå i garantin blir. En statlig försörjningsgaranti, ett slags statligt socialbidrag för arbetslösa, kostar staten närmare 3 miljarder kr men leder till en nästan lika stor besparing för kommunerna. En statlig grundförsäkring är dyrast och skulle innebära en kraftig

1998-01-12

Dnr 398/97-5

förbättring av inkomsterna i vissa hushåll som idag delvis lever på socialbidrag.

Om staten skulle ta över en del av eller hela kostnaderna för socialbidragen skulle det bli det fråga om regleringar i statsbidragen till kommunerna och i utjämningsystemet mellan kommunerna. Statskontoret har beräknat de fulla konsekvenserna av ett statligt övertagande av hela socialbidragskostnaden på sju storstadskommuner. Resultatet visar att Stockholms kommun skulle förlora mycket om staten tog över socialbidragen. Detta beror på konstruktionen av kostnadsutjämnningen i statsbidrags- och utjämningsystemet.

1 Ersättningen vid arbetslöshet

Vilka står utan ersättning?

Trots relativt generösa regler i arbetslöshetsförsäkringen står 130 000 arbetslösa, en fjärdedel av alla arbetslösa, utan ersättning från försäkringen. De som står utan ersättning är personer som aldrig lyckats kvalificera sig till försäkringen. Det är praktiskt taget omöjligt att bli utförsäkrad från arbetslöshetsförsäkringen om man väl tagit in sig i den.

Tabell 2 Arbetslösa med ersättning

Procent

År	Arbetslöshetsförsäkring	KAS	Utan ersättning
1995	68	6	26
1996	68	8	24
1997*	68	7	25

*Årets tre första kvartal.

Källa: AMS

Andelen arbetslösa utan ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och KAS har varit konstant de senaste åren. När inträdesvillkoret i försäkringen skärps något den 1 januari 1998 finns dock en risk att något fler arbetslösa ställs utanför försäkringen. Huvuddelen av de 130 000 arbetslösa som står utan ersättning lever på socialbidrag. Uppskattningar som Statskontoret gjort med hjälp av SCB visar att 114 000 personer lyfter socialbidrag av arbetsmarknadsskäl¹. Ungefär 30 procent av alla socialbidrag, exklusive kostnaderna för flyktingar, betalas ut av arbetsmarknadsskäl. Andelen är klart högre i storstadsområdena än i övriga landet. Andelen är högre i Göteborgs- och Malmö kommuner än i Stockholms kommun.

Huvuddelen av de arbetslösa som inte har någon ersättning från försäkringen eller KAS är antingen unga eller utländska medborgare eller både och. Hälften av alla arbetslösa under 25 år har ingen arbetslöshetsersättning. Nästan 60 procent av de arbetslösa

¹ De är arbetsföra och söker aktivt arbete. De har t ex inga sociala problem som hindrar dem från att arbeta. Det enda skälet till att de får socialbidrag är att de inte är berättigade till någon arbetslöshetsersättning eller att deras försörjningsbörda är så tung att ersättningen inte räcker.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

med ickenordiskt medborgarskap står också utan arbetslöshetsersättning. Det finns ingen skillnad mellan män och kvinnor. Andelen arbetslösa med ersättning är lika stor i båda könen.

Regler för arbetslöshetsförsäkringen

Den 1 januari 1998 försvinner det gamla systemet med en frivillig arbetslöshetsförsäkringen och det obligatoriska kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS). De två separata systemen ersätts med en sammanhållen allmän arbetslöshetsförsäkring. Försäkringen består av en obligatorisk grundförsäkring och en frivillig inkomstbortfallsförsäkring.

Ersättningen från försäkringen är 80 procent av förlorad arbetsinkomst. Lägsta ersättning är 240 kr per förlorad arbetsdag eller 5 300 kr i månaden vid heltidsarbetslöshet. Högsta ersättning är 580 kr per förlorad arbetsdag eller 12 800 kr i månaden.

För att ha rätt till ersättning från grundförsäkringen, den lägsta ersättningen måste den sökande ha förvärvsarbetat i minst 70 timmar per månad under 6 månader under det senaste året före arbetslösheten. För att få rätt till ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen måste den sökande dessutom ha varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst ett år.

Ersättning betalas ut under 300 arbetsdagar. Från 57 års ålder är ersättningsperioden 450 dagar. Personer som är på väg att förbruka sina ersättningsdagar blir i stort sett alltid placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En åtgärd på 6 månader berättigar till en ny period av ersättning från försäkringen. Mycket få personer har blivit utförsäkrade från arbetslöshetsförsäkringen hittills. Regeringen har flera gånger förklarat att den vill ha en sk borte parentes i arbetslöshetsförsäkringen. Men ännu finns inget konkret förslag på hur en sådan borte gräns skulle se ut och vad som skulle erbjudas de personer som skulle falla för den.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

2 Uppdraget och alternativen

Storstadskommittén har gett Statskontoret i uppdrag att analysera fyra olika sätt att avlasta kommunerna den del av kostnaderna för socialbidragen som betalas ut av arbetsmarknadsskäl.² De fyra alternativ som analyseras är:

- 1) En kommunal utvecklingsgaranti för arbetslösa med socialbidrag.
- 2) En statlig försörjningsgaranti vid arbetslöshet.
- 3) En statlig grundförsäkring vid arbetslöshet.
- 4) Att flytta alla kostnader för socialbidrag till staten.

Förslagen är utformade av Storstadskommittén. Uppdraget till Statskontoret har varit att analysera de finansiella konsekvenserna för stat och kommuner av förslagen. Statskontoret har tagit hjälp av Statistiska Centralbyrån (SCB) och dess modell för mikrosimulering på hushåll på data från inkomstfördelningsundersökningen (HINK-databasen). Beräkningarna redovisas närmare i bilagorna 1 till 3.

En kommunal utvecklingsgaranti

Det första alternativet är en kommunal utvecklingsgaranti till alla arbetssökande med socialbidrag. Utvecklingsgarantin är i princip den samma som gäller från årsskiftet för alla arbetslösa under 25 år. I de kommuner som åtar sig utvecklingsgarantin ska ingen arbetslös som lever på socialbidrag vara öppet arbetslös längre än 100 dagar. Inom 100 dagar ska kommunen tillsammans med arbetsförmedlingen ha utformat en individuell handlingsplan och givit personen en plats i en utbildning eller i någon annan arbetsmarknadsåtgärd. Under åtgärden behåller personen sitt socialbidrag från kommunen. Staten ska däremot täcka kommunernas fulla kostnader för aktiviteten. Statskontoret har räknat med att en genomsnittlig arbetsmarknadsåtgärd kostar antingen 100 kr eller 150 kr per dag och person och att staten ska ersätta kommunerna för den kostnaden.

Utvecklingsgarantin ger ingen direkt avlastning av socialbidragskostnaderna för kommunerna. Men om den hjälper socialbidrags-

² Personer som är arbetsföra och aktivt söker arbete.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

tagare att få arbete kan den spara kostnader åt kommunerna på längre sikt.

En statlig försörjningsgaranti

Den statliga försörjningsgarantin ska betalas ut till alla som söker arbete men som inte har rätt till ersättning från den allmänna arbetslöshetsförsäkringen eller har någon annan försörjning. Försörjningsgarantin ska vara obeskattad och anpassad till hushållets behov och inkomster. Beloppet ska motsvara riksnormen för socialbidrag med tillägg för barn och bostadskostnader.

Kommunernas socialkontor kan sköta prövningen och utbetalningen av garantin på uppdrag av staten. En annan möjlighet är att staten tar över administrationen av garantin och låter den skötas av t ex försäkringskassorna. Det är värt att sträva efter att ansvaret för verksamheten och finansieringen av försörjningsgarantin ska finnas på samma ställe. Att låta kommunerna sköta ett utgiftsområde på löpande räkning medan staten betalar kan bli kostsamt eftersom kommunerna inte längre har motiv att hålla ned utgifterna.

Alla som har rätt till försörjningsgarantin ska också omfattas av den kommunala utvecklingsgarantin om en åtgärd efter senast 100 dagars arbetslöshet. Utvecklingsgarantin beskrevs i förra avsnittet.

Att kommunerna lastas av en del av sina kostnader för socialbidrag påverkar även kommunernas intäkter genom kostnadsutjämningsystemet. Det påverkar varje enskild kommun olika. Statskontoret har dock inte räknat på effekterna av förändringar i kostnadsutjämnningen av detta förslag.

En statlig grundförsäkring vid arbetslöshet

Den statliga grundförsäkringen ska också betalas ut till alla som söker arbete men som inte har rätt till ersättning från den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Beloppet ska vara beskattat och lika för varje individ oberoende av försörjningsbörda och hushållets ekonomi. Statskontoret har räknat med en ersättning motsvarande 4 800 kr i månaden och en ersättning på 5 300 kr i månaden vid heltidsarbetslöshet. Det senare beloppet motsvarar grundnivån i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Det mesta talar för att den statliga grundförsäkringen bör betalas ut av försäkringskassorna. Ett annat alternativ vore att lägga ansvaret på arbetslöshetskassorna som ska administrera den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. T ex på den allmänna obundna arbetslöshetskassan som ska betala ut ersättning till de personer som inte är medlemmar i någon av de arbetslöshetskassor som är knutna till arbetsmarknadens organisationer.³

Alla som har rätt till den statliga grundförsäkringen omfattas också av den kommunala utvecklingsgarantin om en åtgärd efter senast 100 dagars arbetslöshet.

Även denna lösning påverkar de enskilda kommunernas inkomster olika genom kostnadsutjämningsystemet. Statskontoret har dock inte räknat på effekterna på kostnadsutjämnningen av detta förslag.

Förstatligande av alla socialbidrag

Ett fjärde alternativ är att föra över alla kostnader för socialbidragen till staten. Socialbidragen kan även i fortsättningen administreras av kommunernas socialkontor på uppdrag från staten. Men det är troligen lämpligare att föra över hela ansvaret till exempelvis försäkringskassorna. Att avlasta kommunerna kostnaderna för socialbidragen kommer att påverka varje enskild kommuns intäkter via kostnadsutjämningsystemet. Effekten är inte symmetrisk. Vissa kommuner skulle vinna på omläggningen. De skulle förlora mindre i intäkter från kostnadsutjämningsystemet än de skulle spara i socialbidragsutgifter. Andra kommuner skulle förlora på omläggningen. Statskontoret har beräknat effekten på kostnader och intäkter i sju storstadskommuner

³ Fackföreningskassor eller företagarkassor.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

3 Resultaten

En kommunal utvecklingsgaranti

En kommunal utvecklingsgaranti innebär att ingen socialbidragstagare som söker arbete ska vara öppet arbetslös längre än 100 dagar. Efter senast 100 dagar ska kommunen erbjuda en arbetsmarknadsåtgärd. Under åtgärden får personen behålla sitt socialbidrag. Utvecklingsgarantin sparar inte socialbidragskostnader åt kommunerna på kort sikt. På längre sikt kan det bli en avlastning för kommunerna om utvecklingsgarantin ökar chansen för arbetslösa att få arbete.

Kostnader

Knappt 10 procent av de personer som har socialbidrag av arbetsmarknadsskäl har det under kortare tid än 100 dagar och behöver därför inte utvecklingsgarantin. Statskontoret har räknat med att åtgärden i genomsnitt varar i 4,5 månad, vilket är genomsnittet för samtliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Arbetsmarknadsdepartementet räknar med en genomsnittlig kostnad på 100 kr om dagen för en åtgärd. I den liknande kommunala garantin för alla ungdomar under 25 år betalar dock staten ut ett aktivitetsbidrag till kommunerna på motsvarande 150 kr om dagen.

Om utvecklingsgarantin i genomsnitt kostar 100 kr om dagen blir kostnaden för staten 1 000 milj kr per år. Om åtgärden kostar 150 kr om dagen blir kostnaden följaktligen 1 500 milj kr om året.

Fördelar och problem

En garanti som begränsar tiden i öppen arbetslöshet har fördelen att den hindrar människor från att fastna i långa perioder av passivt bidragsberoende. Nackdelen med en garanti om åtgärder är att den kan minska människors motiv att söka arbete. Den bästa åtgärden i början av arbetslösheten är oftast att söka arbete. Om personen vet att han eller hon ska få en arbetsmarknadsåtgärd snart kan han eller hon möjligen bli mindre intresserad av att söka arbete. Det kan också vara svårt att hitta åtgärder med bra kvalitet till ytterligare en stor grupp arbetslösa. Redan i dag är det svårt att hålla bra kvalitet på arbetsmarknadsåtgärderna.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

En statlig försörjningsgaranti

Den statliga försörjningsgarantin ger alla arbetslösa en behovs-
prövad ersättning enligt den statliga socialbidragsnormen.

Försörjningsgarantin är relativt dyr för staten även om staten
sparar en del av kostnaderna för grundersättningen i arbetslös-
hetsförsäkringen. Försörjningsgarantin avlastar kommunerna
hela den del av kostnaderna för socialbidrag som beror av arbets-
lösheten. Försörjningsgarantin följer den statliga normen för
socialbidrag och är därför fördelaktigare än socialbidragen i vissa
kommuner.

Tabell 3 Försörjnings- och utvecklingsgaranti - effekter

Milj kr

Staten	Kommunerna		Hushållen	
Försörjningsgaranti	- 3 400	Socialbidrag + 2 600	Disponibel inkomst + 400	
Arbetslöshetsförsäkring	+ 600	Skatt - 200		
Utvecklingsgaranti	-1 500/ -1 000			
Netto	- 4 300/ - 3 800		+ 2 400	+ 400

Kostnader

I genomsnitt ökar den statliga försörjningsgarantin hushållens
disponibla inkomster med 5 procent. Men vinsten är koncentrerad
till vissa hushåll. Inkomsterna för ensamstående utan barn ökar
med 10 procent. För hushåll med barn innebär däremot inte för-
sörjningsgarantin någon förändring alls. Invandrare och svenskar
berörs lika av garantin. Däremot tjänar unga människor på för-
sörjningsgarantin. Personer under 20 år får 30 procent högre
disponibel inkomst och personer under 25 år ungefär 20 procent
högre disponibel inkomst. Vinsterna är också koncentrerade till
storstäderna. I Stockholm och Göteborg ökar hushållens disponib-
la inkomst med i genomsnitt 10 procent. I Malmö vinner hushål-
len inte mer än riksgenomsnittet.

Fördelar och problem med försörjningsgarantin

Tryggheten vid arbetslöshet ökar när det tydligt slås fast att alla
som söker arbete har rätt till en särskild ersättning. Att ersätt-

1998-01-12

Dnr 398/97-5

ningen är behovsprövad sparar pengar. Behovsprövad ersättning är dock i praktiken samma sak som socialbidrag. Ersättningen beror av behoven och övriga inkomster. Om den som uppbär ersättning tjänar pengar t ex genom tillfälliga arbeten minskar ersättningen med motsvarande belopp. Ungdomar riskerar att fastna i ett bidragsberoende och hamna i fattigdomsfällor där det blir svårt att förbättra situationen genom arbete.

Ytterligare ett problem med en ny arbetslöshetsersättning till alla minskar motiven att arbeta för att kvalificera in sig till den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Nästan en tredjedel av socialbidragstagarna får annan försörjning och slutar att vara kommunernas ansvar. Samtidigt försvinner också en del av kommunernas motiv att hjälpa dem att etablera sig på arbetsmarknaden.

En statlig grundförsäkring vid arbetslöshet

Den statliga grundförsäkringen betalas ut till alla som söker arbete men som inte uppfyller inträdesvillkoren för den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Statskontoret har räknat på en ersättning på 4 800 kr eller 5 300 kr i månaden vid heltidsarbetslöshet. Det högre beloppet motsvarar grundersättningen i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningen ska beskattas.

Tabell 4 Statlig grundförsäkring - 4 800 kr i månaden

Milj kr

Staten		Kommunerna		Hushållen	
Grundförsäkring	- 4 000	Socialbidrag	+ 900	Disponibel inkomst	+ 1400
Arbetslöshetsförsäkring	+ 600	Skatter	+ 900		
Skatter m.m.	+ 200				
Utvecklingsgaranti	- 1 000/ - 1 500				
Netto	- 4 200/ - 4 700		+ 1800		+ 1 400

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Tabell 5 Statlig grundförsäkring - 5 300 kr i månaden

Milj kr

Staten	Kommunerna		Hushållen	
Grundförsäkring	- 4 400	Socialbidrag	+ 1 000	Disponibel ink. + 1 600
Arbetslöshetsförsäkring	+ 600	Skatter	+ 1 000	
Skatter m.m.	+ 200			
Utvecklingsgaranti	- 1 000/ - 1 500			
Netto	- 4 600/ - 5 100		+ 2 000	+ 1 600

Kostnader

En statlig grundförsäkring för alla arbetslösa skulle bli en dyr affär för staten. Trots en viss besparing i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen skulle grundförsäkringen kosta staten drygt 3,5 miljarder kr per år vid en ersättning på 5 300 kr i månaden. Kommunerna skulle däremot spara betydande belopp i socialbidrag och dessutom få större skatteintäkter. Vissa hushåll skulle få en mycket kraftig förbättring av sina inkomster. En ersättning på 5 300 kr i månaden ökar i genomsnitt hushållens disponibla inkomster med 20 procent. Förbättringen blir störst för unga, ensamstående utan barn. Ensamstående utan barn får nästan 30 procent högre disponibel inkomst. Personer under 20 år ökar sina disponibla inkomster med mer än 50 procent. Personer under 25 år ökar sina disponibla inkomster med mer än 30 procent.

Fördelar och problem med en grundförsäkring

Fördelen med en statlig grundförsäkring vid arbetslöshet är att alla arbetslösa har en grundtrygghet. Risken blir mindre att arbetslösa ungdomar vänjer sig vid att gå till socialkontoren och ta emot inkomstprövade bidrag som kan bli fattigdomsfällor i framtiden.

Det finns dock en stor risk att detta blir en medborgarlön som i praktiken utgår till alla som inte arbetar även de som i praktiken inte vill ha ett arbete. Eftersom ersättningens storlek inte beror av hushållets övriga inkomster kostar grundförsäkringen relativt mycket. Risken är också stor att beräkningen i tabellerna 4 och 5 underskattar kostnaderna. Om det inte krävs ett mycket aktivt

1998-01-12

Dnr 398/97-5

sökande efter arbete för att få ersättning kan betydligt fler personer anmäla sig till grundförsäkringen än de som uppbär socialbidrag av arbetsmarknadsskäl i dag.

Ytterligare ett problem är att om ersättningen är så hög som 5 300 kr i månaden finns det inte heller något skäl för personer med små inkomster att kvalificera in sig i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Ett viktigt motiv för att acceptera även tillfälliga anställningar med låga löner är att ett halvårs arbete ger rätt till arbetslöshetsersättning. Det skälet försvinner om alla som söker arbete kan få arbetslöshetsersättning.

Nästan en tredjedel av de som behöver socialbidrag får annan försörjning och slutar att vara kommunernas ansvar. Samtidigt försvinner också en del av kommunernas motiv att hjälpa dem etablera sig på arbetsmarknaden.

Förstatligande av alla socialbidrag

Statskontoret har också räknat på konsekvenserna av ett förslag där alla socialbidrag förstatligas. Syftet är att påvisa vilka effekter ett förstatligande av hela eller delar av socialbidragskostnaderna kan få för enskilda kommuner.

Vi utgår från dagens system för kostnadsutjämning där kostnaderna för socialbidragen omfördelas mellan kommunerna inom ramen för individ- och familjeomsorgsmodellen (bilaga 1).⁴ Beräkningarna utgår från att det generella bidraget till kommunerna reduceras med en summa som motsvarar de socialbidragskostnader kommunerna slipper.

Vi räknar med preliminära data för bidragsåret 1998 som bygger på kostnadsdata år 1996. År 1996 uppgick socialbidragskostnaderna för icke flyktingar till 8,8 miljarder kronor.⁵ Kostnaderna för individ- och familjeomsorg uppgick 1996 till cirka 20 miljarder kronor. Förutom kostnader för socialbidrag ingår också kostnader för öppenvård, familjehems- och institutionsvård.⁶

⁴ Kostnadsutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg är under översyn och kan i framtiden förändras.

⁵ Socialbidragskostnader för flyktingar exkluderas i beräkningarna eftersom dessa kostnader antas täckas av den så kallade schablonersättningen som staten betalar till kommunerna.

⁶ I beräkningarna används kommunernas regionala standardkostnadsandelar från dagens modell. Därefter multipliceras andelen med ett värde 8,8 miljarder

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Beräkningen av ett förstatligande för den enskilda kommunen görs genom att det justerade avdraget/bidraget i kostnadsutjämnningen subtraheras med det generella bidragsavdraget och adderas med socialbidragskostnaden. (Bilaga 2).

Skillnaden mellan ett statligt övertagande av alla socialbidrag och dagens situation, tabell 6, visar att Stockholms kommun skulle förlora mycket på att staten tog över kostnaderna.

Tabell 6 Skillnad mellan ett förstatligande och dagens situation för sju kommuner.

Kommun	Differens	Total differens
	Kr/inv	Milj kr
STOCKHOLM	-452	-325
MALMÖ	260	65
GÖTEBORG	472	214
HUDDINGE	48	4
BOTKYRKA	286	20
SÖDERTÄLJE	194	16
HANINGE	-3	0

Resultatet beror till stor del på det sätt kostnadsutjämnningen för individ- och familjeomsorg är utformad där Stockholms kommun får ett högt bidrag. (bilaga 1). De finns dock en del osäkerheter i beräkningarna. Socialbidragskostnaderna avser år 1996 och vi vet att kostnaderna för socialbidrag kan variera kraftigt för enskilda kommuner från år till år. I Malmö och Göteborg har kostnaderna för socialbidragen exklusive flyktingar ökat kraftigt sedan 1992 (tabell 7).

(socialbidragskostnaden) lägre än i dagens system. Vid beräkningen av bidrag/avdrag minskas den genomsnittliga standardkostnaden med den genomsnittliga socialbidragskostnaden 994 kronor per invånare. Samma belopp dras från det generella bidraget.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Tabell 7 Socialbidrag exklusive flyktingar 1992 och 1996.

Kronor per invånare.

	1992	1996
STOCKHOLM	1 535	1 746
MALMÖ	1 435	2 191
GÖTEBORG	1 292	2 338

Ökningen av kostnaderna för socialbidragen i Stockholms kommun är inte lika kraftig och nivån ligger klart lägre än Göteborg och Malmö år 1996.

1997-11-19

Dnr 398/97-5

Bilaga 1**Individ- och familjeomsorg i kostnadsutjämningen mellan kommuner**

I beräkningarna över vad som händer om staten skulle ta över socialbidragen från kommunerna spelar statsbidrags- och utjämningsystemet en stor roll. I bilagan redovisas en helhetsbild av systemet samt en fördjupning av en del i kostnadsutjämningen mellan kommuner.

Statsbidrags och utjämningsystemet

Systemet började gälla 1996 och innefattar fyra delar:

- 1) Ett generellt statsbidrag till kommuner respektive landsting
- 2) Inkomstutjämning mellan kommuner respektive landsting
- 3) Kostnadsutjämning mellan kommuner respektive landsting
- 4) Övergångsregler

Det generella bidraget är lika stort i kronor per invånare för alla kommuner. Bidraget används för att göra ekonomiska regleringar mellan staten och kommunerna enligt finansieringsprincipen.

Finansieringsprincipen

Principen, som tillämpas sedan 1993, innebär att staten och kommunsektorn ska göra en inbördes reglering när staten fattar beslut om ändrade regler för kommunernas och landstingens verksamheter. Principen omfattar inte de statliga beslut som inriktar sig på annat än den kommunala verksamheten, även om de får indirekta följder för kommunsektorn.

I vårt fall räknas de socialbidragskostnader som staten skall ta över av från det generella bidraget.

Inkomstutjämning

Inkomstutjämningen sker dels mellan kommuner, dels mellan landstingen. Utjämningen syftar till att jämna ut skatteunderlaget. En kommun med ett skatteunderlag per invånare högre än riksgenomsnittet får betala en avgift. Kommuner med ett skatte-

1998-01-12

Dnr 398/97-5

underlag per invånare lägre än riksgenomsnittet erhåller ett bidrag.

I våra beräkningar av ett statligt övertagande av socialbidragen finns inte inkomstutjämningen med.

Kostnadsutjämning

Grundtanken för kostnadsutjämningen är att kommunerna skall få kompensation för sådana kostnader som de inte själva råder över. Systemet skall alltså inte utjämna för kostnadsskillnader som beror på skillnader i service, effektivitet och avgifter.

Kostnadsutjämningen mellan kommuner består av 15 olika delmodeller.

I varje delmodell beräknas en standardkostnad i kronor per invånare för varje kommun samt ett riksgenomsnitt. En kommun med en standardkostnad över riksgenomsnittet har ogynnsam struktur. Bidraget, för kommunen med ogynnsam struktur, räknas fram genom att subtrahera riksgenomsnittet från kommunens standardkostnad. För kommunen med en gynnsam struktur (standardkostnad lägre än riksgenomsnittet) leder subtraktionen till ett negativt värde vilket således är ett avdrag. Summan av alla bidrag/avdrag multiplicerade med invånarantalet blir noll.

Detta görs för alla de 15 modellerna. Summan av kommunens bidrag/avdrag från delmodellerna läggs sedan samman till ett bidrag/avdrag.

De områden som omfördelar mest pengar är barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. I de fyra förstnämnda områdena bestäms standardkostnaden till stor del av åldersstrukturen medan den femte; individ- och familjeomsorgen innehåller faktorer som skall förklara sociala problem.

Individ och familjeomsorg

Kostnaderna för individ- och familjeomsorg består förutom av socialbidrag av kostnader för öppenvård, familjehems- och institutionsvård.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Modellen för kostnadsutjämning för individ- och familjeomsorg är bestämd med kostnadsdata för 1991. Den innehåller fem faktorer som skall förklara sociala problem:

* Ensamstående kvinnor med barn

* Befolkningstäthet

* Utmornordiska medborgare

* Finska medborgare

* Flyttningar mellan församlingar

Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen har ökat kraftigt sedan 1991. I systemet räknas standardkostnaden samt genomsnittet för riket upp med den genomsnittliga nettokostnadsökningen. Detta får till följd att de kommuner som enligt beräkningarna år 1991 hade mest ogynnsam struktur i systemet fått stora ökningar av bidraget. Detta är i sin ordning om det är samma kostnadsstruktur idag som 1991. Analyser, som Statskontoret genomfört för den kommunala utjämningsutredningens räkning, visar att så inte är fallet för 1993-1995. Modellen fungerar med andra ord klart sämre under dessa år i jämförelse med 1991. Analyser har också gjorts för en helt ny modell som kan komma att användas i framtiden. Vid analysen av enskilda kommuner framkom också att statistiken över kostnaderna varierar kraftigt mellan åren.

Dagens modell som skattades på data för endast ett år, 1991, innehåller en faktor för befolkningstäthet som får mycket stor betydelse för uträkning av standardkostnaden i de tre storstäderna. Detta gäller framförallt för Stockholms kommun.

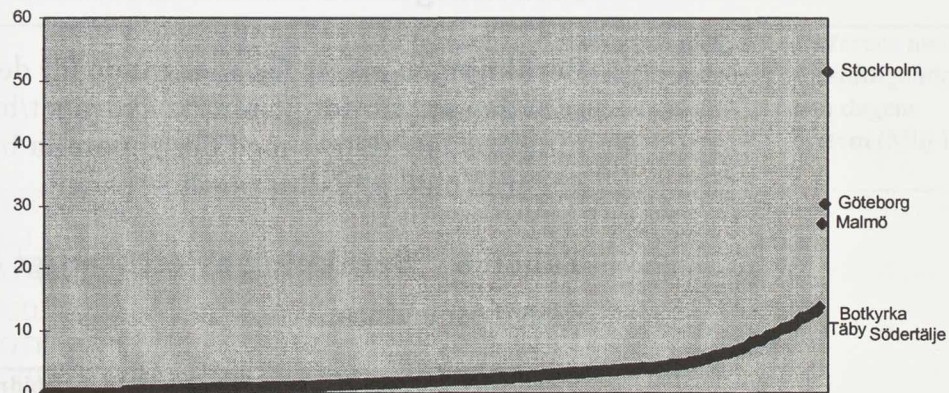
I figur 1 har täthetsfaktorns värden för alla kommuner sorterats från lägst till högst. Medelvärdet är 3,2. Av figuren framgår att befolkningstätheten skulle ha ungefär 5 gånger så stor betydelse i Stockholm jämfört med Botkyrka, Södertälje och Täby.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Figur 1

Täthetsindex kommunerna sorterade från kommun med lägst till högst värde.

Detta är en anledning till att Stockholm förlorar så mycket på en omläggning av socialbidragen till staten.

1997-11-19

Dnr 398/97-5

Bilaga 2

Beräkningar för sju kommuner vid ett förstatligande av alla socialbidrag.

Beräkningen av ett förstatligande för den enskilda kommunen görs genom att det justerade avdraget/bidraget i kostnadsutjämningsen subtraheras med det generella bidragsavdraget och adderas med socialbidragskostnaden.

Tabell 8 Beräkning av ett statligt övertagande

Kronor per invånare.

	Bidrag/avdrag kostnadsutj. (IFO) vid ett förstatligande	Generellt bidragsavdrag	Socbidrag exkl flykt 1996	Statligt övertagande: Bidrag/avdrag - Gen. bidragsavdrag + socialbidrag exkl flykt.
STOCKHOLM	1 561	994	1 746	2 313
MALMÖ	1 214	994	2 191	2 411
GÖTEBORG	1 131	994	2 338	2 475
HUDDINGE	486	994	1 416	908
BOTKYRKA	924	994	1 992	1 922
SÖDERTÄLJE	369	994	1 472	847
HANINGE	408	994	1 306	720

Tabell 9 Beräkning av ett statligt övertagande.

Milj kronor

	Bidrag/avdrag kostnadsutj. (IFO)* vid förstatligande	Generellt bidragsavdrag	Socbidrag exkl flykt 1996	Statligt övertagan- de: Bidrag/avdrag -Gen. Bidragsav- drag + socialbid- rag exkl flykt.
STOCKHOLM	1122	714	1254	1662
MALMÖ	301	246	543	598
GÖTEBORG	514	451	1062	1124
HUDDINGE	38	78	112	72
BOTKYRKA	65	70	141	136
SÖDERTÄLJE	31	82	122	70
HANINGE	27	66	86	48

IFO = Individ- och familjeomsorg

Skillnaden mellan ett statligt övertagande av alla socialbidrag och dagens situation i tabell 10 visar att Stockholms kommun skulle förlora mycket på ett förstatligande.

1998-01-12

Dnr 398/97-5

Tabell 10 Skillnaden mellan ett förstatligande och dagens situation för sju kommuner.

Kronor per invånare resp milj kr

	Bidrag/avgift med dagens system (Kr/inv)	Förstatligande: Bidrag/avdrag - Gen. bidragsavdrag + socialbidrag exkl flykt. (Kr/inv)	Differens mellan förstatligande och dagens system (Kr/inv)	Differens mellan förstatligande och dagens system (Milj kr)
STOCKHOLM	2 765	2 313	-452	-325
MALMÖ	2 151	2 411	260	65
GÖTEBORG	2 003	2 475	472	214
HUDDINGE	860	908	48	4
BOTKYRKA	1 636	1 922	286	20
SÖDERTÄLJE	653	847	194	16
HANINGE	723	720	-3	0

1997-11-19

Dnr 398/97-5

Bilaga 3

Definitioner och beräkningar

Arbetssökande definitioner

Material från (USK) Utrednings- och Statistikkontoret i Stockholms stad har använts som underlag och kontroll för de beräkningar som SCB har gjort. Det är kategori 01 arbetssökande med A-kassa och KAS, 02 arbetssökande utan ersättning samt kategori 16 utförsäkrade som ingår i beräkningarna som SCB har gjort. Det betyder att gruppen invandrare (ej flyktingar) som inte söker arbete och som exempelvis läser svenska inte kommer med i SCB:s beräkningar.

SCB:s beräkningar

Delar av beräkningarna bygger på data från SCB:s inkomstfördelningsundersökning (HINK). HINK är en årlig urvalsundersökning som omfattar 35 000 individer fördelade på 17 000 hushåll. Beräkningen utgår från 1995. Modellen är statisk och tar därför inte hänsyn till förändringar i beteenden som de olika alternativen kan ge upphov till.

Förhållandena för hushållen och individerna mikrosimuleras till år 1996 med ett antagande om riksnormen för socialbidragen gäller. Uppräkning till makrosiffror sker sedan genom viktningar för de olika typer av hushåll som ingår i urvalet.

Resultatet kan sedan analyseras exempelvis på en grov regional nivå. Det betyder att det är möjligt att analysera materialet på de tre storstadskommunerna men att urvalet blir för litet och därmed osäkert på enskilda kommuner med mindre befolkning.

För att beräkna hur många individer som erhåller socialbidrag och samtidigt är arbetssökande har Arbetsmarknadsstyrelsens HANDEL-databas kopplats till HINK-modellen.

Bilaga 4:Tabeller

Summa socialbidrag 1995 och 1996 till arbetslösa i Stockholms stad

Flyktinghushåll= de hushåll som har någon i hushållet med flyktingstatus

Försörjningshinder (någon gång under året)	1995						1996					
	Summa bidrag i mkr			Antal hushåll			Summa bidrag i mkr			Antal hushåll		
	Flyktingar	Icke-flykt	Summa	Flyktingar	Icke-flykt	Summa	Flyktingar	Icke-flykt	Summa	Flyktingar	Icke-flykt	Summa
Arbetsökande med A-kassa/KAS (01)	4,4	41,4	45,8	397	4992	5389	5,1	59,5	64,6	378	5864	6242
Arbetsökande utan ersättning (02)	25,2	324,8	350	1189	16159	17348	39,9	369,8	409,7	1479	17118	18597
Utförsäkrade (16)	0,1	4,6	4,7	6	347	353	0,1	3,9	4,0	8	264	272
Invandrare med svensk undervisn (09)	62,9	103,1	166,0	1674	3183	4857	89,9	129,6	219,5	1887	3505	5392
Summa netto 01,02,09,16	92,6	473,9	566,5	2438	20777	23215	135,0	562,7	697,7	2716	22255	24971
Arbetsökande med A-kassa/KAS (01)	4,4	41,4	45,8	397	4992	5389	5,1	59,5	64,6	378	5864	6242
Arbetsökande utan ersättning (02)	25,2	324,8	350	1189	16159	17348	39,9	369,8	409,7	1479	17118	18597
Utförsäkrade (16)	0,1	4,6	4,7	6	347	353	0,1	3,9	4	8	264	272
Summa netto 01 02 16	29,7	370,8	400,5	1348	18948	20296	45,1	433,2	478,3	1608	20254	21862
Samtliga med socialbidrag exkl asylbidrag och otillräcklig ersättn från sjukp/föräldrap/förtidsp mm (05-07)	133,0	958,9	1091,9	2939	36931	39870	194,2	1108,2	1302,4	3258	38293	41551

Källa:USK

SCB-beräkningar

Inkomstår 1996, Kommunal utvecklingsgaranti

	Familjetyp														
	Ensamstående						Giftn/sambo						Summa		
	Antal barn			3 -			Antal barn			3 -					
	0 barn	1 barn	2 barn	3 barn	Summa	0 barn	1 barn	2 barn	3 barn	Summa	0 barn	1 barn	2 barn	3 barn	Summa
Antal i urvalet	175	12	5	6	198	32	21	24	15	92	207	33	29	21	290
Antal	81007	5759	2036	2992	91794	7476	4790	6184	3749	22199	88483	10549	8221	6740	113993
Kommunal skatt på milj kr förvärvsinkomster	582	43	13	32	670	78	61	72	41	252	659	104	85	73	922
Bostadsbidrag milj kr	68	138	48	93	347	4	57	112	102	275	71	195	160	195	622
Utbetalt socialbidrag (arbm skäl)	1611	198	55	85	1948	141	119	223	150	632	1752	317	278	235	2581
Disponibel inkomst milj kr	4161	608	214	530	5514	507	538	756	494	2296	4668	1146	971	1025	7810
Antal månader(4,5 Medelv för alla)	4.0	4.2	4.5	4.5	4.1	4.1	4.5	4.0	4.5	4.2	4.0	4.3	4.1	4.5	4.1
Kommunal kostnad milj kr (100 kr/dag)	720	53	20	30	823	67	47	54	37	205	787	100	74	67	1028
Kommunal kostnad milj kr (150 kr/dag)	1080	79	30	44	1231	100	71	81	56	308	1180	150	111	100	1542

Inkomstår 1996, Kommunal utvecklingsgaranti

	Ålder										Summa
	18 - 19 år	20 - 24 år	25 - 29 år	30 - 34 år	35 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 - 65 år			
Antal i urvalet	39	94	49	43	28	25	12	.	290		
Antal	16455	38778	17969	16184	11013	9114	4481	.	113993		
Kommunal skatt på miljö kr förvärvsinkomster	51	215	196	156	102	108	94	.	922		
Bostadsbidrag miljö kr	14	111	176	103	104	113	0	.	622		
Utbetalt miljö kr socialbidrag (arbm skäl)	254	618	451	495	382	297	84	.	2581		
Disponibel inkomst miljö kr	537	2094	1650	1431	929	825	344	.	7810		
Antal månader (4,5 Medelv för alla)	4.4	3.9	4.0	4.4	3.9	4.3	4.5	.	4.1		
Kommunal kostnad miljö kr (100 kr/dag)	158	330	159	158	94	85	44	.	1028		
Kommunal kostnad miljö kr (150 kr/dag)	237	494	239	236	141	128	67	.	1542		

Inkomstår 1996, Kommunal utvecklingsgaranti

H-region

	Stockholm exkl 0180	Större städer	Södra		Norra tätbygden	Norra glesbygden	Göteborg exkl 1480	Malmö exkl 1280	Stockholms kommun	Göteborgs kommun	Malmö kommun	Hela riket
			mellanbyg- den	den								
Antal i urvalet	47	89	41	41	7	4	11	6	42	29	14	290
Antal	17603	37290	15798	15798	2801	1082	4000	1830	17035	11255	5300	113993
Kommunal skatt på miljö kr												
förvärvsinkomster	201	287	149	149	28	23	38	4	128	35	28	922
Bostadsbidrag miljö kr	73	230	70	70	0	9	9	7	128	54	42	622
Utbetalt socialbidrag (arbm skäl)	288	747	322	322	50	32	71	43	404	397	227	2581
Disponibel inkomst miljö kr	1057	2644	998	998	189	119	219	116	1286	727	455	7810
Antal månader (4,5 Medelv för alla)	3.8	4.2	3.8	3.8	3.0	4.5	4.2	3.9	4.4	4.4	4.3	4.1
Kommunal kostnad miljö kr (100 kr/dag)	147	342	133	133	19	11	37	16	164	109	50	1028
Kommunal kostnad miljö kr (150 kr/dag)	221	514	200	200	28	16	55	24	246	164	75	1542

Inkomstår 1996, statlig försörjningsgaranti

	Ensamstående				Familjetyp				Giftn/sambo				Summa			
	Antal barn				Antal barn				Antal barn				Antal barn			
	0 barn	1 barn	2 barn	3 - barn	Summa	0 barn	1 barn	2 barn	3 - barn	Summa	0 barn	1 barn	2 barn	3 - barn	Summa	
Antal i urvalet	175	12	5	6	198	32	21	24	15	92	207	33	29	21	290	
Antal	81007	5759	2036	2992	91794	7476	4790	6184	3749	22199	88483	10549	8221	6740	113993	
KAS milj kr	303	45	0	10	358	63	78	60	32	232	366	122	60	42	590	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totalt milj kr	684	80	10	15	789	115	140	116	65	436	799	220	127	80	1225	
arbetsmarknadsstöd																
efter alternativ 1 milj kr	381	35	10	5	431	52	62	56	34	204	433	98	66	39	635	
Statlig skatt på milj kr	5	0	0	0	5	1	0	0	0	2	5	1	1	1	7	
förvärsinkomster																
efter alternativ 1 milj kr	4	0	0	0	5	1	0	0	0	2	5	1	1	1	7	
Kommunal skatt på milj kr	582	43	13	32	670	78	61	72	41	252	659	104	85	73	922	
förvärsinkomster																
efter alternativ 1 milj kr	498	30	13	30	571	61	40	57	33	191	559	70	70	63	761	
Slutlig skatt milj kr	730	52	16	35	832	100	74	88	50	311	830	125	103	85	1143	
efter alternativ 1 milj kr	631	36	16	32	714	79	49	69	40	238	710	85	85	73	953	
Bostadsbidrag milj kr	68	138	48	93	347	4	57	112	102	275	71	195	160	195	622	
efter alternativ 1 milj kr	77	138	48	93	356	4	64	118	102	288	80	202	166	195	644	
Utbetalt milj kr																
socialbidrag (arbm skäl)	1611	198	55	85	1948	141	119	223	150	632	1752	317	278	235	2581	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Disponibel inkomst milj kr	4161	608	214	530	5514	507	538	756	494	2296	4668	1146	971	1025	7810	
efter alternativ 1 milj kr	4695	628	245	547	6115	512	529	747	517	2303	5207	1157	992	1063	8419	
Statlig försörjningsgaranti milj kr	2146	247	72	104	2570	180	179	275	190	825	2327	426	348	294	3394	
dito Medelv	26495	42864	35593	34799	27995	24124	37345	44487	50782	37151	26295	40358	42284	43688	29778	

Inkomstår 1996, statlig försörjningsgaranti

	Familjetyp									
	Ensamstående				Gifta/sambo				Summa	
	Ej invandrare		Ej invandrare		Ej invandrare		Ej invandrare		Summa	
	Antal	Summa	Invandrare	Summa	Invandrare	Summa	Invandrare	Summa	Invandrare	Summa
Antal i urvalet	146	52	198	35	57	92	181	109	290	
Antal	66878	24917	91794	8611	13588	22199	75488	38505	113993	
KAS milj kr	273	85	358	86	146	232	359	231	590	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totalt milj kr	604	185	789	116	320	436	720	505	1225	
arbetsmarknadsstöd										
efter alternativ 1 milj kr	330	101	431	30	174	204	361	274	635	
Statlig skatt på milj kr										
förvärvsinkomster	4	1	5	1	1	2	5	2	7	
efter alternativ 1 milj kr	4	1	5	1	1	2	5	2	7	
Kommunal skatt på milj kr										
förvärvsinkomster	504	166	670	118	134	252	622	300	922	
efter alternativ 1 milj kr	428	143	571	96	95	191	524	238	761	
Slutlig skatt milj kr	606	226	832	140	171	311	747	397	1143	
efter alternativ 1 milj kr	516	198	714	114	125	238	630	323	953	
Bostadsbidrag milj kr	227	119	347	64	211	275	291	331	622	
efter alternativ 1 milj kr	237	119	356	70	218	288	306	338	644	
Utbetalt milj kr										
socialbidrag (arbm skäl)	1271	677	1948	166	466	632	1437	1144	2581	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Disponibel inkomst milj kr	3875	1639	5514	786	1509	2296	4662	3148	7810	
efter alternativ 1 milj kr	4280	1835	6115	786	1517	2303	5066	3352	8419	
Statlig milj kr										
försörjningsgaranti	1688	882	2570	217	608	825	1905	1489	3394	
Medelv	25241	35387	27995	25222	44711	37151	25233	38677	29778	

Inkomstår 1996, statlig försörjningsgaranti

Ålder												
18 - 19 år	20 - 24 år	25 - 29 år	30 - 34 år	35 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 - 65 år	Summa				
Antal i urvalet	39	94	49	43	28	25	12	.	.	.	290	
Antal	16455	38778	17969	16184	11013	9114	4481	.	.	.	113993	
KAS milj kr	0	197	100	133	39	87	33	.	.	.	590	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	.	.	.	0	
Totalt milj kr												
arbetsmarknadsstöd	9	463	203	252	111	151	37	.	.	.	1225	
efter alternativ 1 milj kr	9	265	103	119	72	63	3	.	.	.	635	
Statlig skatt på milj kr												
förvärvsinkomster	1	2	1	1	1	1	1	.	.	.	7	
efter alternativ 1 milj kr	1	2	1	1	1	1	1	.	.	.	7	
Kommunal skatt på milj kr												
förvärvsinkomster	51	215	196	156	102	108	94	.	.	.	922	
efter alternativ 1 milj kr	51	160	170	121	92	84	83	.	.	.	761	
Slutlig skatt milj kr	70	269	249	191	123	129	111	.	.	.	1143	
efter alternativ 1 milj kr	70	204	219	149	111	101	99	.	.	.	953	
Bostadsbidrag milj kr	14	111	176	103	104	113	0	.	.	.	622	
efter alternativ 1 milj kr	14	122	180	108	104	116	0	.	.	.	644	
Utbetalt milj kr												
socialbidrag (arbm skäl)	254	618	451	495	382	297	84	.	.	.	2581	
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	.	.	.	0	
Disponibel inkomst milj kr	537	2094	1650	1431	929	825	344	.	.	.	7810	
efter alternativ 1 milj kr	724	2297	1751	1429	958	886	374	.	.	.	8419	
Statlig milj kr												
försörjningsgaran- ti	399	885	592	517	420	459	122	.	.	.	3394	
dito Medelv	24258	22819	32945	31966	38116	50405	27219	.	.	.	29778	

Inkomstår 1996, statlig försörjningsgaranti

H-region

	Stockholm exkl 0180	Större städer	Södra mellanbyg- den	Norra tätbygden	Norra glesbygden	Göteborg exkl 1480	Malmö exkl 1280	Stockholms kommun	Göteborgs kommun	Malmö kommun	Hela riket
Antal i urvalet	47	89	41	7	4	11	6	42	29	14	290
Antal	17603	37290	15798	2801	1082	4000	1830	17035	11255	5300	113993
KAS	103	254	70	14	10	20	3	65	38	13	590
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt arbetsmarknadsstöd	193	503	176	23	15	37	3	169	68	37	1225
efter alternativ 1 milj kr	90	249	106	9	5	17	0	104	30	25	635
Statlig skatt på förvärvsinkomster	1	2	1	0	0	0	0	1	1	0	7
efter alternativ 1 milj kr	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	7
Kommunal skatt på förvärvsinkomster	201	287	149	28	23	38	4	128	35	28	922
efter alternativ 1 milj kr	171	218	128	24	20	33	3	112	27	25	761
Slutlig skatt	268	342	179	40	27	46	5	155	45	36	1143
efter alternativ 1 milj kr	233	261	154	35	24	40	4	136	35	32	953
Bostadsbidrag	73	230	70	0	9	9	7	128	54	42	622
efter alternativ 1 milj kr	78	243	72	1	9	10	7	129	54	42	644
Utbetalt socialbidrag (arbm skäl)	288	747	322	50	32	71	43	404	397	227	2581
efter alternativ 1 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Disponibel inkomst milj kr	1057	2644	998	189	119	219	116	1286	727	455	7810
efter alternativ 1 milj kr	1146	2860	1045	187	116	276	121	1396	793	479	8419
Statlig försörjningsgaran- ti	404	1065	427	56	36	133	41	534	476	221	3394
dito	22947	28570	27033	20013	33494	33213	22584	31354	42320	41737	29778

Inkomstår 1996, statlig arbetslöshetsförsäkring (4800 kr/mån)

	Familjetyp				Giftn/sambo				Summa			
	Ensamstående		Ej invandrade		Ej invandrade		Invandrade		Ej invandrade		Invandrade	
	Ej invandrade	Invandrade	Summa	invandrade	Summa	invandrade	Summa	invandrade	Summa	invandrade	Summa	invandrade
Antal i urvalet	146	52	198	35	57	92	181	109	290			
Antal	66878	24917	91794	8611	13588	22199	75488	38505	113993			
KAS milj kr	273	85	358	86	146	232	359	231	590			
efter alternativ 2 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Totalt milj kr	604	185	789	116	320	436	720	505	1225			
arbetsmarknadsstöd												
efter alternativ 2 milj kr	2573	1039	3612	299	709	1008	2872	1748	4620			
Statlig skatt på förvärvsinkomster	4	1	5	1	1	2	5	2	7			
efter alternativ 2 milj kr	7	2	9	6	1	8	13	4	17			
Kommunal skatt på förvärvsinkomster	504	166	670	118	134	252	622	300	922			
efter alternativ 2 milj kr	1020	380	1399	168	235	403	1188	614	1802			
Slutlig skatt milj kr	606	226	832	140	171	311	747	397	1143			
efter alternativ 2 milj kr	1223	484	1707	205	292	497	1429	775	2204			
Bostadsbidrag milj kr	227	119	347	64	211	275	291	331	622			
efter alternativ 2 milj kr	205	107	312	62	203	265	267	311	578			
Utbetalt socialbidrag (arbm skäl)	1271	677	1948	166	466	632	1437	1144	2581			
efter alternativ 2 milj kr	777	379	1156	140	338	478	917	717	1635			
Disponibel inkomst milj kr	3875	1639	5514	786	1509	2296	4662	3148	7810			
efter alternativ 2 milj kr	4711	1924	6636	824	1550	2373	5535	3474	9009			
Statlig arbetslöshetsförsäkring	2242	939	3181	269	535	804	2511	1474	3985			
dito Medelv	33529	37674	34654	31258	39385	36233	33270	38277	34961			

Inkomstår 1996, statlig arbetslöshetsförsäkring (4800 kr/mån)

Ålder												
18 - 19 år	20 - 24 år	25 - 29 år	30 - 34 år	35 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 - 65 år	Summa				
Antal i urvalet	39	94	49	43	28	25	12	.	.	.	290	
Antal	16455	38778	17969	16184	11013	9114	4481	.	.	.	113993	
KAS milj kr	0	197	100	133	39	87	33	.	.	.	590	
efter alternativ 2 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	.	.	.	0	
Totalt milj kr												
arbetsmarknadsstöd	9	463	203	252	111	151	37	.	.	.	1225	
efter alternativ 2 milj kr	524	1510	711	758	504	418	195	.	.	.	4620	
Statlig skatt på milj kr												
förvärvsinkomster	1	2	1	1	1	1	1	.	.	.	7	
efter alternativ 2 milj kr	2	4	3	2	1	1	5	.	.	.	17	
Kommunal skatt på milj kr												
förvärvsinkomster	51	215	196	156	102	108	94	.	.	.	922	
efter alternativ 2 milj kr	180	484	331	290	203	178	136	.	.	.	1802	
Slutlig skatt milj kr	70	269	249	191	123	129	111	.	.	.	1143	
efter alternativ 2 milj kr	226	593	412	351	244	213	165	.	.	.	2204	
Bostadsbidrag milj kr	14	111	176	103	104	113	0	.	.	.	622	
efter alternativ 2 milj kr	12	93	162	98	99	114	0	.	.	.	578	
Utbetalt milj kr												
socialbidrag (arbm skäl)	254	618	451	495	382	297	84	.	.	.	2581	
efter alternativ 2 milj kr	178	411	280	295	230	210	30	.	.	.	1635	
Disponibel inkomst milj kr	537	2094	1650	1431	929	825	344	.	.	.	7810	
efter alternativ 2 milj kr	804	2536	1808	1564	1028	879	390	.	.	.	9009	
Statlig arbetslöshetsförsäkring milj kr												
Medelv	515	1245	609	639	432	354	191	.	.	.	3985	
dito	31300	32114	33863	39472	39241	38881	42671	.	.	.	34961	

Inkomstår 1996, statlig arbetslöshetsförsäkring (4800 kr/mån)

H-region

	Stockholm exkl 0180	Större städer	Södra mellanbyg- den	Norra tätbygden	Norra glesbygden	Göteborg exkl 1480	Malmö exkl 1280	Stockholms kommun	Göteborgs kommun	Malmö kommun	Hela riket
Antal i urvalet	47	89	41	7	4	11	6	42	29	14	290
Antal	17603	37290	15798	2801	1082	4000	1830	17035	11255	5300	113993
KAS	103	254	70	14	10	20	3	65	38	13	590
efter alternativ 2 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt arbetsmarknadsstöd	193	503	176	23	15	37	3	169	68	37	1225
efter alternativ 2 milj kr	684	1468	666	64	54	174	62	668	505	275	4620
Statlig skatt på förvärvsinkomster	1	2	1	0	0	0	0	1	1	0	7
efter alternativ 2 milj kr	2	8	2	0	0	2	0	2	1	1	17
Kommunal skatt på förvärvsinkomster	201	287	149	28	23	38	4	128	35	28	922
efter alternativ 2 milj kr	329	533	281	40	34	77	18	255	149	87	1802
Slutlig skatt	268	342	179	40	27	46	5	155	45	36	1143
efter alternativ 2 milj kr	421	642	335	54	41	93	22	308	182	106	2204
Bostadsbidrag	73	230	70	0	9	9	7	128	54	42	622
efter alternativ 2 milj kr	70	228	64	0	6	9	7	103	50	41	578
Utbetalt socialbidrag (arbm skäl)	288	747	322	50	32	71	43	404	397	227	2581
efter alternativ 2 milj kr	173	531	199	42	21	41	16	258	239	113	1635
Disponibel inkomst milj kr	1057	2644	998	189	119	219	116	1286	727	455	7810
efter alternativ 2 milj kr	1252	3041	1163	208	130	280	132	1451	845	507	9009
Statlig arbetslöshetsförs- äkring	594	1219	560	55	50	157	62	564	474	250	3985
dito	33732	32688	35437	19686	45831	39354	33886	33104	42144	47248	34961

Inkomstår 1996, statlig arbetslöshetsförsäkring (5300 kr/mån)

Familjetyp

Ensamstående

Gifta/sambo

Summa

Antal barn

Antal barn

Antal barn

3 -

3 -

3 -

0 barn

1 barn

2 barn

Summa

0 barn

1 barn

2 barn

Summa

0 barn

1 barn

2 barn

Summa

Antal i urvalet

175

12

5

6

198

32

21

24

15

92

207

33

29

21

290

Antal

81007

5759

2036

2992

91794

7476

4790

6184

3749

22199

88483

10549

8221

6740

113993

KAS milj kr

303

45

0

10

358

63

78

60

32

232

366

122

60

42

590

efter alternativ 2 milj kr

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

Totalt milj kr

684

80

10

15

789

115

140

116

65

436

799

220

127

80

1225

efter alternativ 2 milj kr

3416

290

131

107

3943

325

275

283

209

1092

3741

565

414

316

5035

Statlig skatt på förvärvsinkomster

5

0

0

0

1

0

0

2

5

1

1

efter alternativ 2 milj kr

8

1

0

0

5

0

1

8

13

1

1

Kommunal skatt på förvärvsinkomster

582

43

13

32

670

78

61

72

41

252

659

104

85

73

922

efter alternativ 2 milj kr

1294

96

46

58

1493

133

97

116

80

426

1426

193

162

138

1919

Slutlig skatt milj kr

730

52

16

35

832

100

74

88

50

311

830

125

103

85

1143

efter alternativ 2 milj kr

1582

115

55

65

1817

170

117

140

98

524

1752

232

194

163

2341

Bostadsbidrag milj kr

68

138

48

93

347

4

57

112

102

275

71

195

160

195

622

efter alternativ 2 milj kr

38

137

44

88

307

3

55

107

96

262

41

192

151

184

568

Utbetalt milj kr

1611

198

55

85

1948

141

119

223

150

632

1752

317

278

235

2581

socialbidrag (arbm skäl)

891

121

17

67

1097

106

86

161

103

456

997

208

178

170

1553

efter alternativ 2 milj kr

4161

608

214

530

5514

507

538

756

494

2296

4668

1146

971

1025

7810

efter alternativ 2 milj kr

5292

676

254

570

6792

542

561

776

508

2387

5834

1237

1030

1078

9179

Statlig arbetslöshetsförsäkring

3035

254

121

102

3512

273

213

227

175

888

3308

Inkomstår 1996 statlig arbetslöshetsförsäkring (5300 kr/mån)

	Familjetyp						Summa		
	Ensamstående			Giftn/sambo					
	Ej invandrare	Invandrare	Summa	Ej invandrare	Invandrare	Summa	Ej invandrare	Invandrare	Summa
Antal i urvalet	146	52	198	35	57	92	181	109	290
Antal	66878	24917	91794	8611	13588	22199	75488	38505	113993
KAS milj kr	273	85	358	86	146	232	359	231	590
efter alternativ 2 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt milj kr	604	185	789	116	320	436	720	505	1225
arbetsmarknadsstöd									
efter alternativ 2 milj kr	2806	1137	3943	328	765	1092	3134	1902	5035
Statlig skatt på milj kr	4	1	5	1	1	2	5	2	7
förvärvsinkomster									
efter alternativ 2 milj kr	7	2	9	7	1	8	14	4	18
Kommunal skatt på milj kr	504	166	670	118	134	252	622	300	922
förvärvsinkomster									
efter alternativ 2 milj kr	1086	407	1493	176	249	426	1262	657	1919
Slutlig skatt milj kr	606	226	832	140	171	311	747	397	1143
efter alternativ 2 milj kr	1301	516	1817	215	309	524	1516	825	2341
Bostadsbidrag milj kr	227	119	347	64	211	275	291	331	622
efter alternativ 2 milj kr	202	104	307	61	201	262	263	305	568
Utbetalt milj kr									
socialbidrag (arbm skäl)	1271	677	1948	166	466	632	1437	1144	2581
efter alternativ 2 milj kr	741	356	1097	137	319	456	878	676	1553
Disponibel inkomst milj kr	3875	1639	5514	786	1509	2296	4662	3148	7810
efter alternativ 2 milj kr	4828	1964	6792	831	1556	2387	5659	3520	9179
Statlig milj kr									
arbetslöshetsförs- äkring	2476	1036	3512	297	591	888	2773	1627	4400
dito Medelv	37021	41598	38264	34514	43487	40007	36736	42265	38603

Inkomstår 1996 statlig arbetslöshetsförsäkring (5300 kr/mån)

Ålder

	18 - 19 år	20 - 24 år	25 - 29 år	30 - 34 år	35 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 - 65 år	Summa
Antal i urvalet	39	94	49	43	28	25	12	.	290
Antal	16455	38778	17969	16184	11013	9114	4481	.	113993
KAS miljö kr	0	197	100	133	39	87	33	.	590
efter alternativ 2 miljö kr	0	0	0	0	0	0	0	.	0
Totalt miljö kr									
arbetsmarknadsstöd	9	463	203	252	111	151	37	.	1225
efter alternativ 2 miljö kr	578	1640	775	825	549	455	214	.	5035
Statlig skatt på förvärvsinkomster	1	2	1	1	1	1	1	.	7
efter alternativ 2 miljö kr	2	4	3	2	1	1	5	.	18
Kommunal skatt på miljö kr									
förvärvsinkomster	51	215	196	156	102	108	94	.	922
efter alternativ 2 miljö kr	196	521	349	307	216	188	142	.	1919
Slutlig skatt miljö kr	70	269	249	191	123	129	111	.	1143
efter alternativ 2 miljö kr	244	636	433	372	259	225	173	.	2341
Bostadsbidrag miljö kr	14	111	176	103	104	113	0	.	622
efter alternativ 2 miljö kr	11	89	160	96	98	114	0	.	568
Utbetalt miljö kr									
socialbidrag (arbm skäl)	254	618	451	495	382	297	84	.	2581
efter alternativ 2 miljö kr	172	390	269	278	218	200	27	.	1553
Disponibel inkomst miljö kr	537	2094	1650	1431	929	825	344	.	7810
efter alternativ 2 miljö kr	831	2592	1836	1590	1042	889	399	.	9179
Statlig arbetslöshetsförsäkring	569	1375	672	705	477	391	211	.	4400
dito Medelv	34560	35459	37391	43584	43329	42931	47116	.	38603

Inkomstår 1996 statlig arbetslöshetsförsäkring (5300 kr/mån)

H-region

Stockholm exkl 0180	Större städer	Södra mellanbyg- den	Norra tätbygden	Norra glesbygden	Göteborg exkl 1480	Malmö exkl 1280		Göteborgs kommun	Malmö kommun	Hela riket	
Antal i urvalet	47	89	41	7	4	11	6	42	29	14	290
Antal	17603	37290	15798	2801	1082	4000	1830	17035	11255	5300	113993
KAS milj kr	103	254	70	14	10	20	3	65	38	13	590
efter alternativ 2 milj kr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt milj kr	193	503	176	23	15	37	3	169	68	37	1225
arbetsmarknadsstöd	745	1595	724	70	60	191	68	727	554	301	5035
efter alternativ 2 milj kr											
Statlig skatt på milj kr	1	2	1	0	0	0	0	1	1	0	7
förvärvsinkomster	2	8	2	0	0	2	0	2	1	1	18
efter alternativ 2 milj kr											
Kommunal skatt på milj kr	201	287	149	28	23	38	4	128	35	28	922
förvärvsinkomster	346	569	297	41	36	81	20	271	164	94	1919
efter alternativ 2 milj kr											
Slutlig skatt milj kr	268	342	179	40	27	46	5	155	45	36	1143
efter alternativ 2 milj kr	441	684	354	55	43	98	24	326	199	115	2341
Bostadsbidrag milj kr	73	230	70	0	9	9	7	128	54	42	622
efter alternativ 2 milj kr	68	225	64	0	5	9	7	101	49	40	568
Utbetalt milj kr											
socialbidrag (arbm skäl)	288	747	322	50	32	71	43	404	397	227	2581
efter alternativ 2 milj kr	163	513	190	40	20	40	14	244	222	108	1553
Disponibel inkomst milj kr	1057	2644	998	189	119	219	116	1286	727	455	7810
efter alternativ 2 milj kr	1279	3097	1188	211	132	289	134	1474	857	518	9179
Statlig milj kr											
arbetslöshetsförs- äkring	656	1346	618	61	55	174	68	623	524	277	4400
Medelv	37246	36093	39128	21737	50606	43453	37416	36552	46534	52170	38603

H-region		Län	H-region		Län	H-region		Län
Kommun			Kommun			Kommun		
H-region 1								
01 14	Upplands-Väsby	01	04 84	Eskilstuna		17 61	Hammarö	
01 15	Vallentuna		04 88	Trosa	04	17 63	Forshaga	
01 17	Österåker		05 62	Finspång	05	17 64	Grums	17
01 20	Värmdö		05 80	Linköping		17 80	Karlstad	
01 23	Järfälla		05 81	Norrköping		18 14	Lekeberg	18
01 25	Ekerö		05 82	Söderköping		18 61	Hallsberg	
01 26	Huddinge		05 86	Mjölby		18 80	Örebro	
01 27	Botkyrka		06 65	Vaggeryd	06	18 81	Kumla	
01 28	Salem		06 80	Jönköping		18 84	Nora	
01 36	Haninge		07 64	Alvesta	07	19 07	Surahammar	19
01 38	Tyresö		07 80	Växjö		19 60	Kungsör	
01 39	Upplands-Bro		08 80	Kalmar	08	19 61	Hallstahammar	
01 60	Täby		10 60	Olofström	10	19 80	Västerås	
01 62	Danderyd		10 81	Ronneby		19 83	Köping	
01 63	Sollentuna		10 82	Karlshamn		20 80	Falun	20
01 80	Stockholm		10 83	Sölvesborg		20 81	Borlänge	
01 81	Södertälje		11 21	Östra Göinge	11	20 82	Säter	
01 82	Nacka		11 37	Örkelljunga		21 80	Gävle	21
01 83	Sundbyberg		11 60	Tomelilla		21 81	Sandviken	
01 84	Solna		11 62	Bromölla		22 62	Timrå	22
01 86	Lidingö		11 65	Perstorp		22 81	Sundsvall	
01 87	Vaxholm		11 66	Klippan		24 60	Vännäs	24
01 91	Sigtuna		11 67	Åstorp		24 80	Umeå	
01 92	Nynäshamn		11 68	Båstad		25 80	Luleå	25
			11 80	Kristianstad		H-region 4		
			11 82	Ängelholm		01 88	Norrtälje	01
			11 83	Hässleholm		03 60	Tierp	03
			12 14	Svalöv	12	04 28	Vingåker	04
13 84	Kungsbacka	13	12 60	Bjuv		04 80	Nyköping	
14 01	Härryda	14	12 64	Skurup		04 81	Oxelösund	
14 02	Partille		12 65	Sjöbo		04 82	Flen	
14 07	Öckerö		12 66	Hörby		04 83	Katrineholm	
14 15	Stenungsund		12 67	Höör		04 86	Strängnäs	
14 19	Tjörn		12 82	Landskrona		05 09	Ödeshög	05
14 80	Göteborg		12 83	Helsingborg		05 12	Ydre	
14 81	Mölndal		12 84	Höganäs		05 60	Boxholm	
14 82	Kungälv		12 85	Eslöv		05 61	Åtvidaberg	
15 21	Ale	15	13 80	Halmstad	13	05 63	Valdemarsvik	
15 24	Lerum		13 81	Laholm		05 83	Motala	
15 27	Vångårda		14 21	Orust	14	05 84	Vadstena	
15 82	Alingsås		14 30	Munkedal		06 04	Aneby	06
			14 84	Lysekil		06 17	Gnosjö	
			14 85	Uddevalla		06 62	Gislaved	
			15 07	Färgelanda	15	06 82	Nässjö	
12 30	Staffanstorp	12	15 35	Bollebygd		06 83	Värnamo	
12 31	Burlöv		15 62	Lilla Edet		06 84	Sävsjö	
12 33	Vellinge		15 65	Svenljunga		06 85	Vetlanda	
12 61	Kävlinge		15 80	Vänersborg		06 86	Eksjö	
12 62	Lomma		15 81	Trollhättan		06 87	Tranås	
12 63	Svedala		15 83	Borås		07 61	Lessebo	07
12 80	Malmö		15 84	Ulricehamn		07 63	Tingsryd	
12 81	Lund		16 02	Grästorp	16	07 65	Älmhult	
12 87	Trelleborg		16 22	Mullsjö		07 67	Markaryd	
			16 23	Habo		07 81	Ljungby	
			16 61	Götene		08 21	Högsby	08
			16 62	Tibro		08 34	Torsås	
03 05	Håbo	03	16 82	Skara		08 40	Mörbylånga	
03 19	Älvkarleby		16 83	Skövde		08 60	Hultsfred	
03 80	Uppsala		16 85	Tidaholm				
03 81	Enköping		17 15	Kil	17			
04 61	Gnesta	04						
			08 61	Mönsterås		08 62	Emmaboda	
			08 81	Nybro		08 82	Oskarshamn	08
			08 83	Västervik		08 84	Vimmerby	
			10 80	Karlskrona	10	11 63	Osby	11
			11 81	Simrishamn		12 86	Ystad	12
			13 15	Hylte	13	13 82	Falkenberg	
			13 83	Varberg		14 27	Sotenäs	14
			14 35	Tanum		15 52	Tranemo	15
			15 60	Bengtsfors		15 61	Mellerud	
			15 63	Mark		15 66	Herrljunga	
			16 03	Essunga	16	16 37	Karlsborg	
			16 60	Vara		16 63	Töreboda	
			16 80	Mariestad		16 81	Lidköping	
			16 84	Hjo		16 86	Falköping	
			17 60	Storfors	17	1762	Munkfors	
			17 81	Kristinehamn		17 82	Filipstad	
			17 84	Arvika		17 85	Säffle	
			18 60	Laxå	18	18 62	Degerfors	
			18 63	Hällefors		18 64	Ljusnarsberg	
			18 82	Askersund		18 83	Karlskoga	
			18 85	Lindesberg		19 04	Skinnskatteberg	19
			19 17	Heby		19 62	Norberg	
			19 81	Sala		19 82	Fagersta	
			19 84	Arboga		20 26	Gagnef	20
			20 29	Leksand		20 31	Rättvik	
			20 61	Smedjebacken		20 83	Hedemora	
			20 84	Avesta		20 85	Ludvika	
			21 04	Hofors	21	21 21	Ovanåker	
			21 82	Söderhamn		21 83	Bollnäs	

1 Vid samredovisning av H-regionerna 8 och 9 (Göteborgs och Malmö H-regioner) används koden 2.

22STATISTISKA CENTRALBYRÅN

H-region 5

08 85	Borgholm	08
09 80	Gotland	09
17 30	Eda	17
20 34	Orsa	20
20 62	Mora	
21 32	Nordanstig	21
21 61	Ljusdal	
21 84	Hudiksvall	
22 80	Härnösand	22
22 84	Örnsköldsvik	
23 09	Krokom	23
23 80	Östersund	
24 82	Skellefteå	24
25 81	Piteå	25
25 82	Boden	

03 82 Östhammar

H-region 6

0513	Kinda	05
0760	Uppvidinge	07
1486	Strömstad	14
1504	Dals-Ed	15
1643	Gullspång	16
1737	Torsby	17
1765	Årjäng	
1766	Sunne	
1783	Hagfors	
2021	Vansbro	20
2023	Malung	
2039	Älvdalen	
2101	Ockelbo	21
2260	Ånge	22

03

2282	Kramfors	
2283	Sollefteå	
2303	Ragunda	23
2305	Bräcke	
2313	Strömsund	23
2321	Åre	
2326	Berg	
2361	Härjedalen	
2401	Nordmaling	24
2403	Bjurholm	
2404	Vindeln	
2409	Robertsfors	
2417	Norsjö	
2418	Malå	
2421	Storuman	
2422	Sorsele	
2425	Dorotea	

2462	Vilhelmina
2463	Åsele
2481	Lycksele
2505	Arvidsjaur
2506	Arjeplog
2510	Jokkmokk
2513	Överkalix
2514	Kalix
2518	Övertorneå
2521	Pajala
2523	Gällivare
2560	Älvsbyn
2583	Haparanda
2584	Kiruna

Storstadskommittén och EU:s strukturpolitik

Erfarenheter av Mål 3-projekt och synpunkter på fortsatt agerande avseende EU:s strukturpolitik för att stödja utvecklingsarbetet i storstadsområdenas utsatta stadsdelar.

Joakim Ollén

Disposition

Utgångspunkter

Allmänt om Mål 3 och Employment

Genomförande av Mål 3 och Employment

Mål 3 och Employment i Storstadskommitténs perspektiv

Andra insatser inom strukturpolitiken för problemområden i storstadsregioner.

Möjliga handlingslinjer för att stärka storstadsfrågornas ställning i den framtida strukturpolitiken.

Utgångspunkter

I Storstadskommitténs uppdrag ligger att följa vilka insatser med anknytning till EU:s strukturpolitik som är av relevans för arbetet med att stödja utvecklingen i de utsatta områdena i storstadsregionerna. I detta sammanhang är det givetvis av intresse att ta del av erfarenheter och aktuella möjligheter inte bara inom Sverige.

Projekt och initiativ som genomförs i andra länder inom den Europeiska Unionen är av intresse eftersom det här finns särskilt utvecklade möjligheter till projektsamarbete och till att erhålla finansiellt stöd för konkreta projekt, inom Unionen.

Kommittén har valt att dels kartlägga i vilken utsträckning EU:s strukturpolitik generellt kan sägas vara av intresse dels medverka till att initiera projektarbete. För det fortsatta arbetet med storstadsfrågorna har kommittén funnit att det är angeläget att ge en bild av hur vi i Sverige hittills hanterat de program som är av störst relevans och att presentera vissa synpunkter på ett fortsatt agerande med inriktning att ge storstadsproblematiken ett rimligt utrymme i EU:s framtida strukturpolitik.

I den fortsatta framställningen har gjorts en avgränsning vad strukturpolitikens tillämpning i första hand till Mål 3 projekt. Som översiktligt kommer att beröras finns det naturligtvis fler beståndsdelar av strukturpolitiken som är av betydelse för de frågeställningar som kommittén hanterar.

EU:s strukturpolitik och Sverige

Den dominerande delen av EU:s strukturpolitiska insatser, cirka 90%, kanaliseras via stöd till de målområden som med utgångspunkt från en regionalekonomisk analys definierats inom EU.

Av de sex målområdeskategorier som gäller, till nuvarande programperiods slut vid sekelskiftet, är fyra geografiskt bestämda.

Kortfattat har de sex målområdena följande syfte:

- * Mål 1, stöd för insatser generellt i regioner som har en BRP som understiger 75% av genomsnittet i Unionen.
- * Mål 2, stöd till områden som drabbats av industriell tillbakagång.
- * Mål 3, åtgärder för att motverka långtidsarbetslöshet och öka möjligheterna för unga arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden.
- * Mål 4, åtgärder för anpassning av arbetskraften till strukturuomvandling i näringslivet.
- * Mål 5, åtgärder för stöd till dels strukturuomvandling i landsbyggsområden (5b), dels strukturuomvandling i jord- och skogsbruk samt fiskerinäringen (5a).
- * Mål 6, stöd för glesbygder i norra delen av Unionen, i praktiken Sverige och Finland.

Av dessa sex målområden är målområde 1, 2, 5b och 6 helt geografiskt bestämda.

Mål 1 berör överhuvudtaget inte Sverige. Mål 2 har en inriktning som kan förefalla relevant för Storstadskommittén men har geografiskt inriktats på andra områden än de utsatta stadsdelarna av storstadsområdena.

För användningen av de medel som skall destinerats till insatser inom målområdena gäller att varje nation har upprättat ett övergripande program, som godkänts av Kommissionen och som ger en allmän ram för hur aktuella medel skall fördelas i respektive land.

För de tre nya medlemsländerna, däribland Sverige, tog planeringsprocessen relativt lång tid och först successivt under 1996 började de olika programmen fungera. Totalt har för perioden 1995 -1999 till Sverige fördelats 1.278 miljoner ECU för insatser inom målområdena.

En mindre del av resurserna inom strukturpolitiken, 9%, fördelas inte till målområden utan disponeras av Kommissionen för så kallade Gemenskapsinitiativ. Dessa program har till syfte att stödja projekt med direkt riktade åtgärder inom vissa angivna områden. Dessa program har som regel ett tydligt lokalt eller regionalt perspektiv. De skiljer sig från målområdesinsatserna främst genom att de ofta förutsätts vara mera nyskapande och kräver som regel deltagande från partners i flera medlemsländer.

Allmänt om Mål 3 och Employment

Mål 3 syftar, som ovan nämnts, till att generellt sätt minska arbetslösheten genom kompetensutveckling och ökad kunskap hos arbetslösa.

Projekten skall bygga på lokala initiativ och följa partnerskapsprincipen. Tanken är att Mål 3-projekt skall tillföra extra resurser för nyskapande verksamheter och metodutveckling. I det svenska Mål 3-programmet har jämställdhet särskilt lyfts fram som en prioriterad ambition. Det betyder att exempelvis i en verksamhet som normalt är manligt dominerad kan ett projekt som syftar till att fler kvinnor kompetensutvecklas på det området vara stödberättigat.

Målgrupperna för Mål 3 är

- långtidsarbetslösa

- ungdomar mellan 17 och 24 år

- arbetshandikappade

- invandrare i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Insatser inom Mål 3 finansieras inom Europeiska Socialfonden. För Mål 3 projekt i Sverige fram till programperiodens utgång 1999 är avsatt 347 MECU från Socialfonden. Till detta kommer den nationella medfinansieringen från svensk sida, vilket totalt sett ger ett utrymme för insatser upp till en ram av 771 MECU för perioden 1995-1999.

Det är i relation till de totala arbetsmarknadspolitiska insatserna i Sverige naturligtvis en begränsad resurs. Sett som projektfinansiering av nya initiativ för att bekämpa arbetslöshet får det emellertid anses vara en ansevärd summa.

Ansvar för Mål 3 i Sverige ligger på Arbetsmarknadsverket och den praktiska hanteringen av de enskilda projekten är i allt väsentligt decentraliserad till länsarbetsnämnderna.

Det gemenskapsinitiativ som närmast anknyter till Mål 3 är Employment. Detta gemenskapsinitiativ skall ses som ett komplement till Mål 3 med särskild inriktning på kompetenshöjande insatser. Initiativet har en parallell i Adapt-initiativet som har sin anknytning till Mål 4 och framförallt är avsett för insatser för redan anställda i befintliga organisationer.

För programperioden 1995 - 1999 har Sverige tilldelats 20,69 MECU för Employmentprojekt. Till det kommer den nationella medfinansieringen som skall uppgå till minst 55% av totalkostnaden. Eftersom Gemenskapsinitiativen kännetecknas av transnationell samverkan går det inte att ange det totala finansieringsvärdet för de Employmentprojekt som Sverige är medverkande i. Summan är ju helt beroende av vilka partners som innefattas i de enskilda projekten och vilken andel den svenska partnern har i projektet. Den för Sverige avsatta summan är emellertid avsedd att ange ramen för finansieringen av sådana insatser inom Employment som äger rum i vårt land. Att detta inte nödvändigtvis återspeglar det faktiska värdet för Sverige av genomförda projekt framgår av det faktum att en utgångspunkt för gemenskapsinitiativen är att de förutsätts ge erfarenhetsöverföringar mellan alla deltagande länder, som inte alltid är i paritet med den egna insatsen.

Employment är uppdelat i tre underprogram nämligen

- * Horizon, som syftar till att öka möjligheterna för handikappade och utsatta grupper såsom flyktingar och invandrare,
- * Youthstart, för att underlätta inträdet i arbetslivet för ungdomar under 20 år utan yrkesutbildning samt
- * Now, som syftar till att genom utbildning öka jämställdheten på arbetsmarknaden och öka kvinnors möjligheter till sysselsättning.

Ansvarig för genomförandet och utvärderingen av Employment i Sverige är Svenska EU Programkontoret.

Genomförandet av Mål 3 och Employment

För övervakningen av genomförandet av Mål 3 och Employment har det i Sverige bildats en särskild övervakningskommitté, vilket är obligatoriskt, och en särskild arbetsgrupp med företrädare för departement, kommuner och organisationer för att utvärdera programmet och projekten.

Detta har i sin tur resulterat i en extern upphandling av en utvärdering. Uppdraget gick till Svensson Professional Management AB som presenterat en halvtidsutvärdering av programmets genomförande.

Härutöver sker en kontinuerlig kvantitativ uppföljning av Mål 3 projekt genom Arbetsmarknadsstyrelsens försorg. Denna uppföljning redovisas med information ur Arbetsmarknadsverkets åtgärds- och händelsedatabaser, Händel.

Av den redovisning som presenterats av Svensson Professional Management framgår bland annat att den övergripande inriktningen på Mål 3 har varit relevant, eftersom de fyra prioriterade kategorierna - långtidsarbetslösa, ungdomar, handikappade och invandrare har stora kvarstående problem på den svenska arbetsmarknaden.

En generell iakttagelse som gjorts vid utvärderingen är att arbetet med såväl Mål 3-projekt som Employment har varit tungrovt.

SPMs analys bekräftar härvid en förhållandevis omfattande kritik från bland annat kommuner och organisationer mot den tidsutdräkt som har präglat hela planeringsprocessen vid införandet av EU:s strukturpolitiska åtgärder i Sverige. Kritiken har tagit sikte på en oförmåga att i den svenska planeringsprocessen kombinera ett lokalt engagemang och en rimlig förberedelsetid med en snabb process på det nationella planet, i syfte att inom en rimlig tid komma igång med projekt som funnits förberedda.

I kvantitativa termer kan konstateras att ungefär hälften av till buds stående medel har in-tecknats under de två första åren. Faktiska utbetalningar ligger emellertid på en väsentligt lägre nivå, vilket får sägas vara naturligt både med hänsyn till rekvisionsbestämmelser och till karaktären på projektanordnare som i allmänhet är kommuner.

Detta återspeglar i sin tur ett förhållande som kritiseras i utvärderingen nämligen att offentliga organ dominerar så starkt bland projektanordnarna. Det är en grundprincip som gäller samtliga insatser inom EU:s strukturpolitik att de "sociala parterna", dvs arbetsmarknadens parter skall vara starkt involverade och gemensamt bidra till förverkligandet av målen med strukturpolitiken. Det är emellertid knappast realistiskt att engagera mindre företag eller andra privata aktörer i Mål 3 projekt med de byråkratiska svårigheter som kännetecknat hanteringen i Sverige.

Beträffande Employment konstateras bland annat att projekturvalet är relativt jämt fördelat mellan storstad, mindre orter och glesbyggd och att cirka 20% av projekten genomförs i Mål 6-områden. Vidare konstateras att icke-traditionella arbetsmarknadspolitiska aktörer är väl företrädade bland projektanordnarna. Exempelvis utgör frivilligorganisationerna 30% av projektanordnarna. Varje projekt har i genomsnitt tre transnationella partners. Notabelt är fördelning mellan dessa där Tyskland och Spanien är de vanligast förekommande medan Danmark och Finland tillhör de minst populära länderna att söka partners i.

Den gjorda utvärderingen tar i övrigt i första hand sikte på vilka principer som skall prägla dels den fortsatta utvärderingen och dels den fortsatta hanteringen av Mål 3 och Employment. Med hänsyn till de förseningar som uppstått finns det ännu ett alldeles för litet material för att kunna göra någon egentlig kvalitativ utvärdering av vilka effekter de olika projekt har haft.

De frågeställningar som i övrigt tas upp i SPMs rapport är av i huvudsak teknisk natur och är av begränsad relevans för Storstadskommittén.

I en senare gjord, ehuru avsevärt mera begränsad, utvärdering har AMS redovisat i huvudsak kvantitativa effekter av Mål 3. I denna rapport har situationen till och med maj 1997 fångats upp.

Av redovisning framgår bland annat att från juli 1995 till den 2 maj 1997 har sammanlagt 818 projekt registrerats. Av dessa hade 653 haft sammanlagt 48.165 deltagare. Antalet deltagare som samtidigt deltagit i något projekt har successivt ökat för att nu ha stabiliserats på en nivå runt cirka 17.000 personer.

De totala kostnaderna ligger väl i nivå med tillgängliga resurser och den genomsnittliga totalkostnaden för projekten uppgår till 5,2 MSEK, varav 1,9 MSEK är finansierade av ESF. Skillnaderna i kostnad är förhållandevis stor mellan olika typer av åtgärder med längst projekttid och högst kostnad för kompetensutvecklingsprojekt och kortast tid med lägst kostnad för datorteksprojekten.

Av stort intresse är fördelningen av projekt mellan de fyra prioriterade målgrupperna. Mer än hälften av samtliga deltagare återfinns i de projekt som i första hand är inriktade mot långtidsarbetslösa. Ungdomsprojekten engagerar cirka en tredjedel av samtliga deltagare medan de både återstående målgrupperna, arbetshandikappade och invandrare står för en jämförelsevis mycket liten del av antalet projektdeltagare. Gruppen för arbetshandikappade utgör 13% av samtliga och invandrargruppen utgör endast 5%.

Siffrorna måste tas med en betydande reservation eftersom projektdeltagarna bara kan klassificeras efter en enda målgrupp. Detta betyder inte att projekten är i motsvarande mån renodlade. I själva verket torde det vara mer regel än undantag att projektdeltagare uppfyller mer än en av de egenskaper som har sin motsvarighet i någon av målgrupperna.

I rapporten nämns som exempel på detta att 4.834 personer som i arbetsförmedlingens kundregister betecknas som arbetshandikappade funnits med i Mål 3 projekt. Det är 10% av alla deltagare, vilket kan jämföras med den ovan redovisade siffran 4%.

Icke desto mindre är det notabelt, bland annat från de synpunkter Storstadskommittén har att beakta, att projekten i så hög grad tar sin utgångspunkt i ett traditionellt arbetsmarknadspolitiskt problem, nämligen långtidsarbetslöshet.

Beträffande fördelningen av projektdeltagare på olika inriktningar i projekten kan konstateras att projekt inriktade på kompetenutveckling är dominerande med inte mindre än 50% av samtliga deltagare. De datorteksanknutna projekten samlar en dryg tredjedel av alla deltagare och vägledningsprojekt cirka 20%. Projekt inriktade på start av nya företag samlar bara 12% av samtliga.

I rapporten nämns dock att den nu snabbast ökande gruppen av nya projekt är sådana som har inriktningen på nya företag. Vidare kan konstateras att projekt inriktade mot målgruppen invandrare har haft en kraftig ökning under våren -97.

Även för denna utvärdering gäller att tiden ännu inte är inne för att kunna ge någon egentlig bedömning av de kvalitativa resultaten. Det kan dock noteras att av 23.562 personer som avslutat sitt projektdeltagande före den 1 februari 1997 har 4.765 personer, cirka 20%, avaktualiserats från arbetsförmedlingens register. En annan statistisk uppgift visar gruppen utan arbete har minskat från 17.378 personer en månad före projektstart till 11.435 personer tre månader efter projektslut. Detta är en minskning med 34%.

Generellt kan det alltså finnas ett visst belägg för hypotesen att Mål 3 projekten har en positiv arbetsmarknadspolitisk effekt. Om de fortsatta utvärderingarna skulle ge ett mera tydligt stöd för ett sådant antagande finns det naturligtvis anledning att följa den fortsatta hanteringen av Mål 3 och de motsvarande inslag i strukturpolitiken som kan komma efter sekelskiftet.

Senast tillgängliga statistiska material har inte bearbetats av AMS men ger ändå en del relevant information.

Det totala antalet projekt har i september -97 ökat till 930.

Den intressanta är emellertid hur många av dessa projekt som har någon koppling till de frågeställningar som Storstadskommittén behandlar. Lika lite som tidigare material eller gjorda utvärderingar ger något entydigt svar på denna fråga kan det nu aktuella materialet ge ett exakt svar. Det går emellertid att utläsa vissa fakta som, kompletterat med ovan redovisade utvärderingsmaterial ger en viss bild av situationen.

Således kan det konstateras att 283 projekt av det totala antalet 930 genomförs i de tre storstadsregionerna. Av dessa är 107 hänförliga till Stockholms län, 93 till Göteborgsregionen och 83 projekt till Skåne. Av någon anledning är stor-Stockholm något underrepresenterat, liksom storstadsregionerna totalt sett har färre projekt än vad som motsvarar deras storlek.

Finns det då någon möjlighet att ange hur många projekt som har en inriktning som svarar mot den problembild i storstädernas problemområden, som Storstadskommittén är inriktad på? Något exakt svar kommer aldrig att vara möjligt att ge eftersom projekten ofta har en komplex inriktning som i större eller mindre grad kan ha en anknytning till storstadsproblematiken. Det är dock möjligt att göra en översiktlig bedömning utifrån den angivna huvudinriktningen på projekten. Denna

uppgift i kombination med en närmare geografisk bestämning av var projektet genomförs kan ge en bild av i vilken utsträckning Mål 3 projekt har kommit att användas för att åstadkomma en ökad integration eller andra positiva effekter i de utsatta stadsdelarna i storstadsområdena.

Med reservation för den brist på exakthet som oundvikligen måste präglade ett urval av det slag som ovan angivits kan sägas att 22 projekt i Storstockholm, 15 projekt i Göteborgsregionen och 8 projekt i Malmöregionen förefaller ha en rimlig anknytning till storstadsproblematik.

Vad kännetecknar då dessa projekt? I ett flertalet fall är inriktningen på kompetenshöjande åtgärder. Exempel på detta kvinnoprojektet Astrid i Botkyrka, "Utbildning till säljare" i Botkyrka, "Arbetscentret Kompassen" i Huddinge och "kooperativt resurscentrum" i Huddinge. I Göteborg finns denna inriktning representerad bland annat av projektet "kompetenshöjning för invandrare" som anordnas av TCO och ett flertal invandrarprojekt anordnade av bland annat länsarbetsnämnden och Västsvenska Handelskammaren.

Också projekt med huvudinriktning på att starta eget förekommer i denna kategori. I Malmö finns exempelvis "Mångkulturellt entreprenörskap", anordnat av Folkuniversitetet och "CC-trading" inriktat på försäljning på östeuropeiska marknader. I Stockholmsregionen återfinns bland annat "Starta eget för invandrare" och "Marknadsplats Europa".

Det är påfallande svårt att finna ett större antal projekt med en mera utpräglad koppling till storstadsregionernas problemområden. I den mån projekten bedrivs i de aktuella kommunerna eller kommundelarna förefaller rubricering och inriktning för projekten vara relativt snarlika motsvarande projekt i andra typer av områden.

Mål 3 och Employment i Storstadskommitténs perspektiv

Det är uppenbart att Mål 3 utgör den del av EU:s strukturpolitik som det ligger närmast till hands för Storstadskommittén att följa. Några frågor måste då ställas. Har Mål 3 projekt och Employmentprojekt haft någon betydelse för de frågeställningar Storstadskommittén har att bevaka? I vilken utsträckning har de hittills initierade projekten inneburit något stöd för arbetet med de utsatta stadsdelarna i storstadsområdena?

Baserat på den ovan angivna redovisningen kan några konstateranden göras.

Inriktningen på Mål 3, med fyra prioriterade målgrupper, överensstämmer väl med den problembild som framtonar i storstadsområdena. Inte sällan har problemen i dessa områden mycket stark koppling till såväl långtidsarbetslöshet som arbetslöshet bland unga och invandrare. Från denna synpunkt sett är alltså Mål 3 arbetet av hög relevans för Storstadskommittén

Också Employment, med dess transnationella inriktning och stimulans för nyskapande projekt borde kunna vara ett verksamt redskap för att förbättra förhållandena i storstadsområdenas utsatta stadsdelar.

Den tidsutdräkt och de byråkratiska problem som kännetecknat införandet av Mål 3 programmet torde avsevärt ha försvårat möjligheterna att i praktiken utnyttja Mål 3- och Employmentprojekt för att åstadkomma de önskade satsningarna i storstadsområdena.

Det konventionella mönstret för vilka aktörer som engagerar sig i de aktuella problemen har inte brutits i Mål 3 projekten. I allt för liten utsträckning har andra än kommuner och arbetsmarknadsmyndigheterna själva varit engagerade som projektanordnare. Detta mönster har sannolikt varit till förfång för möjligheterna att åstadkomma nya, innovativa insatser för storstadsområdena. Förhållandena vad gäller projektanordnare förefaller har varit något bättre för Employmentprojekten men detta tycks inte heller ha lett till någon mera omfattande aktivitet i storstadsområdena. I hittills gjorda utvärderingar konstateras att fördelning mellan storstad, småstad och landsbygd är rimlig, men härvid beaktas inte att programmets uppläggning generellt sett borde ha föranlett ett större antal projekt i storstadsområdena.

Den svenska tillämpningen av EU:s strukturpolitik har generellt sett haft en inriktning mot Mål 6-områden och andra områden utanför storstadsregionerna, vilket troligen lett till en lägre beredskap och kanske en lägre ambitionsnivå i storstadsområdena vad gäller att utnyttja de möjligheter strukturpolitiken ger.

Det faktum att en målgrupp för Mål 3 programmet varit invandrare i storstadsområdena och att även övriga målgrupper är höggradigt relevanta i de utsatta storstadsområdena har inte lett till någon överrepresentation av projekt i dessa områden. Tvärtom förefaller de mest utsatta områdena vara klart underrepresenterade.

Sammantaget kan alltså konstateras att Mål 3 programmet och Employmentinitiativet inte varit till det stöd för arbetet med att utveckla de utsatta stadsdelarna i storstadsområdena, som kunde varit naturligt med tanke på beslutade målsättningar med programmen. En reservation måste göras för att programmen fortfarande löper och att någon slutlig bedömning således inte kan göras på detta stadium. Det finns också tecken i statistiken som tyder på att en viss förbättring successivt sker, utifrån de kritiska synpunkter som här angivits.

Andra insatser inom strukturpolitiken för problemområdena i storstadsregionerna

En korrekt bedömning av strukturpolitikens tillämpning i Sverige vad avser storstadsproblemen måste innefatta ett påpekande om att det finns andra program och gemenskapsinitiativ som i varierande utsträckning är av relevans. Främst bör här nämnas Urban-initiativet som ju är destinerat till storstadsområden och syftar till att stödja nyskapande och innovativa åtgärder inom utsatta stadsdelar.

För svenskt vidkommande har hela programmet koncentrerats till Malmö, i syfte att genom en kraftsamling i ett område åstadkomma ett tydligare resultat. Sverige måste med den valda programuppläggningsen sägas ha anpassat sig till idén med Urban-initiativet.

Det kan i sammanhanget nämnas att Finland valt att utnyttja motsvarande initiativ med de resurser som hör därtill för insatser som knappast kan karaktäriseras som stöd för storstadsutveckling.

Av övriga program är det Mål 4 programmet som är av störst betydelse. Detta program innebär ett stöd för kompetensutvecklingen i företag. Härvid är storstäderna inte exkluderade men intar inte heller någon särskilt gynnad position. Övriga program berör inte storstäderna.

Emellertid finns det gemenskapsinitiativ som berör storstäderna. Främst kan här nämnas Interreg-initiativet som berör Malmöregionen och som i viss utsträckning innefattar projekt av betydelse för storstadsproblematiken.

De nya sysselsättningspakterna utgör också exempel på delar av strukturpolitiken som berör storstäderna.

Den nu gjorda exemplifieringen, som inte gör anspråk på att vara uttömmande, visar att det finns ett antal beröringspunkter mellan strukturpolitiken och storstadsproblemen. Detta konstaterande förtar emellertid inte det faktum att det i första hand är inom det nuvarande Mål 3 som en tydlig anknytning finns till de frågor Storstadskommittén har att behandla.

Möjliga handlingslinjer för att stärka storstadsfrågornas ställning i den framtida strukturpolitiken

Som framgått av den tidigare framställningen har inte storstadsproblematiken någon särskilt framskjuten ställning i den svenska tillämpningen av EU:s strukturpolitik. Det rimliga i detta förhållande kan ifrågasättas med hänsyn till de övergripande målen för strukturpolitiken.

En bidragande orsak till det den nuvarande situationen kan vara att det svenska perspektivet på strukturpolitiken i hög grad har haft sin utgångspunkt i traditionell regionalpolitik. Det innebär att EU:s strukturpolitik i Sverige har uppfattats som ett redskap för att stödja glesbygd eller orter som i övrigt omfattades av det tidigare svenska stödområdesprogrammet.

Åtminstone i två avseenden är detta synsätt för snävt. För det första är strukturpolitiken avsedd att inrymma insatser också för särskilda grupper som på ett eller annat sätt drabbats av strukturomvandlingen eller är i behov av stöd för sin kompetensutveckling. Exempel på detta återfinnes just i målgrupperna för Mål 3, exempelvis ungdomar och handikappade. I denna del av strukturpolitiken finns således inte någon geografisk dimension. Möjligen kan en del av de problem som

strukturpolitiken tar sikte på snarast sägas vara överrepresenterade i storstadsområden, trots en kanske totalt sett bra ekonomisk utveckling i storstadsregionerna, som därför traditionellt inte ansetts behöva stöd. För det andra innefattar strukturpolitiken ett offensivt och i vissa fall experimenterande inslag, främst i gemenskapsinitiativen och de s.k. artikel 10-medlen. I själva verket är det i de flesta fall ett nödvändigt villkor för att få godkänt projekt inom gemenskapsinitiativen, att projektet rymmer ett nyskapande och kreativt inslag. I denna del ligger alltså strukturpolitiken konceptuellt långt ifrån traditionell stödpolitik.

Ett mera aktivt förhållningssätt till strukturpolitiken borde kunna leda till en större uppmärksamhet för de problem som Storstadskommittén behandlar.

Det finns i detta sammanhang två tidsperspektiv som är av betydelse. För det första gäller det att under den kvarvarande tidsrymden för nuvarande programperiod, alltså för tiden fram till sekelskiftet, agera så att tillkommande projekt bättre anknyter till de mål som faktiskt gäller för strukturpolitiken och som också återspeglas i det svenska programdokumentet.

För det andra bör Sverige aktivt arbeta för att storstadsproblematiken skall kunna inrymmas i den framtida modell för strukturpolitiken som skall gälla in på nästa sekel.

Vad beträffar det i tiden mera näraliggande perspektivet är det framförallt tre aspekter som är av betydelse.

I det fortsatta utvärderingsarbetet avseende pågående projekt bör en särskild redovisning lämnas av måluppfyllelsen för projektinsatser riktade till invandrare i storstadsområden. Som konstaterats ovan förefaller det som om detta delmål i relativt ringa grad återspeglas i antalet godkända projekt. Huruvida det finns kvalitativa fördelar i de projekt som faktiskt förekommer - och som kan kompensera den kvantitativa underrepresentationen - är det naturligtvis inte möjligt att ännu ha någon mening om.

Under alla förhållanden är det angeläget att studera om detta delmål, och också övriga delmål under Mål 3, har lett till projekt som på ett mera påtagligt sätt bidragit till att positivt påverka utvecklingen i storstädernas problemområden.

Nyttillkommande projekt under den återstående programperioden bör i högre grad än hittills ha inriktningen mot partnerskap i storstadsområden. Ett bärande moment i strukturpolitiken är att olika parter skall samverka i projekten. Det är exempelvis angeläget att arbetsmarknadens parter gemensamt tar projektansvar i syfte att kompetensutveckla eller i övrigt bidra till måluppfyllelsen för strukturpolitiken. I storstadsområdena är det särskilt angeläget att få till stånd en sådan integration mellan olika parter. Det kan gälla föreningar, privata företag, kommunen, facket och de boende i vissa bostadsområden. Mot denna bakgrund, och med beaktande av de delmål som gäller för Mål 3 i vårt land, borde det vara möjligt att särskilt eftersträva att nyttillkommande projekt under den återstående programperioden i högre grad än

hittills just har inriktningen mot integrationsprojekt, byggda på samverkan mellan olika parter i storstädernas problemområden.

Nyttillkommande projekt bör, i anslutning till ovanstående punkt, om möjligt göras mer omfattande än vad som förfaller ha varit vanligt hittills. Om enskilda projekt skall få en bestående effekt och dessutom bidra till att skapa ett långsiktigt samarbete mellan olika partners, är det viktigt att inte resurserna läggs på allt för många små och sinsemellan uppdelade projekt. I det initiala arbetet har det varit naturligt att låta så många initiativ så möjligt få chansen. Också framgent är det naturligtvis viktigt att nya idéer och initiativ verkligen blir prövade. I stället för att skapa separata projekt av varje sådant uppslag borde det emellertid vara eftersträvansvärt att få till stånd en samverkan mellan olika partners på ett sådant sätt att mera omfattande och flerfacetterade projekt kan åstadkommas. Ett exempel på ett sådant samordnat upplägg är hanteringen av Urban-programmet. Här har olika delprojekt och mindre initiativ givits ett "paraply", under vilket det finns möjligheter att både föra samman olika projektidéer, samordnat stödja mindre delprojekt och åstadkomma en sammanhållen projektledning som bör kunna leda till en genomtänkt utvärdering. Det borde vara önskvärt att åstadkomma liknande upplägg i det fortsatta arbetet också inom Mål 3.

Vad gäller det mera långsiktiga perspektivet är huvudfrågan huruvida problem av storstadskaraktär kommer att inrymmas i den strukturpolitik som skall gälla från sekelskiftet. Det som talat för en sådan framtida dimension i strukturpolitiken är att många av de fundamentala problem i EU:s medlemsländer som strukturpolitiken syftar till att motverka eller lösa, har en stark anknytning till storstadsområden. Strukturuomvandlingen i industrin, behovet av social integration, kraven på kompetensutveckling och förmågan att hantera den nya informationsteknologin är tydliga exempel på problemställningar som ingalunda enbart, eller ens främst, hör hemma i landsbyggsområden eller glesbygder. Sett i detta perspektiv är det närmast självklart att storstadsområdena skall vara viktiga geografiska områden för fortsatta strukturpolitiska insatser.

Samtidigt finns emellertid en tydlig strävan från flera medlemsländers sida att kraftigt begränsa strukturpolitikens omfattning och - inte minst - kostnader. Bland annat Sverige har hittills markerat en sådan linje.

Inför de slutliga ställningstagandena från svensk sida när det gäller det att bedöma hur en kostnadsmässig begränsning av strukturpolitiken skall kunna åstadkommas samtidigt som relevanta insatser kan göras, inom ramen för ett europeiskt samarbete, för att bemästra problem som arbetslösheten i sig själv medför eller indirekt förstärker. I ett sådant perspektiv borde det vara i hög grad lämpligt att låta ett storstadsperspektiv finnas med också i den framtida strukturpolitiken.

Sammanfattningsvis bör alltså integrationsfrågorna, behovet av kompetensutvecklingen, nödvändigheten av ett ökat samarbete mellan de sociala parterna och vikten av att bemästra arbetslöshetens direkta och indirekta problem leda till att storstadsproblemen ges en ökad tyngd i den framtida utformningen av strukturpolitiken.

Detta innebär inte att det inte finns utrymme för förenklingar och mera kostnadseffektiva lösningar än vad som gäller med dagens uppdelning i olika målområden, gemenskapsinitiativ och pilotprojektprogram. I själva verket kan betydande förenklingar uppnås om den framtida strukturpolitiken blir mindre geografiskt fokuserad och i ökad utsträckning tar sikte på de generella problem som skall bemästras. Som framhållits ovan bör projekt som är nyskapande och innebär att gamla problem hanteras på nya sätt ges utrymme. Men detta måste ske så att resurserna inte splittras på allt för många och allt för små projekt. Villkoren måste också vara sådana att andra än den offentliga sektorns aktörer ges en realistisk möjlighet att engagera sig i projekt. Här finns, att döma av hittills gjorda utvärderingar bland annat gällande uttag av beviljande medel, utrymme för en avbyråkratisering och förenkling.

Det faller inte på Storstadskommittén att ange exakt hur formerna för godkännande av projekt och beviljande av medel skall utformas i framtiden men det är uppenbart att förenklade regler måste införas om det skall vara möjligt att dels engagera olika parter och enskilda personer i EU-projekt, dels få den effektiva utnyttjande av EU:s strukturpolitik i storstädernas problemområden som det borde finnas förutsättningar för.

Storstadsaktiviteter för arbetslösa

Botkyrka

Botkyrka kommun har den största koncentrationen av invandrare i den norra delen av kommunen. Vid Hallunda arbetsförmedling utgör invandrargruppen 80 procent av de arbetssökande. Stora grupper saknar yrkesutbildning och har stora brister i det svenska språket.

Kommunens satsningar på kompetenshöjning, utbildning, praktik, svenska språket, vägledningsinsatser, åtgärder som underlättar flyktingarnas integration i samhället och som skapar meningsfull sysselsättning utgör starka inslag i de projekt som kommunen driver. Även motivationsarbete pågår för olika utbildningar.

Arbetslinjen i Botkyrka kommun

Arbetsmarknadsförvaltningen i Botkyrka kommun arbetar med att minska arbetslösheten och bidragsberoendet.

Arbetsmarknadsförvaltningen organiserades i sin nya form 1 november 1995. Målsättningen utgår ifrån kommunens strategiprogram. I detta program finns fyra övergripande mål för verksamheten 1995-1998.

1. Balans i kommunens ekonomi
2. Social stabilitet
3. Ökad lokal sysselsättning
4. En god miljö

Arbetslösheten och bidragsberoendet är två faktorer som påverkar samtliga fyra övergripande mål.

Förvaltningen utgör basen i arbetet med att utveckla kompetens och kunskap hos kommunens arbetslösa samt stärka dessa gruppers konkurrensförmåga.

Samordning av arbetsmarknadsprojekt sker inom förvaltningen. Detta förutsätter ett brett samarbete och en utveckling av den samverkan som finns

med arbetsförmedlingarna, Arbetsmarknadsinstitutet, försäkringskassan och kommunens övriga förvaltningar/verksamheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen, Socialförvaltningen och Utbildningsförvaltningen är de enheter som utgör kärnan i kommunens arbetsmarknads-/sysselsättningsåtgärder.

Samarbete med olika föreningar, studieförbund, församling, företag och privatpersoner, fackliga organisationer med flera kommer att vidareutvecklas kontinuerligt för att öka bredden och effektiviteten på insatser och verksamheter i kommunen.

Arbetsmarknadsförvaltningens olika enheter arbetar i dag med arbetslösa i åldern 18-64 år. Många erbjuds arbetsmarknadsåtgärder inom kommunens verksamheter och enheter.

Under år 1996 deltog 1 260 personer i någon form av insats.

Flyktingarna (ca 500 varav 335 vuxna) erbjuds heltidsverksamheter som arrangeras i samverkan mellan arbetsmarknadsförvaltningen-socialförvaltningen-utbildningsförvaltningen-föreningar-församlingar-utbildningsföretag. Tillsammans med KOMVUX, SFI och Gruv utvecklas språkinlärningsinsatser till form och innehåll. Integrationsprogrammet för flyktingarna vidareutvecklas kontinuerligt.

Verksamheter inom arbetsmarknadsförvaltningen:

Kunskapslyftet

Den nya enheten "Utbildnings- och vägledningsenheten" organiserar "Kunskapslyftet". I nära samarbete med arbetsförmedlingarna, utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen kommer insatser att genomföras för de som saknar en treårig gymnasieutbildning. Här arbetar ett antal Syo-konsulenter och vägledare med att motivera, informera och vägleda aktuella personer.

Arbetsprövningsenhet

Samverkansprojekt mellan arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, arbetsförmedlingarna, arbetsmarknadsinstitutet och försäkringskassan. Enheten erbjuder sådana arbetsuppgifter till personer med olika

arbetshandikapp och arbetshinder att de erhåller sysselsättning-arbetsprövning-arbetssträning/rehabilitering.

Insatser för att förbättra läget på den lokala arbetsmarknaden

Kommunen har erhållit 18 miljoner i bidrag från "medel till särskilda insatser i invandrartäta bostadsområden" och anslog lika mycket av kommunala medel i budgeten år 1996.

Projekten inriktas mot:

1. Arbetsmarknaden.
2. Svenska språket.
3. Sociala insatser/service förstärkning.
4. Kultur, fritid och miljö.
5. Ökat inflytande över förvaltningsprocessen och förbättrat demokratiskt inflytande.

De projekt som arbetsmarknadsförvaltningen erhållit medel för år 1998 är:

Kraftsamling (Avslutat december år 1996.)

Ett samverkansprojekt mellan kommunen och arbetsförmedlingen i Hallunda. Nya samarbetsformer prövas och utvecklas för att uppnå målet - fler i arbete/sysselsättning. Tonvikten i projektet ligger för arbetsförmedlingens del på platsförmedling, men även arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan användas. Projektet skall även klargöra vilka förberedande insatser kommunen behöver sätta in för att målen skall uppnås.

KOMVÄV - syateljé

För kvinnor och män, invandrare och svenskar som är långtidsarbetslösa. Deltagarna kan vara SFI-klara eller vara nära denna språknivå. Deltagarna arbetar med sömnad, tapetsering och andra textila arbeten. Detta arbete varvas med svenskutbildning och vägledningsinsatser. Projektet ingår i kulturhuvudstadsårets Världstält.

Kom jobb 1

Långtidsarbetslösa, invandrare, lågutbildade och socialbidragsberoende erbjuds arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Byggnads-, snickeri-, flyttningsarbete m.m. utförs av deltagarna. Arbetet varvas med utbildning i svenska och vägledningsinsatser.

Botvidsgården

Uthyrningsverksamhet av en konferensanläggning/rekreationsanläggning som kommunen äger i närheten av Trosa. Här sysselsätts personer i olika arbetsmarknadsåtgärder under sommarhalvåret.

Jobbklubb

För långtidsarbetslösa resurssvaga bedrivs jobbsökaraktiviteter under tid i arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Deltagare är de personer som deltar inom arbetsmarknadsförvaltningens arbetsmarknadsinsatser eller studerar SFI.

Uppsökande för kunskapslyftet

Ett samverkansprojekt med lokal facklig organisation.

Handledare på datortek

Förstärkning av personalen vid de invandrartäta datorteken.

ABC-JOBB (LOTS)

Samverkansprojekt mellan arbetsmarknadsförvaltningen-socialförvaltningen-arbetsförmedlingarna-facklig organisation.

Målgrupp: långtidsarbetslösa, lågutbildade samt invandrare med ringa eller ingen arbetslivserfarenhet.

Genom varvad kompetensutveckling, arbetspraktik och vägledningsinsatser skall deltagarna lotsas ut på den reguljära arbetsmarknaden.

Jobbsökarutbildning och handledarutbildning sker för att öka målgruppens möjlighet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

För följande projekt har medel beviljats från EU:

LSS-projekt "Arbete för handikappade" (employment)

Ett samverkansprojekt med Botkyrka Byggen, Försäkringskassan, Hyresgästföreningen samt internationella samverkanspartners. Riktiga arbeten i närområdet/bostadsområdet utförs av de handikappade vilket skall leda till att livskvaliteten förstärks. Det kan även leda till att vissa erhåller lönebidrag.

EU-köket pilotprojekt: EU-kommissionens fond DG V/F/4 budget-line B3-4113

Samverkansprojekt med komvux, internationella samverkanspartners och arbetsmarknadsförvaltningen för att utveckla integrationsarbetet för flyktingar. Projektet är ett försök att finna nya vägar till arbete för målgruppen. I detta projekt skall deltagarna driva ett kök som producerar europeiska, asiatiska och afrikanska maträtter som säljes till vård- och omsorgsförvaltningen och utbildningsförvaltningen inom kommunen.

Botvids EU-getgård (ansökan inlämnad till Mål 3 socialfonden i november år 1997)

Samverkansprojekt mellan kommunen och arbetsförmedlingarna. Projektet skall bedriva getavel, produktion av kött, ost, miljövårdsinsatser m.m. som skall leda till att verksamheten, efter projekttidens utgång, bedrivs som kooperativ eller annan företagsform. Målgruppen är långtidsarbetslösa invandrare.

PC-körkortet: Mål 3 socialfonden

Öka IT-kompetensen för målgruppen ungdomar 20-24 år och 50+.

Göteborg

I Göteborg har man formulerat fyra övergripande mål som alla stadsdelsnämnder skall arbeta med;

- Aktivt medborgarskap.
- Tidiga och förebyggande insatser.

- Åtgärder mot segregation.
- Konkurrenskraft och bärkraft.

Göteborgs stad har i sin organisation för närvarande 4 500 personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Totalt finns i kommunen 5 000 så kallade åtgärdesplatser i en "platsbank". De bidrar alla till att på olika sätt höja kvalitén i verksamheten samtidigt som staden gör en insats för den enskilde.

Systemet med åtgärdsplatser - tillgängliga för i stort sett alla arbetsmarknadspolitiska åtgärder - inom stadens organisation administreras av ett arbetsmarknadskontor. För att säkra ett smidigt samarbete mellan arbetsförmedlingarna, AMI och kommunen finns också ett antal stödfunktioner i form av till exempel socialsekreterare och arbetsförmedlare som är direkt kopplade till kommunens sysselsättningsarbete.

De arbetsmarknadspolitiska insatserna är av olika karaktär och riktar sig till olika grupper till exempel invandrare och ungdomar. Exempel på åtgärder är cirka 600 ungdomar i kommunal ungdomspraktikplats (KUPP) enligt det kommunala ansvaret för ungdomar upp till och med 20 år samt cirka 500 ungdomar i Datortek.

En omfattande Komvuxutbildning finns också, med cirka 13 200 årselever, varav 3 500 är direkt riktade till arbetslösa i form av så kallade utbildningsplatser (motsvarande de grupper som från och med hösten år 1997 skall ingå i kunskapslyftet). Vårterminen år 1997 genomfördes cirka 3 900 sådana platser. Dessa platser finansieras delvis med kommunala bidrag. Under år 1996 utbildades cirka 950 invandrare inom Komvux, i så kallad varvad utbildning; Sfi-undervisning varvas med praktik och/eller yrkesorienterande utbildning. Dessutom har extra folkhögskoleplatser tillkommit.

Framtidsanalyser och framtidssatsningar för nya jobb

För att få kännedom om hur näringslivet inom den privata sektorn i Göteborgsregionen kommer att utvecklas de närmaste tio åren har ett antal strategiska branschstudier gjorts. Studier har gjorts inom områdena Bilindustri, IT/Elektronik, Medicin & Läkemedel, Livsmedel, Handel och Transport och det pågår en studie över Media & Kultur. Studierna har genomförts av internationellt erkända konsulter som på ett neutralt vis åskådliggör Göteborgsregionens framtida utveckling.

Studierna visar att det finns tre pådrivande motorer i det västsvenska näringslivet, nämligen Bilindustrin (Volvo), Hamnen (Skandinavians största) samt Universitetssektorn.

Volvo i sig kommer inte att expandera i framtiden men genererar sysselsättning i så många övriga led att totalt livnär sig ca 25 % av Göteborgsregionens arbetsföra befolkning indirekt på Volvo. Hamnen har nu som förr en betydelsefull roll vad gäller internationell handel. 30 miljoner ton gods lastas och lossas varje dag i Göteborgs Hamn. Godset skall lagras och distribueras över hela landet vilket genererar stora sysselsättningseffekter. Transport kan i dag likställas med logistik, vilket ställer höga krav på kunskaper och expertis. En stor andel av de göteborgska företagen ägnar sig åt att sälja industriella tjänster och livnär sig således indirekt på Hamnen och Volvo. Hamnen kommer otvivelaktigt att generera en ökad sysselsättning i framtiden. Den tredje motorn utgörs av Universitetet och Högskolan. I den konkurrensutsatta världen måste företagen hela tiden pressa kostnaderna och höja kompetensen. Forskning och kompetens är av avgörande betydelse för om ett företag skall kunna vara livskraftigt.

Utöver "motorernas" betydelse kan man se vissa branscher som förväntas öka stadigt de närmaste tio åren.

De branscher som förmodas vara mest expansiva är läkemedel & medicin, IT/elektronik, miljöteknik samt den därpå följande branschen kvalificerad företagsservice (konsulter). Den sektor som förväntas ha en nolltillväxt de närmaste tio åren är byggsektorn. Handelssektorn, det vill säga detaljhandeln, förväntas få en negativ tillväxt.

Utifrån detta material faller det sig naturligt att Näringslivssekretariatet i Göteborg har satt som målsättning att de närmaste tio åren öka antalet sysselsatta i ovan nämnda expansiva branscher med 100 procent, vilket innebär 24 000 arbetsplatser.

För att nå denna höga målsättning krävs ordentliga insatser från både statliga och kommunala myndigheter och organisationer, varav projekt Göteborg 2000 är en insats.

Insatser för arbetsmarknaden

Bakgrunden till projekt Göteborg 2000;

55-modellen

Med den höga arbetslöshet som rådde år 1992, behövdes det nya grepp för att få till stånd ökad företagstillväxt och därmed också sysselsättningstillväxt.

Man startade 55-projektet som nu står modell för liknande ansatser.

Syftet med 55-projektet var dels att stimulera duktiga småföretag i regionen så att de inte stagnerade utan fortsatte att utvecklas. Dels fästes stor vikt vid att ta till vara kunskap och erfarenhet hos hundratals kvalificerade arbetssökande med specialistkompetens, så kallade resurspersoner.

Målsättningen var att stimulera småföretagare i Göteborgsregionens dåvarande elva kommuner genom att tillhandahålla konsultstöd från respektive utvecklingsfond, ställa en välutbildad och kraftigt subventionerad resursperson till företagets förfogande samt arrangera nätverksmöten mellan företagarna.

Näringslivssekreterarna i Göteborgsregionens dåvarande elva kommuner valde ut vardera fem stabila och utvecklingsbara småföretag. Dessa 55 företag kom att ge namn åt projektet. Företagen fick erlägga en smärre avgift för att delta.

Därefter gjorde externa konsulter en affärsstrategisk företagsanalys tillsammans med företagsledningen. Utifrån analysen rekommenderades ett långsiktigt handlingsprogram för vidareutveckling av företaget. Konsulten formulerade en kravprofil på den kompetens som resurspersonen skulle besitta för att genomföra erforderliga förändringar.

När kravprofilen var klar hjälpte Arbetsförmedlingen till att välja ut lämpliga resurspersoner med både formell och social kompetens som stämde med företagets behov och kultur. Resurspersonen fick sedan arbeta i företaget under 6 månader. Denna period innebar tre månader med arbetsmarknadsåtgärder utan ekonomiska åtaganden för företagen samt tre månaders projektanställning med rekryteringsstöd.

Underhand som företagen genomgick analysfasen och anställningsfasen genomfördes ett antal VD-träffar för de deltagande företagen för att stimulera nätverksbyggande. Dessa möten var mycket uppskattade och gav både företagsledning och resurspersoner nya infallsvinklar och impulser.

Resultat och erfarenheter

55-projektet gav mycket bra resultat. 25 procent av de deltagande företagen ökade sin försäljning. 46 procent av resurspersonerna erbjöds anställning efter projekttiden.

66- och 99-projekt

Tack vare 55-projektets positiva resultat och den mycket effektiva arbetsmodellen startades under år 1994 uppföljaren 66-projektet med 66 deltagande företag. 66-projektet uppvisade mycket goda resultat och ca 75 procent av resurspersonerna fick anställning efter projekttiden. Våren år 1996 startades ytterligare ett projekt enligt 55-modellen, 99-projektet med 99 deltagande företag från Göteborgsregionen.

Pilotprojekt Göteborg 2000

Projekt Göteborg 2000 bygger på erfarenheter från tidigare mycket lyckosamma utvecklings- och sysselsättningsprojekt i Göteborgsregionen, som till exempel sifferprojekten utifrån 55-modellen och Härrydas enmansföretagarprojekt. Framgångskoncepten för utveckling och sysselsättning i dessa projekt skall prövas i "stordrift" i 2000 små och medelstora företag fram till år 2000. Syftet är att utveckla företag och skapa nya arbetstillfällen. Målet är minst 2000 sysselsatta i projektet och 1000 nya jobb under perioden. Även nya affärs- och produktidéer skall få hjälp att snabbare kunna kommersialiseras.

Metoder, verktyg och modeller som föreslås i 2000-projektet är utvecklade utifrån vad som fungerat bäst i tidigare projekt och anpassade till en bred satsning med 2000 involverade företag på ett rationellt, flexibelt och kostnadseffektivt sätt. Upplägg, organisation och regelverk utgår från samverkan mellan statliga, kommunala och privata näringslivsstödjande organisationer. Friare och flexibla åtgärds- och bidragsregler skall kunna väljas för att passa företagens och de arbetssökandes individuella möjligheter

bäst. Syftet skall vara att skapa riktiga anställningar och goda sysselsättningsresultat på lång sikt.

Uppföljning, utvärdering och spridning av erfarenheter

Ansvariga inom varje område svarar för uppföljning av aktiviteter och erfarenheter inför ledningsgrupp och styrgrupp. Styrgruppen svarar för avrapportering till Arbetsmarknadsdepartementet. Projektet skall följas och utvärderas av utanförstående. Syftet är att metoder, modeller och verktyg i pilotprojektet, liksom erfarenheter och resultat skall bli användbart även för andra intressenter för småföretagsutveckling i stor skala. Projektet kan också ge underlag för nya arbetsmarknads- och näringspolitiska beslut och regler.

Kompetensgrupp

Kompetensgruppen ansvarar för utbildningsinsatser, seminarier och ledningsträffar samt initierar, stödjer och följer upp kompetensutvecklingsinsatser. Gruppen består av två, tre utbildningskonsulter som anlitas och utvidgas efter behov. Näringslivsansvariga i kommunerna är informations- och utbildningsansvariga gentemot företagen. Gruppen lyder under Näringslivssekretariatet.

Ungdomsbashus i Angered

Äldre ungdomar saknar i hög utsträckning arbete eller någon form av arbetsmarknadsåtgärd. Av Lärjedalens 1 562 boende i åldern 20-24 år var 350 registrerade arbetslösa i oktober år 1996 varav en tredjedel (drygt 100), saknade arbetsmarknadsåtgärd. I Gunnared är situationen ungefär den samma.

Ungdomarna i dessa stadsdelar har, liksom ungdomar i allmänhet, svårigheter att få varaktig egen försörjning på den öppna arbetsmarknaden.

I stadsdelarna finns "lokala arbetsförmedlingar", s.k. arbetsmarknadsenheter inom individ- och familjeomsorgen där handläggare på ett smidigt sätt kan erbjuda tillgängliga arbetsmarknadsåtgärder till ungdomarna samt "fixa" vanliga jobb via kontakter med arbetsmarknadens aktörer. Insatserna varar under halvårsperioder men dessvärre återgår många till arbetslöshet och nya kortsiktiga åtgärder.

Stadsdelsförvaltningarna i Gunnared och Lärjedalen har därför inlett ett samarbete med länsarbetsnämnd, utbildningsförvaltning, ungdomscentrum och Bostads AB Poseidon för att tillsammans skapa möjlighet för ungdomarna att få tillgång till en kontinuerlig och utvecklande verksamhet som alternativ till arbetslöshet och kortvariga insatser.

Förutsättningarna för en meningsfull tillvaro och en framtidstro är att ingå i sammanhang där studier, arbetsinsatser och skapande aktiviteter tillåter en personlig utveckling. Därför är det viktigt att ungdomarna i Angered får tillgång till ett "växthus" som alternativ till långvarig arbetslöshet.

Verksamheten skall bedrivas så arbetsplatslikt som möjligt, innehålla skiftande aktiviteter och framför allt anpassas till de behov ungdomarna har. Ramarna för verksamheten skall stadsdelsnämnderna ansvara för.

Ungdomarna skall delta i processer, strategier och i stor utsträckning ingå i utvecklandet av verksamheten.

Ungdomarna skall inledningsvis genomgå en introduktionskurs i syfte att utveckla förmågan att ta eget ansvar och egna initiativ, skapa kontaktnät ut mot samhället, höja kulturkompetensen och förbättra språket. Ungdomarna skall ta ansvar för planering, dagboksanteckningar, studiebesök och praktik.

Ungdomsbashuset skall vara en tillhörighet, ett stöd, en förankringsplats och ett forum för utveckling även när ungdomarna har sin verksamhet förlagd till andra lokaler och platser.

Vid kursens början skall ungdomarna skriva ner egna tankar kring ambitioner, bakgrund och framtid. Efter kursens slut skall dokumentet revideras och ligga till grund för en individuell framtidsplan i form av fortsatta studier, projektarbete, praktik m.m. som kan leda fram till ett varaktigt arbete.

Arbete till 1000

Arbete till 1000 är ett projekt i stadsdelarna Gunnared och Lärjedalen i Göteborg, Navet i verksamheten är Krafthuset, ett kombinerat projekt och företagshus. Syftet med projektet är att motverka rundgången i systemet, starta lokal produktion och skapa nya arbetstillfällen och bidra till integration i stadsdelarna.

Målgrupperna är långstidsarbetslösa, utomnordiska medborgare med svag förankring på arbetsmarknaden, de som är "svårplacerade" och ungdomar som har betydande svårigheter att komma in på arbetsmarknaden.

Krafthuset i Angered

Krafthuset ingår som en del i stadsdelarna Gunnareds och Lärjedalens satsning på aktiv lokal arbetsmarknadspolitik och näringspolitik. Krafthuset är ett projekt- och ett företagshus, som erbjuder arbetslösa kvalificerande arbetsuppgifter och arbetsgivare inskolad arbetskraft. Målet är att till år 2000 skapa tusen nya jobb.

Krafthuset är beläget i Linnareds industriområde. Verksamheten bedrivs i industrilokaler som övertogs av ett bostadsbolag som använt fastigheten som reparationsverkstad. Vid övertagandet, våren 1996, var byggnaderna i ett bedrövt skick. De första arbetsuppgifterna för Krafthuset var att rusta upp byggnaderna. De som hade en yrkesmässig bakgrund fungerade som arbetsledare och instruktörer vid reparationen. En del av maskinutrustningen, t ex inredningssnickeriets, kunde övertas direkt.

Historien börjar år 1992 med ett tiopunktsprogram för Arbete i Angered som sedan blev projektet med samma namn som i sin tur utvecklade Krafthuset år 1995. Den stora frågan var hur man skulle kunna skapa sysselsättning för arbetslösa i stadsdelarna Gunnared och Lärjedalen. Från ansvarigt håll såg man att beroendet av socialbidrag ökade och riskerades att permanentas för stora grupper, om inte en motstrategi sattes in. I vissa stadsdelar uppgick socialbidragstagarna under delar av år 1996 till 58 procent i åldrarna 16-64 år.

Med stadsdelsreformen skapades en förutsättning att föra upp stadsdelarnas särskilda villkor på den politiska dagordningen, för både arbetsmarknads- och näringspolitiken. En offensiv lokal strategi för att vända utvecklingen blev möjlig. Satsningar som skulle prioriterats kunde nu göras med en lokal prägning.

Processen bakom Krafthuset

Processen bakom Krafthuset har varit lång, bitvis mödosam och motig. En viktig drivkraft var möjligheten att söka medel hos EUs mål 3-program. Det

blev mindre pengar än man räknade med och långt krångligare än man förutsatt, men processen tvingade fram ett samarbete över sektorsgränserna som är en viktig förutsättning för Krafthusets verksamhet i dag.

I Krafthusets referensgrupp sitter representanter från de lokala aktörerna. De är AMI, försäkringskassan, primärvården, LO-distriktet, lokala facket, nyföretagarcentrum samt industriföreningen.

För att få tillgång till EU-medlen så samarbetade stadsdelsnämnderna med Länsarbetsnämnden när det gällde ansökningsförfarandet. De skilda organisationernas olika kulturer skapade inledningsvis svårigheter. Som det i regel är med samarbete mellan myndigheter så är det attityden snarare än regelsystemet som hindrar. Så var det också i det här fallet. Det tog nästan ett år innan samverkan flöt relativt friktionsfritt och man kunde koordinera sina aktiviteter visavi EU-ansökan.

Målen för verksamheten i Krafthuset

Målen för verksamheten är 1000 nya jobb fram till år 2000. Jobbet matchas mot person utifrån dennes kompetensbild. Den viktigaste för verksamheten är personer i arbete. För varje person som kommer ur socialbidragsberoendet och blir kvalificerad för arbete eller åtgärd/utbildning sker en minskning av socialbidragskostnaderna. Krafthuset finansieras genom att högst 50 procent av de besparingar på socialbidragskostnaderna som Krafthuset genererar, tillförs driftsbudgeten.

Målsättningen är att skapa cirka 120 åtgärdsplatser under varje per sex månaders period. Platserna ska till 85 procent besättas av personer som idag uppbär socialbidrag. Det ger ett budgetutrymme på 3.000 kkr

Målsättningen är att 60-70% ska erbjudas bestående egenförsörjning efter sex månader. Hittills har de flesta som fått arbete inom ramen för Krafthuset haft någon yrkesmässig erfarenhet i ryggen. Enligt verksamhetsplanen ska kompletterande verksamhetsgrenar skapas. Dessa nya arbetsuppgifter ska matchas mot målgrupper och individer som saknar arbetslivserfarenhet.

Målgrupper

En socialbidragstagare får framföra till sin socialsekreterare att hon/han vill söka åtgärd på Krafthuset. Varje tisdagmorgon har man vid Krafthuset rekryteringssamtal. Samtalet har tre möjliga utfall:

1. Det går bra att börja jobba direkt.
2. Vi har inget jobb till dig just nu men din kompetensbild stämmer. Får vi sätta dig i vår resursbank?
3. Tyvärr, vi kan inte ordna arbete åt dig här på Krafthuset. Du får söka andra alternativ.

Verksamhetens innehåll och struktur

Krafthusets policy är att i alla avseenden vara en "riktig" arbetsplats, med krav på kvalitet i utförande och i leverans av varor och tjänster. "Vi ska hålla en hög miljöprofil i såväl arbetsplats som i val av material och tillverkningsmetod. Vi ska alltid verka på marknadsmässiga villkor vid alla de tillfällen vi vänder oss utåt med våra tjänster och produkter, värna om hög affärsmoral och etik och nogsamt följa lagar och förordningar inom arbetslivet" (Citat ut Krafthusets verksamhets-beskrivning.)

Krafthuset består av tre delar:

1. Projekthotell för arbetsprojekt i kommunal regi.
2. Företagshotell för etablering av företag i Linnarhult.
3. Projekthotell för sysselsättnings- och utbildningsprojekt i kommunal regi med delfinansiering av EU-medel.

På projekthotellet ska man utveckla projektidéer inom ramen för kommunala sysselsättningsprojekt och som sedan kan slussas över till företagshotellet som självbärande verksamheter.

Företagshotellet har till uppgift att hjälpa till att etablera nya företag i Krafthusområdet. Företag som skapar nya arbetstillfällen inom produktions- och tjänstesfären.

Projekthuset för EU-finansierade arbetsprojekt inrymmer ett projekt: Återbrukskompetens. Ytterligare projekt är under beredning.

Sammanfattande kommentarer om Krafthuset

I Krafthusets modell prövas ständigt nya vägar till egenförsörjning, steg för steg och i liten skala. Genom att successivt bredda sin verksamhet kan ett Krafthus spela en viktig roll som en lokal koordinator mellan arbetsmarknadspolitik och näringspolitik, mellan individ och arbetsuppgifter.

Att söka pengar av EU:s Mål 3 enade och mobiliserade de olika lokala aktörerna. Det faktum att det fanns externa pengar gjorde att aktörerna kände sig delaktiga i något större än i det gängse nollsummespelet.

Ansökningsarbetet innebar också att de lokala aktörerna skaffade sig en gemensam problembild, en gemensam insikt och ett gemensamt sätt att arbeta. Slutsatsen från starten till Krafthuset är att det är viljan, engagemanget och det praktiska åtagandet som är viktiga faktorer till framgångsrik samverkan.

Följande kan man lära av Krafthusmodellen;

- * För att på allvar vända utvecklingen måste det finnas en politisk samsyn kring en långsiktig satsning och en politikerroll fokuserad på att skapa förutsättningar för en stark lokal utveckling.
- * En projektledning som är offensiv och operativ med en attityd som grundar sig på att "det är möjligt".
- * För att stödja människors väg från bidrags- till egenförsörjning. detta bör ske i ett sammanhang där deras kvalifikationer tas om hand och där man får en social och yrkesmässig träning.
- * För att stödja människornas väg måste långsiktigt stabila strukturer byggas upp.
- * För att människorna ska få en chans till arbete bör strukturen, projekthuset, inrymma en arbetsmarknad, mikromarknad, där utbud och efterfrågan på arbetskraft kan mötas.
- * I projekthusets struktur bör rymmas både en kommunalt finansierad och en kommersiell del. Där den kommunalt finansierade delen gör människorna anställningsbara och den kommersiella delen gör människor självförsörjda.

Bo Bra i Södra Biskopsgården

Bo Bra i Södra Biskopsgården är ett lokalt projekt som ska göra stadsdelen attraktiv.

Målgruppen är de boende och verksamma i Södra Biskopsgården. Projektet ska resultera i en process där de boende och verksamma i området blir aktiva. Processens strategiska förutsättningar är samordning av resurser och insatser, samverkan mellan boende och organisationer, ömsesidigt ansvar och ett långsiktigt tänkande.

Operation "Vesstid"

Operation "Vesstid" är ett projekt som har udden riktad mot socialbidragsberoendet och de personer som är beroende av socialbidrag för sin försörjning. Målet med "Vesstid" är att få ut denna grupp i arbetslivet och bryta beroendet till socialbidrag. Rutiner för handläggning har utarbetats av kommunen tillsammans med de lokala fackliga företrädarna. Antalet platser har utökats från 700 till 950 på grund av det stora intresset.

"Vesstidarna" får arbetsuppgifter inom den kommunala verksamheten. Totalt har 1 600 personer haft vess-tid. Målgruppen är ungdomar, långstidsarbetslösa och flyktingar som står långt utanför den ordinarie arbetsmarknaden och som är över 25 år och som står till arbetsmarknadens förfogande och uppbär socialbidrag helt eller delvis för sin försörjning.

Framtidens Gårdsten

Projektet "Framtidens Gårdsten" är ett okonventionellt förnyelsearbete i stadsdelen. Utgångspunkten är en helhetssyn på boendet. Drivkraften och målet handlar om att genom en satsning på nyföretagande ge liv och identitet åt Gårdsten.

Projektarbetet bedrivs i samarbete mellan Länsarbetsnämnden, bostadsföretaget Poseidon och den lokala sparbanken. Genom att erbjuda stöd från det lokala Nyföretagarecentret i kombination med en riskkapitalfond ges goda växtvillkor för företagen. På sikt är målsättningen att den ekonomiska och sociala utvecklingen vänder i Gårdsten, att invånarnas självförsörjningsgrad ökar. För ytterligare information se kapitel 5.

Ett exempel på lokal samverkan;

I SOCSAM-projektet, Deltaprojektet, på Hisingen samverkar försäkringskassan, socialtjänsten och primärvården. Ett samarbete med länsarbetsnämnden finns också. Målgrupper är personer i riskzonen för långa sjukskrivningar eller förtidspensionering.

Syftet är att minska kostnaderna för sjukskrivning, arbetslöshet och socialbidrag, förkorta behandlingsprocesserna och ta bort flaskhalsar. Ytterligare syften är att minska långtidsarbetslösheten för att svaga grupper ska kunna komma in på arbetsmarknaden eller i övrigt få meningsfulla arbetsuppgifter. Man tillämpar ett offensivt arbetssätt för att utnyttja sjukpenningen som investering i kortare rehabiliteringstider. De samverkande myndigheterna samplanerar för att minimera glapp i rehabiliteringskedjan. Personalens kompetens används fullt ut och man förstärker personalresurserna i primärvården för att snabbt kunna gripa in med diagnos och behandling. Hela den arbetsmarknadspolitiska arsenalen ska tillvaratas i projektet.

Haninge

Haninge kommun har bildat ArbetsCentrum, som administrerar och samordnar arbetsmarknadspolitiska åtgärder i kommunen. I samarbete med arbetsförmedling och AMI erbjuder ArbetsCentrum olika arbetsmarknadspolitiska insatser, som beredskapsarbete, offentligt skyddat arbete, arbetsplatsintroduktion m.m. I samarbete med socialtjänsten, försäkringskassa och AMI erbjuder ArbetsCentrum olika rehabiliteringstjänster för personer som varit länge ifrån arbetsmarknaden eller inte ens har haft någon förankring på arbetsmarknaden. ”Vi erbjuder arbetslösa personlig utveckling genom arbete som metod där individens behov och resurser matchas mot lämpliga arbeten för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden”

Haninge kommun har ett åtgärdsprogram mot arbetslöshet för 18-25 åringar. Bakgrunden är ett växande problem med socialbidragsberoende ungdomar. Haninge kommun konstaterar att för få ungdomar söker sig vidare till högre utbildning. Åtgärdsprogrammet syftar till att skapa förutsättningar till framgång på arbetsmarknaden. Åtgärdsprogrammet syftar också till att förhindra utslagning.

- Genom utbildning, vägledning, praktik med mera vill man skapa bra förutsättningar för att få och behålla ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden.
- Man vill motverka passivitet och utslagning.

- För de ungdomar som har gymnasieexamen vill man prioritera i första hand insatser som leder till reguljära arbeten.

Kommunstyrelsen har också tillsatt en arbetsmarknadsgrupp som består av representanter från arbetsförmedlingen, AMI, socialtjänsten, skolan, ArbetsCentrum och företagarna. Uppgiften för samverkansorganet är att fungera som pådrivare och motor i det lokala arbetet mot arbetslösheten. Syftet med samverkan är att minimera beslutsvägarna, möjliggöra projekt, överföra kunskap mellan huvudmännen, utveckla nya samverkansformer och se till helheten utifrån individens perspektiv.

Program för vuxenutbildning

Utbildningsnivån i Haninge är generellt sett låg. Haninge kommun har därför ett program för vuxenutbildningen för de som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Programmet riktar sig speciellt till arbetslösa som saknar gymnasiekompetens, utbildade invandrare med brister i svenska språket, invandrare med låg utbildning och anställda som riskerar att slås ut på grund av låg eller fel kompetens.

Målet med vuxenutbildningssatsningen är att öka individernas anställningsbarhet, att stärka motivationen för högre studier och att individen med egna insatser påverkar sin framtid. Genom en omfattande behovsinventering utifrån arbetsmarknadsperspektiv ska utbildningar tas fram med gymnasieskolan som ansvarig och skolkontoret som organisatör.

Kunskapslyftet i Haninge har för åren 1997/98 918 helårsstudieplatser. Målgrupp: I första hand arbetslösa som saknar gymnasial utbildning.

Kommunalt program för arbetslösa ungdomar upp till 20 år

Ett samarbetsavtal har tecknats mellan arbetsförmedlingen och kommunen om kommunala insatser för arbetslösa ungdomar upp till 20 år. I det kommunala programmet erbjuds ungdomarna utbildning eller utbildning varvad med praktik eller praktik i näringslivet.

Feriearbeten för ungdomar

För att ge ungdomar möjlighet till sommarjobb och tydliggöra sambandet mellan arbete och inkomst, anordnades under åren 1996 och 1997 särskilda

feriearbeten för ungdomar i åldern 15-18 år. År 1996 fick 132 ungdomar feriejobb, år 1997 200 ungdomar och för år 1998 planeras minst en fördubbling (400 ungdomar).

Jordbroprojektet

Utvecklingen på arbets- och bostadsmarknaden, ökad inflyttning av personer med utländsk bakgrund samt neddragning i den kommunala servicen har förstärkt segregationen i Jordbro. Det finns fler serviceproducenter som verkar på kommunalsnivå. Bristande resurser och bristande samordning leder till ökande sektorisering vilket innebär en risk för bristande helhetssyn och ett dåligt resursutnyttjande. Jordbroprojektet är ett stort åtgärdsinriktat projekt med syfte att bryta segregationen och den negativa utvecklingen i området.

Jordbroprojektet syftar till att åstadkomma ett varaktigt trendbrott i den bostadssociala segregationen i Jordbro och motverka dess negativa effekter. Projektet ska få igång sociala processer som minskar vanmakten och bryter onda cirklar. De övergripande målen är att trivseln, tryggheten, delaktigheten och livskvaliteten i Jordbro ska öka. Dessa huvudmål bryts ned i uppföljningsbara delmål.

Jordbroprojektets strategi är att bygga broar mellan olika kulturer, mellan generationer, mellan arbete och fritid, framtid och nutid etc. Projektet ska bygga på de befintliga resurserna. I Jordbroprojektet har man beräknat att från alla källor, stat, landsting och kommun tillförs kommundelen omkring en miljard kronor per år. Genom en bättre samverkan ska synergier och kvalitetshöjningar uppstå.

Den andra delen av Jordbroprojektets strategi är att bygga med dem som finns. Det synsätt som Haninge kommun valt är ett "underifrånperspektiv", att problemägarna är problemlösarna. "De som bor och verkar i Jordbro måste själva få möjlighet att göra sin röst hörd och känna att de har makt och ansvar i förändringsarbetet."

Projektets strategi vilar på tre ben - att bygga broar - att bygga på befintliga resurser - att mobilisera och motivera brukare och lokala aktörer. Den gemensamma visionen samordnar de gemensamma resurserna. Strukturen i "det nya Jordbro" byggs upp av sex resurscentra som bildar knutpunkter i ett nätverk av möjliggörare:

Informationscentrum

Utvecklingscentrum

Ungdomens hus

Demokraticentrum

Hälsocentrum

Utbildningscentrum

Jordbroprojektet är ett kombinerat utrednings- och utvecklingsprojekt.

Projektet fungerar främst som katalysator, samordnare, nätverksbyggare och pådrivare.

De olika resurscentra ska fungera som självständiga enheter i förhållande till Jordbroprojektet och vara integrerade i den ordinarie verksamheten.

Projektledarna svarar inför styrgruppen som består av representanter från kommunstyrelsen och de berörda nämnderna. Till de olika resurscentra knyts samverkansgrupper som representerar partners och ordinarie verksamhet.

Utvecklingscentra i Jordbro

Målet till exempel med utvecklingscentrat är att hitta meningsfull och utvecklande sysselsättning genom att i handledda grupper utveckla och tillvarata den lokala kompetensen hos invånarna utifrån individens önskemål och behov.

Målgruppen för utvecklingscentrats verksamhet är i huvudsak de Jordbrobor i arbetsför ålder som står utanför arbetsmarknaden och som visar att de genom att bidra med egna initiativ och egen kraft vill förändra sin livssituation och hjälpa andra att finna motivation.

Kärnkompetensen i utvecklingscentrat utgörs av en stab av projektledare och utvecklingsledare. Utvecklingsledarna rekryteras från de som bor i området och som står utanför arbetsmarknaden. Utvecklingsledarna utbildas till processhandledare.

Utvecklingscentrat ska bedrivas i en bred samverkan med lokala aktörer som kommunala förvaltningar, ABF, Västerhaninge folkhögskola, arbetscentrum, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, AMI, högskolan, företag, näringslivsorganisationer med flera.

Utvecklingscentret ska under sin projekttid utveckla metoder för att tillvarata den slumrande och icke i bruk tagna mänskliga kraften i de segregerade områdena. Dessa metoder ska kunna införlivas i samverkanparternas ordinarie verksamhet och inom befintliga resursramar.

Verksamheten ska ledas och utvecklas av de individer som ingår i projektet och aktiviteterna ska vara till nytta för samhället och människorna.

Verksamheten på utvecklingscentrat syftar till;

- att via kompetensutveckling göra individerna anställnings- eller anlitsbara,
- att föra ut individerna på arbetsmarknaden,
- att identifiera meningsfulla och långsiktigt nödvändiga uppgifter som människor kan bidra med.

För centrats deltagare ska verksamheten gå ut på

- att stödja och stimulera andra människor till förändring och utveckling,
- att stärka närvaron av vuxna i olika åldrar och nationalitet i offentliga verksamheter som skola, daghem, äldreomsorg,
- att ge deltagarna möjligheter till personlig utveckling.

Jordbroprojektet utgör en strategisk stabsfunktion. I den rollen ligger att hålla ett helhetsperspektiv, göra löpande uppföljningar och utveckla utvärderingsmodeller för att sedan genomföra utvärderingar. Projektet hanterar även koordination och nätverksarbete. Det bevakar att den gemensamma visionen hålls vid liv och att ingen viktig fråga hamnar mellan stolarna.

I projektets roll ligger också att bedriva en löpande omvärldsbevakning och vara beredd på både hot och möjligheter. För att utveckla de sex resurscentra satsar Jordbroprojektet på ett gemensamt visionsarbete och kompetensutveckling för personal, eldsjälar och andra nyckelpersoner bland de boende och verksamma i Jordbro

Jordbroprojektet beräknas pågå till och med slutet av år 1998.

Huddinge

Huddinge kommun arbetar för att finna lokala åtgärder för att bryta bidragsberoende och arbetslöshet. En viktig utgångspunkt är Huddinges

uppfattning att långsiktiga insatser är nödvändiga för att få nya arbetstillfällen på den öppna marknaden till kommunen. Huddinge kommun har ett gott utgångsläge med attraktiv mark för företagsetableringar, samarbetet med företagen och dess organisationer vidgas och inte minst lokalisering av Södertörns högskola till Flemingsberg ger goda utsikter för framtiden.

Innan de långsiktiga åtgärderna och initiativen ger effekt satsar Huddinge kommun på lite mer kortsiktiga, lokala åtgärder som ett komplement till statens insatser, i syfte att ge kommunens innevånare alternativ till arbetslöshet och bidragsberoende.

Arbetslinjen för Huddinge kommun har formulerats av den politiska majoriteten i en gemensam politisk samarbetsdeklaration. Där anförs bl a *"En ungdomsgaranti införs som ger ungdomar mellan 18-24 år rätt till arbete, utbildning eller ungdomsintroduktion. Från och med 1 januari 1995 kommer ingen anställd att sägas upp..... Vidare anges att "Fler beredskapsjobb anordnas. En satsning på att förbättra villkoren för de små och medelstora företagens verksamhet görs."*

"Olika former av sociala och jobbskapande akti viteter prövas för att motverka sociala problem och ökade kostnader för arbetslösa. Arbete i stället för bidrag ska vara en ledstjärna. Samverkan ska ske"

(Dokument Huddinge Kommun 1996-10-09 sid 3-4)

Efter en översyn har kommunen från oktober år 1977 inrättat en permanent samordningsgrupp för arbetsmarknadsfrågor. Den ska bl.a. ta fram en modell för utvärdering och uppföljning av projekt och åtgärder. Vidare har kommunen rent lokalmässigt stärkts genom en ny samlokalisering av arbetsförmedling, kommunens arbetsmarknadsavdelning, Kunskapslyftet och den gymnasiala vuxenutbildningen till Huddinge centrum.

I Huddinge kommun finns ett stort antal idéer och uppslag som syftar till att bryta långtidsarbetslösheten och bidragsberoendet. Här följer några exempel på lokala, långsiktiga projekt:

För "seniorer", 55+, finns ett "seniorprojekt", där arbetslösa har diskussionsträffar med syfte att skapa nätverk och stärka självförtroendet under tiden man är arbetslös. Lämpliga studiebesök ordnas och föreläsare bjuds in.

Miljövägledare utbildas och hjälper till med miljöarbetet i kommunen. Samarbete sker med Södertörns Renhållningsverk, lokala bostadsföretag samt kommunens förvaltningar. Exempel på aktiviteter är: Skärmutställning om källsortering, information i bostadsområden om källsortering, framtagning av en miljöhandbok i vardagslivet etc.

Samarbetet med kommunens företagare utvecklas. "Tillväxt Huddinge" är ett projekt knutet till kommunens näringslivs- och exploateringsavdelning i samarbete med arbetsförmedlingen. Ett antal företag besöks av arbetslösa samt handläggare från arbetsförmedlingen med syfte att förbättra kontakterna mellan företagen och kommunen samt att informera om arbetsförmedlingens möjligheter att hjälpa till vid rekrytering.

I samband med nyetablering av ett biografcenter i kommunen har man i avtalet med exploatören enats om en "samhällsåtagandeparagraf" i vilken bolaget förbinder sig att tillsammans med blivande hyresgäster i anläggningen samarbeta med arbetsförmedlingen i kommunen avseende rekrytering och utbildning av den personal som ska kunna vara verksam inom anläggningen.

I samarbete med kommunen och arbetsförmedlingen i Huddinge har Handelskammaren i Huddinge via Bo Granqvist AB projektet "Inspiration & Resultat", som riktar sig till två grupper av företagare. Den första gruppen är invandrare som är småföretagare och den andra vänder sig till företagare med 5-15 anställda som uppfyller vissa kriterier som inga betalningsanmärkningar, vinst under föregående år m.m. Gemensamt syfte för de båda målgrupperna är att stärka och utveckla företagen samt utveckla nätverk. Programmet består dels av ett antal seminariedagar som tar upp ämnen som marknadsföring, ledarskap, strategisk planering m.m., dels av individuellt stöd till respektive företag i projektet.

För att motverka ungdomsarbetslösheten samarbetar kommunens arbetsmarknadsavdelning, arbetsförmedlingen och de sociala enheterna kring åldersgruppen 20-24 år. För närvarande kartläggs samtliga ungdomar i gruppen på uppdrag av Arbetsförmedlingsnämnden. Kartläggningen syftar till att ge kvalitet i de insatser som sedan planeras för denna grupp.

Datortek är en arbetsmarknadspolitisk insats för arbetssökande i alla åldrar i samarbete mellan kommunen och arbetsförmedlingen. Vi har två datortek i Huddinge som samtidigt sysselsätter 108 personer. Under tre månader får

arbetssökande träna olika dataprogram samt arbeta med projektarbete riktat mot kommunens förvaltningar och företag.

Kommunala projektanställningar har inrättats. Sociala enheterna kan anvisa personer, som av olika skäl ej anvisats annan arbetsmarknadsåtgärd men bedömts klara ett arbete. Handlingsplan ska alltid upprättas i samråd med arbetsförmedlingen vid placering. Alla placeringar sker efter enskilda planeringar.

Arbetshandikappade inom ramen för Offentligt Skyddat Arbete och arbetslösa där arbetsförmågan ej är klarlagd placeras på arbetsmarknadsavdelningens ArbetsCentrum. Verksamheten har för närvarande följande inriktning: Textil- och tapetserarverkstad; Trä- och metallverkstad; Måleri; Bygg och underhåll; Natur och miljövård. Under år 1998 kommer ArbetsCentrum att samla alla sina verksamheter i gemensamma lokaler. Större flexibilitet i verksamheten blir en av flera positiva konsekvenser av denna förändring.

Arbetscentret Kompassen i Flemingsberg är dels en utveckling av tidigare arbetsmarknadsinsatser i området med stöd av de integrationsmedel man erhållit från Inrikesdepartementet (Blomman-pengar), dels ett EU-mål 3-projekt under år 1997. Man arbetar med individuellt anpassade handlingsplaner för att de arbetslösa ska återfå framtidstro och självförtroende, öka sin kompetens och skaffa sig en starkare ställning på arbetsmarknaden. Inom projektet anordnas "gå vidare"-kurser och praktikplatser för långtidsarbetslösa och ungdomar. Där finns också en datorskola som utbildar invandrare med akademisk bakgrund. Projektet stöder också bildandet av ett textilköoperativ och främjar Starta eget-verksamhet.

Kompassen erbjuder arbetskraft med skiftande erfarenheter och kompetens. Från dataskolan kommer utbildade datakonsulter. Från egna praktikplatser kommer personer med erfarenhet från byggnadsarbete och lunchservering.

Vårbylyftet i Vårby kommun del är ett projekt som möjliggjorts tack vare de integrationsmedel som Vårby erhåller. Vårbylyftet arbetar med långtidsarbetslösa och socialbidragstagare boende i Vårby kommun del. Man gör ett urval av deltagare i projektet enligt en trappstegsmodell:

Arbetsförmedling

Svenskspråk, ny arbetslös

Universitetsutbildade

Gymnasieutbildade

Vårbylyftet**Arbetslivserfarenhet - plus 50****Arbetslivserfarenhet, svag svenska****Utbildade i hemlandet, ingen svenskakunskap**

Soc

Ingen utbildning, inga svenskakunskaper

I form av jobbsökaraktiviteter vill projektet också få deltagarna att vända på begreppet arbetslös till "arbetssökande". Vidare får de lära sig hur man söker jobb, skapar kontaktnät, vilka oskrivna signaler och regler som finns i svensk arbetskultur. Man arbetar också fram individuella handlingsplaner och ser till att dessa följs.

Huddinge kommun deltar som andra kommuner i ett omfattande projekt för att lyfta kompetensen och öka anställningsbarheten för människor med kortare utbildning. Inom ramen för Kunskapslyftet utbildas ca 500 arbetslösa som saknar gymnasiekompetens.

Malmö

Malmö generalplan mot arbetslöshet

Malmö Stad har i dokumentet "Generalplan för arbete och sysselsättning i Malmö" analyserat situationen på den regionala arbetsmarknaden, fastställt mål och visioner samt arbetat fram en strategi för 2000-talet. I Malmö har omkring 27 000 arbeten försvunnit under den senaste femårsperioden. Trots god exportkonjunktur och ökande bruttonationalprodukt har inte arbetsmarknaden återhämtat sig. I dokumentet beskrivs krisen på arbetsmarknaden inte bara som ekonomisk och social utan också som en kris för den gemensamma värdegrunden, att arbete är grundvalen för människans värdighet och för sammanhållningen i samhället. "När en fjärdedel av befolkningen är tvingad till sysslolöshet, trots att samhället har stora ekonomiska resurser, kunskaper och teknik som öppnar stora möjligheter och stora behov när det gäller samhällsservice, miljö, utbildning, är det naturligt att tron på framtiden sviktar." (Malmö Stad, Stadskontoret 1996-09-09 sid 2)

Malmö Stad använder begreppet "**generalplan**" för att markera en strävan för ett samlat grepp på arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågorna och en

ambition att bygga upp en ny sysselsättningsstruktur för framtiden.

Generalplanen innehåller tre bärande element:

- Att skapa goda förutsättningar för att stimulera och stödja företagsetableringar och företagsexpansion i framtidsinriktade näringar.
- Att kunskapsutveckling, utbildning och kompetensutveckling är ett grundläggande villkor för expansion av sysselsättning och näringsliv.
- Att omvandla det nuvarande försörjningssystemet till ett system som erbjuder sysselsättning istället för passivitet.

Generalplanen byggs upp av fyra delutredningar:

- Analys av arbetsmarknadens efterfrågesida.
- Analys av arbetsmarknadens utbudssida.
- Analys av utbildningsbehov.
- Inventering av sysselsättningsresurser.

Generalplanen bygger på förutsättningen att Malmö får använda arbetsmarknadsresurserna mer otraditionellt. I dag är resurserna splittrade mellan kommunen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan. De arbetar var för sig med frågorna utifrån sina uppdrag. Åtgärderna är för detalj- och volymreglerade och möjligheterna till lokal och individuell anpassning är inte tillräckligt stora. Åtgärderna är dessutom i många fall alltför kortsiktiga för att kunna fylla de arbetslösas stora behov av utbildning och kompetensutveckling. Därför har Malmö gjort en ansökan till regeringen om att få lägga samman arbetsmarknadsresurserna och utnyttja dem mer otraditionellt, anpassat till lokala och individuella behov.

Exempel på arbetsmarknadsinsatser

De viktigaste aktörerna i Malmö stad är arbetsmarknadsavdelningen i kommunen, försäkringskassan, fackliga organisationer och arbetsförmedlingen. Det finns många olika projekt som vänder sig till många olika grupper. Många projekt är nya vilket gör att man ännu inte kan utvärdera deras positiva effekter. Ett projekt som redan givit positiva resultat är **Gröna Jobb**.

Gröna Jobb är ett Malmöprojekt mot ungdomsarbetslösheten för miljön. 500 arbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år får sysselsättning i 5-11 månader inom miljöinriktad verksamhet i Malmö. Malmös stadsdelsförvaltningar, näringsliv och föreningar ger förslag på aktiviteter. Verksamheten omfattar bl.a. dagis, skolor, butiker, boende, grönområden och företag. Ungdomarna

miljöutbildas också. Projektet finansieras av Malmö kommun och arbetsförmedlingen.

Ett annat projekt som fått gott utfall är **Datorteksverksamheten**. När ungdomarna gått grundutbildningen inom Datortek kan de söka sig till ett särskilt datortek där de får vidareutbildning. Ännu ett datorteksprojekt inriktat på språksvaga är på gång. En stor andel av ungdomarna som deltagit i datorteksverksamheten har gått vidare till studier, jobb och egna företag. Även en del av handledarna i projektet har fått jobb.

Det finns dessutom särskilda projekt för invandrare - exempelvis **Internationella akademiker**. Syftet är att ta till vara välutbildade invandrare och att utnyttja deras kontakter med och erfarenhet av sitt hemland och få igång handel med dessa länder. De blir en form av kontaktpersoner. Konsultchecken går ut på att hjälpa invandrare att starta nya företag. Av sex idéer har det blivit fem nya företag i Malmö, varav ett riktigt stort.

En annan verksamhet är **Jobbcentrum**. Här bedrivs arbetet främst i form av beredskapsarbete och i nära samarbete med arbetsförmedlingen. Uppgiften är att minska socialbidragsberoendet och den öppna arbetslösheten genom att skapa arbetstillfällen under en begränsad tid. Ett annat mål är att erbjuda en arbetssituation som liknar den på den öppna arbetsmarknaden samt att se till att arbetsuppgifterna upplevs som meningsfulla och att arbetsmiljön är bra. Utöver det är det viktigt att medverka till att den enskildes förutsättningar på den öppna arbetsmarknaden förbättras, att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och i största möjliga mån bygger på självfinansiering och att det produceras varor och tjänster till nytta för kommun, stat och ideella föreningar.

I dag finns det 9 avdelningar på Jobbcentrum: sömnad, snickeri, tapetseri, cykel, möbelavdelning, transport, allmän service (café, städ), metallverkstad och underhåll (VVS, underhåll, målning, ventilation och bygg).

OPS (som på latin betyder resursanvändning) är en annan verksamhet som gäller resursutveckling av invandrare i Malmö. Syftet är att stimulera sysselsättningen bland invandrare i Malmö. Totalt är i dag var fjärde Malmöbo av utländsk härkomst, vilket ställer höga krav på det sociala stödet. OPS är till för att hjälpa Malmös invandrare att utveckla sina inneboende resurser för att finna en egen nisch i samhället. Man vill ge en chans till arbetsplatsträning, förbättra invandrarnas utbildning, underlätta inträdet på

den svenska arbetsmarknaden samt uppmuntra och stödja startandet av nya företag.

OPS är organiserat i tre delar:

- Holma som har sömnad, vävning, media, närservice och konsthantverk.
- Rosengård som har sömnad, vävning, bokbinderi, konsthantverk, mediateknik och skrädderi samt
- Emilstorp som har återvinning, snickeri, mekanisk verkstad, konsthantverk och datortek.

Arbis (Arbete istället för socialbidrag) är ytterligare en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Målgruppen för Arbis är 500 långtidsarbetslösa och socialbidragsberoende. Under 5-11 månader arbetar dessa inom kommunal verksamhet eller i föreningslivet. De ska där biträda personalen och ersätta personal i utbildning. Syftet är att ge den Arbisanställda positiva erfarenheter och kompetens samtidigt som anställningen är ett led i den individuella planen för att återgå till arbetslivet.

Lokal utveckling - Urbanprogrammet i Malmö

Det enda URBANprogrammet i Sverige finns i Malmö. I december år 1996 beslöt EU-kommissionen under gemenskapsinitiativet URBAN att bevilja stöd från strukturfonderna till Malmö.

Urban är ett lokalt utvecklingsprojekt koncentrerat till ett visst geografiskt område. Detta område består av stadsdelarna Möllevången, Sofielund, Augustenborg, Almhög och Nydala. Gemensamt för områdena är den problematiska ekonomiska och sociala situationen. Låga inkomster, högt socialbidragsberoende, sämre hälsa, hög arbetslöshet, låg förvärvsfrekvens och låg utbildningsnivå.

Malmö Urbanprogram syftar både till att tona ner det negativa i stadsdelen och att lyfta fram områdets starka sidor - såsom väletablerade småföretagare, bra läge i staden, rikt historiskt kulturarv, lokala torg och gatustråk med verksamhetslokaler som ger möjlighet till nyetableringar.

Urban-programmet har både kvalitativa och kvantitativa mål. Man vill uppnå förbättrad kompetens och arbetslivskontakt, utveckling av närdemokrati och sociala nätverk samt förbättrad folkhälsa. Man vill skapa 200-300 nya jobb och 25 nya företag. Bland målen finns också etablering av lokala

affärsutvecklingscentra, fyra informationskontor och ett media- och kulturcentra.

I ett centralt beläget industrikvarter finns Utvecklingscentrum Facklan, där idéutveckling och praktiska tillämpningar ska drivas parallellt med nyföretagssamhet och kompetensutveckling. De aktiviteter och åtgärder som utförs ska bidra till lokal utveckling och förstärka identitet och kulturell samhörighet i området. En kedja av utvecklingsmöjligheter ska skapas för grupper av människor som står utanför arbetslivet.

Arbets sättet är både strukturerat och processinriktat. En modell ska utvecklas för en stegvis kompetensutveckling med strukturerade och sammanhängande åtgärder och aktiviteter. Målet för denna process är att varje individ ska kunna nå egenförsörjning och livskvalitet.

Människor samlas till grupper runt ett behov eller en idé. Varje grupp får en handledare vars roll är att stimulera till engagemang och arbete. Handledaren ska i samarbete med andra lokala resurspersoner ordna praktikplatser inom privata och offentliga verksamheter för att ge deltagarna möjlighet till utveckling.

Åtgärdsprogrammet består av följande delar:

- Ett utvecklingscentrum för koncentrerade insatser inom företagsrådgivning, arbetspraktik, miljörådgivning och med startlokaler för nybildade företag.
- En befintlig skolbyggnad omvandlas till kulturcentrum och lokaler för informationsarbete, mediaproduktion och demokratiutveckling.
- Närmiljön förbättras genom upprustningar av gator och gårdar, skolor och daghem samt offentliga platser för att öka identitet och kulturell samhörighet.
- Hinder för arbete kartläggs och idéutveckling bland de boende kartläggs.
- Kompetensutveckling i steg byggs upp och nätverk skapas.
- Tekniskt stöd utvecklas för att möjliggöra informationsspridning och erfarenhetsutbyte.

Stockholm

Från segregering till utveckling

Målet är att halvera arbetslösheten till år 2000 och att Stockholm blir den första staden i världen som lyckas bryta utvecklingen mot ökad social och ekonomisk segregering. Målet relaterar direkt till de fyra stora uppdrag som Stockholm stad har formulerat:

- Att sätta Stockholm i arbete.
- Att stoppa segregationen.
- Att skapa en hållbar ekologisk utveckling.
- Att utveckla välfärden.

Under 1995 tog Stockholm stad ett närings- och sysselsättningspolitiskt program (NSP). Syftet är att utveckla näringslivet i Stockholm och därigenom skapa nya arbeten. Programmet innehåller 62 konkreta uppdrag som riktar sig till stadens nämnder och bolag. Programmet koordineras av stadens näringslivsbolag, Stockholms Mark och Lokaliseringsbolag.

De åtgärder som NSP riktar mot de utsatta områdena är bland annat:

- Blanda bostäder och arbetsplatser i samma områden.
- Bygga upp ett multimediacenter i Rinkeby för att pröva nya vägar för invandrare till den svenska arbetsmarknaden.
- Revidera Stockholm stads stöd till invandrarföretagare i samarbete med Internationella Företagarföreningen i Stockholm.
- Stockholms handelskammare och staden har ett samverkansprojekt för invandrarentreprenörer.
- Projekt Matchning som drivs av arbetsmarknadskansliet (KARU) för att matcha utbildade invandrare med arbetsgivare i Storstockholm.
- Uppmärksamma invandrarföretagares svårigheter att få banklån.
- EU-utbildning i ytterstadsskolan Tensta Gymnasium.
- Särskilda insatser i Rinkeby som destinerad näringslivssekreterare, företagshus för lovande invandrarföretagare, samarbetsavtal med staden och bostadsföretagen i området för att bredda arbetsmarknaden och finna generella metoder som är användbara i andra stadsdelar med liknande situation.

Det treåriga arbetsmarknadspolitiska programmet tar sin utgångspunkt i att de arbetslösa ska ges möjlighet till arbete och sysselsättning i stället för bidrag och sysslolöshet. Stockholm stad menar att man måste utveckla otraditionella och individorienterade metoder. Den nya satsningen innebär;

- Att man ska förbättra samspelet mellan näringspolitik och arbetsmarknadspolitik.

- Att man ska satsa på fler utbildningsvikarier.
- Att staden ska öka samarbetet med näringslivet och erbjuda skräddarsydda utbildningar.
- Att handlingsplaner ska göras för ungdomar, flyktingar och invandrare, handikappade, lågutbildade och långtidsarbetslösa.
- Att försöksverksamhet startas i Skarpnäcks och Rinkebys stadsdelar med "myndigheter i samverkan" med i första hand stadsdelsnämnd och arbetsförmedling.

Från och med årsskiftet finns i Stockholms stad 24 stadsdelsnämnder. Med ett nytt resursfördelningssystem fördelas resurser till nämnderna efter områdenas specifika behov. Detta för att upprätthålla rättvisa i välfärdsnivåer mellan stadens olika delar.

Staden genomför en ytterstadssatsning för 500 miljoner kronor för att rusta upp socialt utsatta och fysiskt nedslitna ytterområden. Satsningen gäller såväl fysiska investeringar, som den sociala och kulturella infrastrukturen. Ytterstadssatsningen engagerar de boende i planeringen och genomförandet av de olika åtgärderna.

Det integrationsprogram som Stockholms stad arbetar med har sin utgångspunkt i sju visioner;

- Vi vill ha en stad där alla är behövda.
- Vi vill ha en stad där alla delar makt och ansvar.
- Vi vill ha en stad där alla står upp för de gemensamma normerna och alla kan göra sig förstådda på svenska.
- Vi vill ha en stad som är fri från rasism och diskriminering.
- Vi vill ha en stad där alla barn har en bra uppväxt och alla ungdomar har lika möjlighet till utbildning och jobb.
- Vi vill att alla ska kunna ta del av det som staden har att erbjuda.
- Vi vill ha en stad som är trygg och där alla visar respekt för våra gemensamma lagar.

Med dessa visioner som grund formulerar varje nämnd och bolag i staden ett eget handlingsprogram för integration.

Aktiviteter och åtgärder i stadens regi

I Stockholms stad avsätter arbetsmarknads- och utbildningsnämnden nära 200 miljoner kronor i åtgärder för arbetslösa. Utöver de nedan listade

aktiviteterna pågår det en mängd aktiviteter inom ramen för de kommunala förvaltningarna och bolagen och som riktar sig arbetslösa, t ex arbetssökarverksamheten:

- Komvuxutbildning för arbetslösa och utbildningar för arbetslösa invandrare. Omfattar 4 400 personer respektive 900.
- Kommunalt program för ungdomar mellan 17 och 20 år och som är anmälda till arbetsförmedlingen. Programmet omfattar cirka 600 ungdomar.
- Datortek för dem mellan 20 och 24 år och som är anmälda till arbetsförmedlingen.
- För de socialmedicinskt arbetshandikappade, 20 till 65 år, erbjuder staden anställning i offentligt skyddat arbete. Omfattar 358 OSA-platser.
- Beredskapsarbeten är avsedda för dem mellan 25 och 65 år och som riskerar att utförsäkras från a-kassa eller är beroende av socialbidrag sedan en lång tid. Omfattar 950 personer.
- Socialbidragsfinansierat beredskapsarbete beräknas få en omfattning på 633 platser.
- Arbetsplatsintroduktion för dem som är mellan 20 till 65 år och är anmälda som arbetslösa. Ungdomar i åldern 20 till 24 år prioriteras. I staden återfinns cirka 500 personer på sådana platser idag.
- Utbildningsvikariat är till för dem som är mellan 20 till 65 år och är anmälda som arbetslösa. Det finns 200 platser.
- Praktik för flyktingar för dem som har tillräckliga kunskaper i svenska och är inne i introduktionsprogrammet för flyktingar. 145 personer har sådana platser.
- Lönebidragsanställda är för dem mellan 20 och 65 år och är arbetshandikappade och behöver stöd för att sedan gå över till ett arbete på den öppna marknaden. Omfattar 200 personer.

För att underlätta situationen för de ensamstående föräldrarna har Stockholm stad tillsatt en tjänstemannautredning som undersöker möjligheter till förbättringar. Ett återinförande av barnvårdare för sjuka barn och en utvidgad kolloversamhet är två av idéerna. En väl utbyggd barnomsorg är en av de viktigaste förutsättningarna för att ensamföräldrar ska kunna komma ut på arbetsmarknaden. Införandet av progressiva barnomsorgstaxor har förbättrat ekonomin för många trängda ensamföräldrar. Dessutom skulle en utbyggd barnomsorg på obekväma arbetstider göra det möjligt att förvärvsarbeta särskilt för ensamföräldrar med omsorgs- och serviceyrken.

Genom Kansliet för arbetsmarknad och utbildning (KARU) har staden gett bidrag till ett antal fristående projekt ofta i samarbete med fackliga organisationer och/eller näringslivsorganisationer.

Det har pågått en översyn och revision av alla arbetsmarknadsprojekt och åtgärder inför stadsdelsreformens införande. Generellt har det visat sig att samverkansprojekt varit mest givande, kostnadseffektivast och gett bäst resultat.

Samverkan på det lokala planet

Stockholms stad anser att det är ett stort problem för en kommun av Stockholms storlek att många nämnder och förvaltningar engageras - utan egentlig samordning - i arbetsmarknadspolitikens olika verksamheter. Därtill kommer att de flesta arbetsmarknadsåtgärder styrs av statliga regler som inte, menar Stockholms stad, överensstämmer med de kommunala ambitionerna. Därför har staden försökt utveckla samarbetet mellan arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsbyrån och socialtjänsten. Med samarbete utgående från individen har ett antal samverkansprojekt startat som Kista Jobbteam, projekt Alfa i Tensta, Satellit i Skarpnäck, Praktikpoolen på Söder etc.

Skolförvaltningen har fått i uppdrag att utreda förutsättningar med lokala överenskommelser med arbetsförmedlingar och försäkringskassor.

Utredningsgruppen har föreslagit följande för att öka den lokala samverkan mellan stadsdelsnämnderna, arbetsförmedlingarna och försäkringskassorna:

- En arbetsförmedlingsnämnd per arbetsförmedlingsområde inrättas.
- I varje arbetsförmedlingsområde ska det finnas minst en lokal arbetsmarknadsverksamhet där myndigheterna samverkar för gemensamma målgrupper.
- Arbetsförmedlingen erbjuder arbetssökande i stadsdelen att få tillgång till platsautomat. Ett pilotprojekt om jobbsökning via Internet på medborgarkontoren startas.
- Myndigheterna ska samordna så att endast en handlingsplan upprättas per individ.
- Myndigheterna kommer överens om en ansvarsfördelning för olika målgrupper.
- Varje stadsdel förhandlar fram ett avtal med sin arbetsförmedling om åtgärds mix och volymer efter beredning i arbetsförmedlingsnämnden.
- Stockholm ska ses som *en* arbetsmarknad - samverkan över stadsdelsgränserna ska ske.

- Arbetsmarknadsförvaltningen och stadsdelarna ska gemensamt utveckla former för samverkan mellan vuxenutbildningssystemet och de lokala arbetsmarknadsverksamheterna.
- Uppdra åt arbetsmarknadsförvaltningen att tillhandahålla tjänster för arbetslösa med svårare arbetshinder.

Förändring pågår!

Stockholm stad har antagit och är i färd med att anta ett antal organisationsförändringar, projekt, övergripande måldokument och program vars effekter ännu ej kunnat mätas, än mindre analyseras, men som kommer med all sannolikhet att vara av mycket stor betydelse:

Stadsdelsnämndsreformen syftar till ett ökat lokalt samarbete för ett bättre utnyttjande av personella och ekonomiska resurser. Det ska bli enklare att arbeta förebyggande och föra ut besluten närmare medborgarna.

Sektorsövergripande barn- och ungdomsprojekt där villkoret är att minst tre olika lokala aktörer ska medverka, t ex socialtjänst, polis och någon frivilligorganisation.

För en statlig storstadspolitik

Stockholms stad anser det vara betydelsefullt att regering och riksdag utformar en statlig storstadspolitik. En idé enligt Stockholms stad vore att inrätta en Storstadsdelegation inom regeringskansliet, där integrationsfrågorna samt storstadskommunernas särskilda förhållanden får permanent uppmärksamhet.

Ett problem man redan i dag ser - och som kommer att växa - är de kraftigt ökade kostnaderna för socialbidragen när den statliga ersättningen för flyktingar upphör, i synnerhet med tanke på den stora invandringen till Stockholms stad.

I städerna finns det många socialt utslagna människor som sökt sig till de möjligheter som den stora staden erbjuder - men slagits ut. Det är storstadens mörka sida. Den positiva sidan är att den svagare sociala kontrollen främjar utveckling och kreativitet. Storstäderna förknippas med utveckling, modernitet och framåtanda.

”Och det är kanske det som är staden - framtid i samma stund som brutal utslagning! Om det är så, skall politiken balansera dessa två förhållanden: dels skapa förutsättningar för kreativitet, nytänkande och skapande, dels ge social trygghet åt stadens alla invånare.....En allt större del av EUs strukturfonder bör inriktas på att underlätta den pågående strukturomvandlingen från industrisamhälle till informationssamhälle”
(Dokument från Stockholm Stad, Erik Svanfelt, 1996-09-25)

Södertälje

Offensiv arbetsmarknadspolitik i Södertälje kommun

”I Södertälje är var tionde person i arbetsför ålder utan en fast förankring på arbetsmarknaden. Med de konsekvenser det får av utanförskap, minskat självförtroende, sjukdomar och social stress m.m. är arbetslösheten kanske vårt svåraste och mest komplicerade problem i modern tid. Därför måste mycket energi läggas ned på att lösa de arbetslösas problem. I första hand genom att hjälpa arbetslösa att finna nya jobb på den reguljära arbetsmarknaden, men också i övrigt att finna meningsfull sysselsättning för alla dem som idag passivt mottar bidrag och som ser dessa bidrag som en långvarig försörjningskälla. Alla människor måste ha rätt till arbete och en meningsfull sysselsättning.” (Dokument från Södertälje kommun ”Södertälje - lokal samverkan mot arbetslöshet - en presentation” sid 2).

De områden och de problem som är förknippade med en storstad har med tiden fått en ökad uppmärksamhet i Södertälje kommuns verksamhet och budgetarbete. I Södertälje pågår ett omfattande arbete med nya idéer och lösningar för att bryta den negativa trenden. Genom en framgångsrik samverkan mellan främst arbetsförmedling och kommun har en intressant modell (se nedan) vuxit fram. Aktiviteterna har ett långsiktigt syfte och är mer av en ständigt pågående process. Projekt och processer sker i kommunal- och ideell regi men också i samarbete med olika myndigheter. Södertälje har valt att redovisa två centrala projekt: ”Södertäljetrappan/Lokal samverkan mot arbetslöshet” och ”Lyftet”.

Bakgrunden är att under år 1995 har det vuxit fram en ny typ av strukturerad samverkan mellan Södertälje kommun, arbetsförmedlingen, AMI, försäkringskassan och landstinget, den s k ”Södertäljetrappan”. Syftet är att kunna erbjuda alla arbetssökande - oavsett hur långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden man står - meningsfullt arbete och en möjlighet för den

arbetssökande att stegvis närma sig den ordinarie arbetsmarknaden. Södertäljetrappan är en "nivågrupperad" modell utifrån varje arbetssökande grupps förutsättningar. Södertäljetrappan är också en kompetensutvecklingsmodell.

Södertälje är en av landets försökskommuner inom arbetsmarknadsområdet, vilket innebar ett tidigt och aktivt samarbete mellan Södertälje kommun, arbetsförmedling, arbetsmarknadsinstitut, försäkringskassan och i viss utsträckning landstinget. Detta samarbete innebar att den s.k. Södertäljetrappan kom att utvecklas till en modell kallas "Lokal samverkan mot arbetslöshet". Kombinationen Södertäljetrappan och "Lokal samverkan" gjorde att den tidigare fokuseringen på målgruppen nu kunde fördjupas genom en noggrann planering av fler och bättre arbetsfrämjande insatser.

Målsättningen för den lokala samverkan omspanner allt från att lokalt skapa tillväxt och fler arbetstillfällen till att aktivera dem som länge fått sin försörjning genom A-kassa, KAS och socialbidrag. Ambitionen var att formulera insatser för de arbetslösa utifrån lokala behov och individuella förutsättningar och önskemål.

Under år 1997 har detta samarbete resulterat i att ca 800 personer genom olika projekt erbjudits arbete i Södertälje. Detta är en av förklaringarna till att arbetslösheten nu sjunker i Södertälje.

Exempel på sådana insatser är tillväxt- och jobbstimulerande arbete, som projektet Tillväxt 2000, lärlingsprojekt tillsammans med Scania och Astra, speciella insatser i Kunskapslyftet samt "Bidrag genom arbete". Här följer kortfattade beskrivningar på insatser inom ramen för "Lokal samverkan mot arbetslöshet i Södertälje".

Tillväxt 2000

Går det att skapa lokal tillväxt, dvs. nya arbetstillfällen i en kommun och på vilket sätt kan arbetsförmedling och kommun blir bättre i sitt samarbete med företagen och näringslivet i övrigt?

För att bl.a. få svar på dessa frågor startade Södertälje kommun och arbetsförmedlingen i januari år 1997 ett samverkansprojekt kallat Tillväxt 2000. Genom professionell uppsökande verksamhet riktad till ett tusentals företag skulle man få till stånd en dialog med företagen och inventera

möjligheterna och behoven av nyrekrytering av arbetskraft. Målet var att under år 1997 få fram 500 arbetstillfällen samt att få 100 företag att söka medel för kompetensutveckling från EU. Projektet har hittills visat ett mycket gott resultat (ca 400 uppdrag till arbetsförmedlingen och 60 beviljade ansökningar om kompetensutveckling, därefter tog EU-medlen slut för Mål 4.)

Ny modell för lärlingsprojekt

Den lokala samverkan kom att skapa en ny modell för lärlingsprojekt i Södertälje, vilket inleddes med ett samarbete mellan Scania, Södertälje kommun och metallarbetareförbundet. Lärlingsprojektet kom att kallas Scanialärling. Projektet, som pågår under tolv månader, vänder sig till 100 långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år.

Astra följde efter med en form av lärlingsprojekt kallat "Astras produktionsprogram". Projektet omfattar ett 20-tal ungdomar och pågår i tio månader. Utbildningen är, precis som för scanialärling, inriktad mot produktion och innehåller teori och praktik.

En effekt av projektet Tillväxt 2000 var att småföretagarna erbjöd sig att ta sig an arbetslösa ungdomar. Därför startade ytterligare ett lärlingsprojekt kallat "Ett företag - en lärling" som inledningsvis omfattar ett 30-tal ungdomar. Syftet är att ge dessa en fördjupad arbetslivserfarenhet så att de lättare hittar ut på arbetsmarknaden samtidigt som företagen får pröva en annorlunda rekryteringsbas.

Södertälje kommun inbjuder dessutom ett hundratal ungdomar till projektet "Kommunlärling" inför år 1998. Detta för att ungdomar ska få prova på olika arbetsuppgifter inom kommunen och dess kommunala bolag och för att kommunen inom en snar framtid står inför stora rekryteringsbehov. Eftersom genomsnittsåldern i kommunen är hög är detta också ett sätt att ändra ålderssammansättningen.

Gemensamt för dessa lärlingsprojekt är att de vänder sig till långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år. De erbjuds en genomtänkt och kvalitativ kombination av teori och praktik. Utbildningarna omfattar såväl administrativt arbete som verkstadsarbete i syfte att hitta ett arbete.

Deltagarna erhåller under lärlingstiden, som pågår tio till tolv månader, ersättning i form av utbildningsbidrag respektive lön.

Bidrag genom arbete

För att aktivera de många arbetslösa socialbidragstagare som finns i Södertälje och få dessa att nå arbetsmarknaden skapades Södertälje arbetssökarverksamhet (SASV) i samarbete med kommun/arbetsförmedling för dem som bedöms stå nära arbetsmarknaden. För arbetshandikappade och de som varit arbetslösa i mer än två år skapades "Slussen" i samarbete med kommunens arbetsmarknadscentrum, arbetsmarknadsinstitutet och försäkringskassan. Syftet med "slussen" är att bereda arbetsträning, rehabilitering och längre tids sysselsättning för de personer som befinner sig utanför det ordinarie åtgärdssystemet.

Målet för verksamheten är att skapa och hitta arbetstillfällen för målgrupperna, minska långtidsarbetslösheten, minska andelen arbetslösa socialbidragstagare samt garantera utvecklingsinsatser för arbetslösa i åldern 20-24 år.

En arbetsersättning som består av en del kommunala medel och en del statliga medel kommer att utgöra ett slags "lön" till flertalet av de f.d. socialbidragstagare som får tillgång till de utvecklingsprojekt som ska underlätta återgången till den reguljära arbetsmarknaden eller som ska skapa arbetstillfällen som ligger så nära arbetsmarknaden som möjligt.

Allmänt

Förutom det som ovan beskrivits bedrivs inom det lokala samverkansförsöket ett tjugotal arbetsmarknadsprojekt inom naturvård, kulturminnesvård, kretsloppsarbete, datautbildning, nykooperation, parkskötsel m.m.

Kunskapslyftet aktiverar drygt tusen arbetslösa som saknar gymnasiekompetens. Mot bakgrund bl.a. av att Södertälje har en stor andel invandrare har målgruppen vidgats och vänder sig också till dem som saknar grundskola. Många av arbetsmarknadsprojekten hade tidigare endast en praktisk inriktning men kan nu genom insatser från kunskapslyftet också få teoretiska avsnitt och därmed höja kvaliteten i projekten. Kulturminnesvård, kretsloppsarbete etc. kan genom teoretiska avsnitt på gymnasienivå tillföra de

arbetslösa många nyttiga kunskaper och skapa intresse för en fortsatt utbildning på dessa områden.

”Lyftet”

Ett annat centralt projekt i Södertälje kommun är ”Lyftet”, som i huvudsak vänder sig till de tre invandrartäta bostadsområdena Hovsjö, Geneta och Ronna. Dessa områden kännetecknas av extremt låga eller mycket låga inkomster, stor arbetslöshet och svårigheter för befolkningen att delta i det svenska samhället på likvärdiga villkor.

Målet med ”Lyftets” 20 delprojekt är att utveckla nya metoder och synsätt för arbete i dessa bostadsområden inom sektorerna språkutveckling, kultur och fritid samt arbetsmarknad och vuxenutbildning. Inom ramen för detta arbete introduceras en strategi för språkutveckling på såväl förskole-, grundskole- och vuxenutbildningsnivå, bl.a. genom att personalen på kommunens skolor och förskolor erhåller fort- och vidareutbildning i kulturmötes-, integrations- och språkutvecklingsfrågor.

Inom kultur- och fritidssektorn bereds de boende i områdena en möjlighet att med hjälp av föreningslivet skapa nya träffpunkter och mötesplatser, där barn och vuxna med olika bakgrund verkar tillsammans.

På arbetsmarknads- och vuxenutbildningsområdet genomförs projekt som vänder sig till långtidsarbetslösa kvinnor, långtidssjukskrivna arbetslösa samt långtidsarbetslösa med dåliga eller bristfälliga kunskaper i det svenska språket. Inom denna sektor används och utvecklas nya metoder för invandrarrehabilitering och kulturkompetensutveckling, vilket tillsammans med praktik i svenskt arbetsliv, har gett positiva resultat.

De projekt, där såväl projekt som metoder har gett en positiv måluppfyllelse, avses att blir en del av den ordinarie kommunorganisationen när projektiden avslutas.

... und die ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Storstadsaktiviteter för folkhälsan

Malmö

Hösten 1995 bildades en politisk styrgrupp benämnd Välfärds- och Folkhälsokommittén med uppgift att leda kommunens sjukdoms-förebyggande och hälsofrämjande aktiviteter. Kommittén är ett beredningsorgan direkt underställd kommunstyrelsen. I den beredningsgrupp som förbereder ärenden till kommittén ingår stadsdirektören, chefen för socialmedicinska enheten vid Universitetssjukhuset MAS, Miljöförvaltningens chef, representant för stadsdelscheferna, Agenda 21 samordnaren samt handläggande personal vid Välfärds- och Folkhälsoenheten. Kommitténs sekretariat ingår i kommunens ledande förvaltning, stadskontoret. Organisationsformen är en direkt följd av att folkhälsoarbete skall omfatta alla kommunala verksamheter, d.v.s. alla nämnder som har uppdrag eller är berörda av arbetet. Man eftersträvar en helhetssyn på miljö- och folkhälsofrågorna. Sekretariatets personal samordnar och utvecklar beslutade program och andra aktiviteter. Arbetet skall utvecklas i nära samarbete med stadsdelarna.

Samhällsmedicinska institutionen och den socialmedicinska enheten vid Universitetssjukhuset MAS svarar för den vetenskapliga kompetensen i Malmös folkhälsoarbete. Ett särskilt vetenskapligt råd med representanter från socialmedicin, yrkes- och miljömedicin, folkhälsovetenskap och socialt arbete ger stöd i det kontinuerliga arbetet.

Den nya stadsdelsreformen med 10 stadsdelsförvaltningar utgör en naturlig bas för det lokala folkhälsoarbetet i Malmö. Varje stadsdel har utsett ansvariga med uppgift att svara för det lokala folkhälsoarbetet. Uppbyggnad av lokala folkhälsoråd eller liknande samarbetsorgan pågår. Varje stadsdel skall före utgången av år 1997 utarbeta ett lokalt folkhälsoprogram. För att stödja och stimulera det lokala arbetet avsätts medel för lokala projekt som kommittén finner angelägna att stödja.

Som stöd i utvecklingen av det lokala välfärds- och folkhälsoarbetet driver Välfärds- och Folkhälsoenheten ett utvecklingsprogram för stadsdelarnas folkhälsoansvariga samt ytterligare några resurs-personer per stadsdel. Vidare anordnar Välfärds- och Folkhälso-enheten seminarier och konferenser med anknytning till de olika programområden som kommittén driver och samordnar. Det kan gälla frågor kring alkohol och droger, sex och samlevnad, allergi, skador, kost, invandrades hälsa, kvinnors hälsa m.m.

Kirsebergsprojektet är ett försöks- och demonstrationsprojekt när det gäller förebyggande stadsdelsarbete. Projektet har fyra huvud-områden: barns miljö - speciellt skolmiljön och skolvägarna, områdets trafikmiljö, ensamhet - speciellt hos äldre, alkohol och hälsa. Barnavårdscentralen undervisar föräldragrupper om tobakens och alkoholens skadeverkningar. Skolan och fritiden deltar i det förebyggande arbetet. De boende i Kirseberg deltar i arbetet och projektet har förändrats på de boendes initiativ.

Inom Rosengård pågår en mängd olika projekt, här återges några:

- Träffpunktsverksamhet
- Lokal-TV Station Rosengård
- Zigenarprojekt Rosen
- Samverkanshus SESAM
- Verksamhet för somaliska familjer med barn och öppen verksamhet för muslimska kvinnor med barn.

Träffpunktsverksamheten är tänkt att vara ett forum för utbyte av idéer och erfarenheter, inhämtande av kunskaper samt att kunna ge invandrare möjligheter till arbetstillfällen. Verksamheten bygger på de boendes egna behov och önskemål i det speciella närområdet. I Träffpunkterna bedrivs också öppen verksamhet för barn och ungdomar med läxhjälp och olika fritidsaktiviteter, musik, kultur och idrott. Kvinnor har syverksamhet och matlagning tillsammans. Studiecirklar, kurser och utbildningar i svenska och datateknik finns att tillgå.

Lokal-TV Station Rosengård vill bryta anonymiteten. skapa kontakt och arbetstillfällen liksom att stimulera till kompetensutveckling inom mediaverksamheten. Projektet bedrivs i samverkan med Skurups Folkhögskola och Malmö lokal-TV.

Zigenarprojektet Rosen ska försöka minska motsättningarna mellan zigenare och samhället i övrigt och genom långsiktig attitydpåverkan minska socialbidragsberoendet. Zigeniska kvinnor med förskolebarn erbjuds sömnadsverksamhet och utbildning i svenska och samhällsämnen medan barnen deltar i pedagogisk gruppverksamhet med läxhjälp, stimulans i svenska språket, lek och fritidsaktiviteter.

I Samverkanshuset SESAM finns samlat barnmorskemottagning, barnhälsovård, öppen verksamhet för barn och föräldrar, öppen förskola, social rådgivning, information och utbildning.

Exempel finns också från Södra Innerstaden som fått särskilda medel för att utveckla samverkan kring Barn i Riskzonen. Detta projekt ska ta till vara kunskap och utveckla tvärssektoriell samverkan mellan olika verksamheter som berör barn. I stadsdelen finns bl.a. öppna förskolor med babycafé för nyblivna föräldrar och en språkförskola. För barn till missbrukare finns Maskrosen, ett kvalificerat stöd- och utbildningsprogram för barn och ungdom i missbruksfamiljer. På Maskrosen får barn och tonåringar hjälp att lära sig tala om och bearbeta hur det är att växa upp som barn i en missbruksfamilj. Maskrosen har planer på att tillsammans med barnomsorgen vända sig till familjer som har behov av anonym rådgivning samt till barnomsorgens personal där behov av handledning förekommer.

År 1998 öppnar Familjens hus. Barnhälsovården för stadsdelens blivande mammor samordnas med övrig råd- och stödverksamhet, självhjälpssgrupper och annan verksamhet som berör barn och familjer i stadsdelen. Familjens hus ska på sikt bli ett centrum för frivillig kulturell och ideell verksamhet, där invånarna själva ansvarar för verksamheten i samverkan med personalen inom stadsdelen.

Inom stadsdelen har tillsatts en arbetsgrupp bestående av representanter från primärvården, socialtjänsten, skolan, samhällsmedicinska avdelningen samt ungdomsmottagningen Södervärn för att kartlägga och utarbeta ett tvärssektoriellt handlingsprogram för stöd till

misshandlade kvinnor. Programmet skall också omfatta en uppsökande verksamhet för kvinnor i riskzonen, familjer, där förskolepersonal och personal från socialtjänstens individ- och familjeenhet och barnhälsovården skall bistå enskilda familjer med stöd och hjälpinsatser i form av ett personligt familjeprogram.

Stadsdelen ingår också i URBAN-programmet för att höja kompetensen och öka de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Malmö har tilldelats URBAN-pengar från Europeiska kommissionen för ett operationellt program. Syftet med URBAN-programmet är att få till stånd förnyelse av en del av Malmö som präglas av vikande attraktivitet, hög arbetslöshet och tilltagande social oro med sviktande hälsa hos stora befolkningsgrupper. Programsatsningen skall leda till:

- ökad försörjning genom eget arbete; förvärvsfrekvensen skall öka med 5 procent under programperioden (1996 till 1999)
- förbättrad kompetens och kontakt med arbetslivet
- utveckling av närdemokrati och starka sociala nätverk
- förbättrad närmiljö
- bättre folkhälsa
- ökad omvärldsförståelse och kunskap om området och de boendes skilda bakgrund och historia.

Det drogförebyggande arbetet är väl utvecklat i Malmö. Nämnas bör den "Åtgärdsplan mot alkohol och droger bland ungdom i Malmö" som antogs av kommunfullmäktige år 1994. Planen ligger som grund för det tvärsektoriella drogförebyggande arbete som bedrivs bland ungdomar i Malmö. Malmö har också utsetts att tillsammans med ytterligare 10 kommuner ingå i Folkhälsoinstitutets satsning "Kommuner Mot Droger", på lokalplanet benämnt "Malmö Mot Droger".

För att samordna och utveckla alkohol- och drogfrågorna i ett brett perspektiv på flera arenor antog kommunfullmäktige våren 1996 ett "Alkohol- och Drogpolitiskt program för Malmö stad". Programmet utgör nu grunden för kommunens samlade förebyggande insatser inom alkohol- och drogområdet (Malmö Mot Droger ingår som en naturlig del i detta arbete). Insatserna är grupperade i sju åtgärds punkter som utgör grunden för intensifierade insatser inom ett brett fält under de kommande åren. En genomförandegrupp är tillsatt med bred representation från såväl kommunen och staten som näringslivet.

I varje stadsdel har bildats en samverkansgrupp kring "Kommuner Mot Droger" i syfte att utveckla ett handlingsprogram för varje stadsdel. Det arbetssätt som användes i "Rosengård Mot Droger", skilde sig från de övriga stadsdelarna. Styrgruppen ansåg det nödvändigt att ungdomar själva skulle ha inflytande över ett drogförebyggande arbete som riktades till dem. På så sätt ville man undvika upprepning av att vuxna sätter upp "pekpinnar" för ungdomar och istället hitta nya och positiva infallsvinklar med ungdomarna. Styrgruppens intentioner var att ungdomarna skulle finna stöd för att fördjupa och målinrikta det drogförebyggande arbetet i de vanliga situationerna. Processen med representation, deltagande, olika intressen och former och innehåll blev frustrerande men enormt lärorik. Arbetet som ledde fram till en Ungdomsmässa, "Salta Rosor", var lika viktigt som själva mässan där de fick ge uttryck för sin kreativitet. Ungdomarna var stolta över möjligheten att visa en positiv sida av Rosengård.

Göteborg

Göteborg ingår, som vi tidigare har nämnt, sedan år 1988 i WHO:s Healthy Cities-projekt med 40-talet andra städer för att förbättra invånarnas hälsa, livsvillkor och miljö. Deltagandet i detta nätverk har inneburit att folkhälsofrågorna har fått en stor betydelse i Göteborg där både det kommunala ansvaret och hälso- och sjukvårdsansvaret är samlat.

En Folkhälsoberedning inrättades i januari 1994. Den består av folkhälsodelegationens fem politiker samt representanter från Göteborgssamhället. Vidare bildades Folkhälsosekretariatet genom att tjänstemän som arbetade med folkhälsofrågor sammanfördes till en gemensam enhet. Folkhälsodelegationen upphör från 1 januari 1998 och folkhälsoarbetet omorganiseras och decentraliseras.

Ett prioriterat område för Folkhälsosekretariatets verksamhet har varit stöd till utvecklingen av det lokala folkhälsoarbetet. Basen för det lokala arbetet är de 21 stadsdelsnämnderna. Efter stadsdels-nämndsreformen har några stadsdelar sina egna hälsoråd med bred tvärsektoriell sammansättning. I råden ingår representanter från primärvården, individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen, skola, kultur- och fritidssektorn, polis, frivillig organisationer, lokala politiker och försäkringskassa. I vissa finns också arbetsför-medlingen och lokala näringslivet representerade. Lokala folkhälsorapporter som beskriver hälsoläget i vissa stadsdelar har löpande arbetats fram. De ger breda faktaunderlag, men beskrivningarna ger inte alltid vägledning för hur fakta skall användas i folkhälsoarbetet. Därför har man försökt översätta folkhälsofakta via ett hälsopolitiskt handlingsprogram till praktiska strategier och prioriteringar för folkhälsoarbetet. WHO:s 38 hälsopolitiska mål för Europa har tolkats och legat till grund för bland annat en beskrivning av utvecklingen i Göteborg från år 1980 och den prognos som man kan vänta sig fram till år 2000. Man har bedömt varje mål och analyserat och lämnat förslag på åtgärder samt gjort en prioritering av åtgärderna för att kunna närma sig en måluppfyllelse. Även om WHO:s "Hälsa för alla"-strategi i många avseenden är visionär, så har man ändå försökt omsätta den. Strategin innebär att människor ska ges möjlighet att själva forma sina liv och ta ansvar för sin egen hälsa, bli medvetna om att sjukdomar och ohälsa ofta går att undvika. Slutmålet är att nå fram till bättre hälsa genom att alla berörda samhällssektorer engageras.

Stadsdelsnämnden i till exempel Lärjedalen har genom en bred samverkan mellan förvaltningar, primärvården, myndigheter, organisationer och föreningar fastställt ett folkhälsopolitiskt program och formulerat tio mål utifrån följande fyra profilområden:

- sysselsättning för män och kvinnor,
- boendemiljön,
- barn och ungdomar och
- kvinnor.

I Lärjedal drivs bland annat följande verksamheter:

- Språkförskolor; Under tre timmar per dag får barn som inte har traditionell barnomsorg möjlighet att träna det svenska språket och utveckla kamratrelationer. I Hammarkullen, Eriksbo och Hjällbo nås alla femåringar och i mån av plats också fyraåringarna. Aktiviteter för föräldrarna ingår också (med bidrag från Allmänna arvsfonden på initiativ från Storstadskommittén)

- Katolska kyrkans biståndsorganisation Caritas driver tillsammans med stadsdelsnämnden, vuxengymnasiet och föreningsrådet en verksamhet som syftar till att aktivera arbetslösa, öka förståelsen mellan etniska grupper och stödja och stärka kvinnorna och barnen.

- Eriksbo parklek, ett projekt med stadsdelsnämnden, Eriksbos kooperativa Förening och folkhögskolan i Angered för att skapa en mötesplats för de boende.

- Familjehusen vänder sig till barnfamiljer som är i behov av stöd enligt socialtjänstlagen. Utgångspunkten för verksamheten är familjernas behov och syftet är att fånga upp problemen tidigt. Familjeförskolan Fregatten i Hammarkullen tar emot hela familjer med behov av stöd. Ett kontrakt upprättas med varje familj och föräldrarna förbinder sig att delta i verksamheten. På liknande sätt men inte med inskrivna barn, arbetar Familia i Eriksbo och Familjehuset i Hjällbo. I Hjällbos familjehus finns en mamma-barngrupp och en pappa-barngrupp samt en bosnisk och en somalisk mamma-barngrupp. Familia i Eriksbo har ett flertal olika grupper för barn och föräldrar med olika behov av stöd. Gruppverksamheten är flexibel och baseras på de insatser som behövs. I till exempel barngruppen ingår barn i åldern 3- 5 år som har behov av extra stöd för sin språkliga, motoriska och perceptuella utveckling. I tjejgruppen ingår flickor i åldern 10-12 år som tagit ett stort ansvar för yngre syskon och som varit med om svåra upplevelser.

- De Ungas Bashus är ett arbetsmarknadsprojekt i Angered. Stadsdelsförvaltningarna Lärjedalen och Gunnared genomför i samarbete med Länsarbetsnämnden, Bostads AB Poseidon, studieförbund, föreningar och Folkhögskolan i Angered ett projekt där arbetslösa unga vuxna, 20 - 25 år, erbjuds utbildning, hand-ledning och praktik. Kombinationen av studier och arbete syftar till att stärka och utveckla en målmedvetenhet hos de unga. De skall själva ha kontroll över de medel och metoder som skall leda till ett framtida yrkesval och försörjning. Praktikens innehåll utformas utifrån den enskildes behov och önskemål.

- Ungdomsfestivalen i Angered; En festival som arrangeras av ungdomarna själva. Man har ett festivalsråd och 15 olika arbets-grupper. Grupperna sköter all verksamhet på festivalen, såsom vakthållning, garderob, video/diavisning, personalmat, café, graffiti och utsmyckning. Syftet är att förändra den negativa bild ungdomar från andra delar av Göteborg har av Hjällbo och Angered och istället locka dem att komma och delta och se vad ungdomarna kan prestera.

- Utbildningscentret Iran. En mångkulturell mötesplats. Stadsdelsnämnderna i Lärjedalen och Gunnared och fastighetsägaren Bostadsbolaget samverkar och stödjer utbildningsverksamheten.

- Invandrarresurs Angered är ett projekt i samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna Gunnared och Lärjedalen, Länsarbets-nämnden och Norra Vuxenskolan. Här får långtidsarbetslösa personer med utomnordisk invandrarbakgrund möjlighet att säkerställa relevant yrkesutbildning för ett arbete.

I stadsdelsnämnden Gunnared pågår följande aktiviteter:

- Gårdsten bygger om för framtiden; Här planeras för ett finskt äldreboende - "Solhusen". Här ska 70-talshusen förvandlas till gröna, energisnåla, ekologiska bostäder med gemensamma

utrymmen för samvaro. Husen kommer att kombinera återvinning, solenergi, energisparande och odling i växthus. EU-pengar från programmet Joule/Thermie har erhållits. Joule/Thermie har till uppgift att stödja forskning i samband med projekt som använder solenergi och annan förnybar energi i bostadsbyggande och omsätter lösningar i demonstrationshus. Thermie stödjer såväl nybyggande i ett program som heter Sun och ombyggnad i programmet Shine. Shine inriktar sig på urbana bostadsmiljöer. Sex stora bostadsbolag i Europa har fått bidrag. Det är för upprustning i Reading och i centrala London i Storbritannien, i Flensburg i Tyskland och i Amsterdam i Holland och Valence som ligger i sydöstra Frankrike samt Gårdsten.

- "Världens Hus"-projektet riktar sig till invandrarfamiljer i Gårdstensskolans förberedelseklasser på främst högstadiet. Man gör hembesök hos samtliga familjer, har föräldrarcirklar för att stärka barnens studiemöjligheter samt föräldrarnas relationer till skolan.

I Biskopsgården drivs bland annat följande projekt:

- Projektet Kvinnoliv i Biskopsgården: Projektet vänder sig till kvinnor i åldrarna 18-65 år, invandrarkvinnor, ensamstående unga mammor, arbetslösa och isolerade unga kvinnor samt kvinnor med hög konsumtion av sjukvård. Syftet är att fördjupa kunskapen om de bakomliggande orsakerna till kvinnors ohälsa och hur kvinnors relationer och livssammanhang påverkar deras hälsa och särskilt belysa hur segregation, arbetslöshet och invandring/flyktingskap påverkar hälsan. Man vill utveckla olika arbetssätt och metoder i det ordinarie arbetet i stadsdelen för att i samverkan främja kvinnors hälsa och förebygga ohälsa och därmed minska sjukskrivningsperioderna och socialbidragsberoendet. Man vill initiera samverkan mellan olika kvinnoenheter i Göteborg och stimulera till utvecklings- och forskningsarbete om kvinnors hälsa.

- Familjecentralen i Norra Biskopsgården: På centralen bedrivs tvärsektoriell samverkan för barnfamiljer där mödrahälsovård, öppen förskola, barnhälsovård, familjerådgivning och förebyggande individ- och familjeomsorg ingår. Syftet är att erbjuda en nära mötesplats för alla barn och föräldrar i området, att stärka det sociala nätverket runt barnfamiljerna, att finna arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga, att erbjuda praktiska stödformer som bygger på en helhetssyn på familjen, att utveckla yrkesrollerna genom samarbete och att vara en kunskapsbas mitt i området.

- Pannhuset - ett kulturcentrum för unga i Biskopsgården: Verksamheten är förlagd till den nedlagda panncentralen som är sammanbyggd med den kommunala fritidsgården Vårvinden. I mitten på 80-talet fick bostadsområdet fjärrvärme, vilket innebar att panncentralen tjänat ut som värmecentral. Olika idéer växte fram och Civildepartementets Plusgrupp avsatte projektstöd till inventarier, information och utbildning under förutsättning att stadsdelsnämnden ställde sig som garant för ett tioårigt hyreskontrakt. Verksamheten startade i februari år 1993 och är ett samverkansprojekt mellan kommunen och föreningslivet. Fritidsgården är en stor gård med såväl öppen gårdsverksamhet som föreningservice. Här finns motionshall som hyrs ut till olika verksamheter. Teatergrupper, musik, dans och olika andra arrangemang pågår. Inom gården finns heldagsskola för elever från Sjumilaskolan (särskild undervisningsgrupp med ett fåtal elever). Här finns också caféverksamhet. Från caféet kommer man vidare in i själva Pannhuset. Musikverksamheten har en central roll på Pannhuset. Här finns replokaler och en avancerad inspelningsstudio. Ungdomarna kan hyra en

egen rep-lokal. Nybörjare kan gå i studiecirkel där de får tillgång till musikinstrument. Inom huset finns möjlighet att arbeta med bild och form. En bilverkstad finns också i anslutning till Pannhuset med en lönebidragsanställd bilmekaniker som handleder ungdomarna. Här erbjuds grundkurser i data, studiecirkel i VHS-redigering, video-filminspelningsstudio, vilket ger möjlighet att producera professionella produkter. "Pann-TV" sänds på "Öppna ungdomsprogram-kanalen". En tidnings-redaktion som en gång i månaden ger ut ungdomstidningen "Pannik" finns också i huset. På redaktionen arbetar arbetslösa ungdomar under handledning av en ALU-anställd journalist. Dessutom finns en frivillighetscentral som är ett informationskontor för frivilliga tjänster i Biskopsgården samt en koordineringscentral och kontaktpunkt mellan personer som önskar frivillig hjälp, såväl föreningar och enskilda som de som vill göra en viktig samhälls-insats. Under den tid frivillighetscentralen har funnits har insatserna varit inom skolans område och inom hemtjänsten där ungdomar utför meningsfulla samhällsuppgifter. Man vill utveckla besöks-service och promenader i samverkan med hemtjänsten, barnvaks-service i samverkan med högstadieskolor, öppna förskolor och ungdomsgårdar samt samtalsstöd, samtalsgrupper och läxhjälp på mellan- och högstadiet.

- Hisingens Världsakademi; En mötesplats där kvinnor med olika etnisk bakgrund har arbetat med konst och konsthantverk i föreningen Pannhusets regi. Föreningen erhöll pengar från Folk-hälsosekretariatet och särskilda pengar för arbetslöshetsprojekt i Göteborgs kommun centralt för att starta Hisingens Världsakademi och dess första etapp "Kvinnors bildspråk", som främst vände sig till sådana invandrarkvinnor som tidigare hade erfarenhet av konstnärligt bildskapande eller som hade en stark längtan efter att börja uttrycka sig i bild. Syftet var att ge kvinnorna möjlighet till en större delaktighet i samhället och en "ny start" i Sverige. Projektet ledde till en utställning, där kvinnorna kunde berätta om sina liv och sina kulturer genom bilder. Stadsdelsnämnden i Biskopsgården gav sedan resurser till etapp två av Hisingens Världsakademi där fler invandrarkvinnor skulle få stöd och möjlighet att bryta sin isolering och aktivera sig. Etapp två fick en tydlig profil genom att man satsade mer på invandrarkvinnornas egna textila hantverkskunnande där kvinnornas olika traditioner får mötas och berika varandra. Kvinnorna har fått en plattform och ett stöd för att starta ett mer självständigt liv och lärt sig att arbeta med textila konsthantverk.

- Bo bra i Biskopsgården: En process där stadsdelsförvaltningen tillsammans med bostadsföretagen och stadsbyggnadskontoret samverkar för att öka trivselen och kvarboendet i stadsdelen. Basen för samverkan utgörs av både fasta och tillfälliga arbetsgrupper av olika slag. I vissa fall har arbetsgrupper bildats för att behandla en fråga som berör många parter och som förutsätter en längre tids arbete för att leda till förändringar. Gruppen som bildats för att skapa sysselsättning för arbetslösa är ett sådant exempel. Arbetslösa har målat broar och gångtunnlar i Biskopsgården. En annan arbetsgrupp har arbetat med samverkan mellan olika myndigheter för att förbättra lokala resor för äldre och handikappade. En ny busslinje har skapats - "Flexlinjen". Man ringer och beställer resan senast 15 minuter innan bussen avgår och blir hämtad hemma vid dörren.

I stadsdelen Bergsjön har folkhälrorådet startat olika arbetsgrupper som har arbetat med olika insatser, såsom en temavecka kring kvinnor och kultur, studiecirkel i äldresäkerhet, temaveckor på biblioteket kring positiv livsstil och man har gjort en satsning på tandhälsan i stadsdelens skolor. Dessutom kan följande satsningar nämnas:

- Ett drogforebyggande team med uppsökande arbete bland ungdomar. Man har igångsatt riktade gruppinsatser samt kartlagt ungdomars situation efter avslutad grundskola.
- Hälso pedagogiskt arbete i grundskolan, där en gemensam samordnare skall stödja och stimulera stadsdelens skolor att utforma en hälsoplan för det pedagogiska arbetet.
- Invandrares hälsa är ett projekt med målsättningen att förbättra invandrarnas kunskaper om folkhälso- och livsstilsfrågor.
- Friskvårdsprojektet med tonvikt på flickor och kvinnor för att förbättra folkhälsan. Utbudet av olika friskvårdsinsatser innefattar aktiviteter som tilltalar kvinnor, såsom aerobic, dans, styrketräning, promenader samt olika cirklar i hantverk.
- Föräldrastöd i barnomsorgen är en 10-veckors kurs som stadsdelsförvaltningen driver tillsammans med primärvården och ett studieförbund. Kursen handlar om kvinnors hälsa, barn och familj, miljö, samhällskunskap och det svenska språket. Den vänder sig till föräldrar som är långtidssjukskrivna eller arbetslösa.
- Språkförskola med inriktning på miljö erbjuds främst 4-5 åringar med invandrabakgrund. Ämnet miljö ingår i förskolans språkutbildning.

I stadsdelen Majorna pågår bland annat följande projekt:

- Föreningslyftet: Verksamhetens syfte är flerfaldigt: 1) Att öppna nya mötesplatser för stadsdelens daglediga; ungdomar, arbets-sökande och pensionärer. Genom Föreningslyftet ges möjligheter för fler föreningar att hålla föreningslokaler öppna för verksamhet under dagtid. 2) Att ge arbetssökande möjligheter att utnyttja kunskaper och färdigheter inom föreningsverksamheten vilket kan ge meningsfull sysselsättning, arbetslivserfarenheter och ett utvidgat kontaktnät och nya fritidsintressen. Den arbetssökande ges för-bättrade möjligheter att komma ut på den öppna arbetsmarknaden. 3) Att ge stöd till det lokala föreningslivet i form av föreningsvärdar (aktivitetsledare), informationsservice, servicearbete (samt om det utifrån de arbetssökandes kompetensprofil är möjligt; ekonomisk och administrativ service).
- Stadsdelsförvaltningarna Majorna och Linnéstaden har etablerat en särskild arbetsmarknadsenhet för att tillsammans med de arbetsmarknadspolitiska enheterna intensifiera arbetet för att begränsa arbetslösheten i stadsdelen.
- Majornas enastående föräldrar; Ett projekt som drivs av stadsdelsförvaltningen tillsammans med föreningen Majornas Enastående Föräldrar. Projektet anordnar självhjälpgrupper, tematräffar, kurser för föräldrar och aktiviteter för barn och förmedlar jourhavande barnvakter och extra föräldrar.
- Ungdomar i riskzonen syftar till att med fokus på familjen samla lokala och befintliga resurser till ett nätverk för omhändertagande och behandling av ungdomar. Projektet är ett samverkansprojekt mellan elevvårdspersonal, ungdomssekreterare från Individ- och familjeomsorgen och personal på fritidsgårdar och syftar bland annat till att bygga upp mellanvårdsformer som ett alternativ till institutionsplacering.

- Hälso- och sjukvårdspedagoger; Samtliga skolor har utsett hälso- och sjukvårdspedagoger och arbetet med att utveckla hälso- och sjukvårdsprogram på skolorna.

- Nollvisionen; Tillsammans med miljöorganisationen Miljö i Majorna och trafikkontoret har inletts ett samarbete för att medverka till att gator och cykelvägar i Majorna får en högre trafiksäkerhet.

Stockholm

Stockholms stad skiljer sig från Göteborg och Malmö genom att staden inte bedriver hälso- och sjukvård. Det är landstingets uppgift. Staden har tillsammans med landstinget arrangerat 1990 års Healthy Cities symposium. Landstingets bidrag till symposiet var främst en folkhälso- och sjukvårdsrapport och en arbetsmiljörapport för länet. Stadens främsta bidrag var miljöplanen för Stockholm. Miljö- och hälsoskydds-nämnden har arbetat fram en åtgärdsinriktad miljöplan som antogs av kommunfullmäktige år 1989. Några viktiga områden som togs upp vara trafiken, inomhusmiljön och kosten. De åtgärder som har beslutats genom planen berör flera andra nämnder än enbart miljö- och hälsoskyddsnämnden. Viktiga verksamheter som påverkar folkhälsan har separata planer och program. Det gäller till exempel fysisk planering, barnomsorg, bostadsbyggandet och skolan. Det finns inget samlat måldokument för folkhälsoarbetet i staden. Däremot har olika intressanta projekt drivits.

Ett projekt i landstingets regi med titeln "Utveckling av samlat sjukvårdsområdesbaserat folkhälsoarbete" hade som bakgrund införandet av den så kallade Stockholmsmodellen. Den innebar bland annat att var och en av de nio olika sjukvårdsområdena inom Stockholms läns landsting nu kan besluta om hälso- och sjukvården inom sitt respektive område.

Utvecklingsprojektet syftade till att beakta behovet av ett mer samlat perspektiv på folkhälsofrågorna inom varje område och att ge stöd till det lokala folkhälsoarbetet. I landstingets sjukvårdsområden finns både centrala och lokala hälsoplanerare. Det finns också samordnare för primärvårdens folkhälsoinsatser i några sjukvårdsområden. I länets sjukvårdsområden samarbetar hälsoplaneraren med kommuner och stadsförvaltningar och det finns många tvärsektoriella folk-hälsogrupper.

I 1994 års folkhälso- och sjukvårdsrapport, som utarbetats av en grupp vid Socialmedicinska enheten, Samhällsmedicinska divisionen, Nordvästra sjukvårdsområdet (NVSO), beskrivs hälsoutvecklingen i Stockholms län, främst vad gäller de stora folksjukdomarnas utveckling, livsstil och hälsovanor, arbetslöshetens betydelse, kvinnors försämrade hälsa och bostadssegregationen. Folkhälso- och sjukvårdsrapporten ger grund för prioriteringar av folkhälsoarbetet.

Det finns även lokala folkhälso- och sjukvårdsrapporter i sjukvårdsområdena. Exempel på lokala projekt i Stockholms län som har haft en positiv betydelse är bl a.:

- projektet "Källan" i Fittja,
- projektet Vårbys barn,

- projekten Hovsjö framtid, Ungdomens hus, Hovsjö språkutveckling och Hovsjö språkförskola.

Projektet "Källan" är en kvinnorrådgivning i Fittja som vänder sig till utsatta kvinnor. Bostadsområdet har 68,9 procent invånare med utländsk bakgrund. Det finns begränsade möjligheter att ta till sig det svenska samhället och det svenska språket. Detta gäller särskilt kvinnorna. Många kvinnor tvingas in i en social isolering som utvecklar sjuklighet och ohälsa. Detta påverkar i sin tur barnen och den övriga familjen.

"Källan" avser att med nätverksskapande åtgärder mobilisera kvinnornas egna resurser. Kvinnorrådgivningen erbjuder mångkulturell lunchrestaurang, kafé, svenskundervisning, systuga och juridisk rådgivning. Viss verksamhet strävar efter att skapa självständiga produktionskollektiv. En av dem har som mål att bilda Fittja Brunn, ett nordiskt-orientalistiskt bad och en mötesplats för kvinnor enligt modell från orientaliska hamam. Projektet har haft stor betydelse inte enbart ur hälsosynpunkt utan också ur jämställd-hetssynpunkt.

I projektet Vårbys barn vill man förebygga ohälsa bland förskole-barn genom att samordna insatser mellan mödravårdscentral, barnavårdscentral, öppen förskola och socialenheten för att tidigt upptäcka barn som riskerar att utvecklas ogynnsamt. En lednings-grupp bestående av kommundelschefen och ledningen för primär-vården i Vårby, mödravården, barnomsorgen och skola samt individ- och familjeomsorgen vid socialenheten har bildats. Projektet har fått ett stort positivt gensvar bland de boende i området.

I Hovsjö drivs olika projekt av en projektgrupp som ingår i projektet Lyftet, som består av en projektgrupp med en projektledare och tre utvecklare som ansvarar tillsammans för 20-talet olika projekt, varav fyra bedrivs i Hovsjö. Projekten är:

- Hovsjö framtid, som syftar till att dels ge barn och ungdomar möjlighet att tala, läsa och skriva svenska så att deras studieresultat blir lika bra som i övriga Södertälje och dels ska de vuxna kunna tala, läsa och skriva svenska så att de klarar sig i arbetslivet. De vuxna får också delta i meningsfulla arbetsuppgifter så att de kommer in i en arbetsgemenskap och aktiveras.
- I Ungdomens hus erbjuds barn och ungdomar från sex till tjugo års ålder aktiviteter så att deras fritid blir meningsfull.
- Med Hovsjö språkutveckling vill man utifrån belagd forskning och genom analys av områdets struktur få kunskap om hur både barns och vuxnas kunskaper i svenska utvecklas så att man på ett effektivt och professionellt sätt ska kunna genomföra insatser i förskola och skola för barn med invandrarbakgrund.
- I Hovsjö språkförskola erbjuds alla fyra- och femåringar svenska så att de får ett gynnsammare utgångsläge vid skolstarten.

Dessa fyra projekt skall bidra till att den gemensamma miljön i Hovsjö ska förbättras och att förslumning, våld och mobbning motverkas.

Statens offentliga utredningar 1998

Kronologisk förteckning

1. Omstruktureringar och beskattning. Fi.
 2. Tänder hela livet
– nytt ersättningssystem för vuxentandvård. S.
 3. Välfärdens genusansikte. A.
 4. Män passar alltid? Nivå- och organisationsspecifika processer med exempel från handeln. A.
 5. Vårt liv som kön. Kärlek, ekonomiska resurser och maktdiskurser. A.
 6. Ty makten är din ... Myten om det rationella arbetslivet och det jämställda Sverige. A.
 7. Översyn av rörelse- och tillsynsregler för kollektiva försäkringar. Fi
 8. Alkoholreklam. Marknadsföring av alkoholdrycker och Systembolagets produkturval. S.
 9. Integritet – Effektivitet – Skattebrott. Fi.
 10. Campus för konst. U.
 11. Fristående utbildningar med statlig tillsyn inom olika områden. U.
 12. Självdeklaration och kontrolluppgifter
– förenklade förfaranden. Fi.
 13. Säkrare kemikaliehantering. Fö
 14. E-pengar – näringsrättsliga frågor. Fi.
 15. Gröna nyckeltal – Indikatorer för ett ekologiskt hållbart samhälle. M.
 16. När åsikter blir handling. En kunskapsöversikt om bemötandet av personer med funktionshinder. S.
 17. Samordning av digital marksänd TV. Ku.
 18. En gräns – en myndighet? Fi.
 19. IT och regional utveckling.
120 exempel från Sveriges län. K.
 20. IT-kommisionens hearing om infrastrukturen för digitala medier. Andrakammarsalen, Riksdagen 1997-10-24. K.
 21. Problem med inbäddade system inför 2000-skiftet. Hearing anordnad av IT kommissionen i samverkan med Industriförbundet och Statskontoret 1997-11-14. K.
 22. Försäkringsgaranti.
Ett garantisystem för försäkringsersättningar. Fi.
 23. Staten och exportfinansieringen. N.
 24. Fiskeriadministrationen i ett EU-perspektiv.
Översyn av fiskeriadministrationen m.m. Jo.
 25. Tre städer. En storstadspolitik för hela landet.
+ 4 st bilagor. S.
-

Statens offentliga utredningar 1998

Systematisk förteckning

Försvarsdepartementet

Säkrare kemikaliehantering. [13]

Socialdepartementet

Tänder hela livet

– nytt ersättningssystem för vuxentandvård. [2]

Alkoholreklam. Marknadsföring av alkoholdrycker och Systembolagets produkturval. [8]

När åsikter blir handling. En kunskapsöversikt om bemötandet av personer med funktionshinder. [16]

Tre städer. En storstadspolitik för hela landet.

+ 4 st bilagor. [25]

Kommunikationsdepartementet

IT och regional utveckling.

120 exempel från Sveriges län. [19]

IT-kommisionens hearing om infrastrukturen för digitala medier. Andrakammarsalen,

Riksdagen 1997-10-24. [20]

Problem med inbäddade system inför 2000-skiftet.

Hearing anordnad av IT kommissionen i samverkan med Industriförbundet och Statskontoret 1997-11-14. [21]

Finansdepartementet

Omstruktureringar och beskattning. [1]

Översyn av rörelse- och tillsynsregler för kollektiva försäkringar. [7]

Integritet – Effektivitet – Skattebrott. [9]

Självdeklaration och kontrolluppgifter

– förenklade förfaranden. [12]

E-pengar – näringsrättsliga frågor. [14]

En gräns – en myndighet? [18]

Försäkringsgaranti.

Ett garantisystem för försäkringsersättningar. [22]

Utbildningsdepartementet

Campus för konst [10]

Fristående utbildningar med statlig tillsyn

inom olika områden. [11]

Jordbruksdepartementet

Fiskeriadministrationen i ett EU-perspektiv.

Översyn av fiskeriadministrationen m.m. [24]

Arbetsmarknadsdepartementet

Välfärdens genusansikte. [3]

Män passar alltid? Nivå- och organisationsspecifika processer med exempel från handeln. [4]

Vårt liv som kön. Kärlek, ekonomiska resurser och maktdiskurser. [5]

Ty makten är din ... Myten om det rationella arbetslivet och det jämställda Sverige. [6]

Kulturdepartementet

Samordning av digital marksänd TV. [17]

Närings- och handelsdepartementet

Staten och exportfinansieringen. [23]

Miljödepartementet

Gröna nyckeltal – Indikatorer för ett ekologiskt hållbart samhälle. [15]

